

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİ VELİLERİNİN BEDEN
EĞİTİMİ DERSİNİN SOSYALLEŞMEYE ETKİLERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Mehmet Hasan SELÇUK

**İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor
Anabilim Dalı**

**Danışman
Yard. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN**

Yüksek Lisans Tezi

MALATYA, 2010

KABUL VE ONAY

Enstitünüz Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Hasan SELÇUK tarafından Yrd. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN danışmanlığında hazırlanan “İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 11/10/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

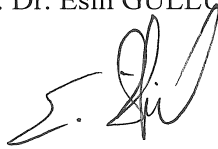
Yard. Doç. Dr. Yahya DOĞAR (Başkan)

Yard. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN (Danışman)

Yard. Doç. Dr. Esin GÜLLÜ (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Sebahattin ARIBAŞ

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yrd. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Mehmet Hasan SELÇUK.

ÖZET

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİ VELİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN SOSYALLEŞMEYE ETKİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Selçuk, Mehmet Hasan

Yüksek Lisans, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN

Malatya, Ekim, 2010

Bu araştırmada; ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin mesleklerine ve öğrenim durumlarına göre beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Malatya il merkezinde bulunan 15 ilköğretim okulu oluşturmuştur. Araştırma bu okullarda ikinci kademe öğrenci velileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Anket, 779 öğrenci velisine uygulanmıştır. Öğrenci velileri, 6., 7. ve 8. sınıflardan rastgele (random) yöntemle seçilmişlerdir. Ölçme aracının (anket) güvenilirliği için test tekrar test yöntemi uygulanmıştır. 15 gün arayla 33 veliye uygulanması sonucu elde edilen test tekrar test yöntemine göre anketin güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) 0,82 olarak bulunmuştur.

İstatistikî çözümler için SPSS 11.0 (Statistical Packet For The Social Science) programından yararlanılmıştır. Kullanılan bu programda, anket sonuçlarına göre frekans (f), yüzde ve değişkenler arasındaki farkların bulunması için ki-kare yapılmıştır.

Araştırma sonucunda,

Öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinde mesleklerine göre 1 veride anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Öğrenim düzeylerine göre ise 2 veride anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bunlar;

1) Öğrenci velilerinin, mesleklerine göre, beden eğitimi dersinin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında etkisinin fazla olduğuna ilişkin görüşlerinde anlamlı düzeyde bir farklılık çıkmıştır.

2) Öğrenci velilerinin, öğrenim düzeylerine göre, beden eğitimi dersinin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında etkisinin fazla olduğuna ilişkin görüşlerinde anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur.

3) Öğrenci velilerinin, öğrenim düzeylerine göre, beden eğitimi dersinin öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğuna ilişkin görüşlerinde anlamlı düzeyde bir farklılık çıkmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Beden Eğitimi, Sosyalleşme, İlköğretim, Veli.

SUMMARY

THE ANALİZATION OF OPİNİON OF PRİMARY SCHOOL SECOND GRADE STUDENT’S PARENTS ABOUT THE EFFECTS OF PHYSİCAL EDUCATION ON SOCIALİZATION PROCESS

Selçuk, Mehmet Hasan

Master degree, Department of Physical Education and Sport

Supervisor: Assistant Proffesor Celal TAŞKIRAN

Malatya, October, 2010

In this research, primary school second grade student parent’s opinions, according to their jobs and education degree, related to socializing contribution of physical education lesson have been analyzed.

The samples of the research include 15 primary schools in Malatya city center in 2008-2009 academic year. The research has been done on the primary school second grade student parents. In the research, survey has been carried out as data capture means. The servey was applied to 779 students’ parents. Students’ parents was selected randomly among the 6th, 7th, and 8th classes. Test-retest method was applied to for the reliability of the assessment instrument (survey). According to test-retest method, obtained as a result of executing on 33 student parents every 15 other days, the reliability coefficient of the survey has been found as 0,80 and coefficient of consistence (Cronbach Alpha) has been found as 0,82.

For Statistical Packet the Social Science Programe has been practiced. In this programe, according to the results of the survey, chi-square has been used for finding the differences between frequency (f), percentage and variables.

In the research result,

According to the student parents’ occupations, there has been one significantly differences about the effecet of phsical education lesson on socialization. According to their educational background, significant differences have been found in 2 data.

These are;

1- A significant difference, according to their occupations, has been obtained in the student parents’ opinions about having a great effect of physical education lesson, on connecting with the other teachers.

2- A significant difference has been found in student parents' opinions, in educational progress, about having a great effect of physical education lesson, on connecting the students with other teachers.

3- A significant difference has been obtained in the student parents' opinions, according to their educational progress, about having a great effect of physical education lesson, on connecting students with each other.

KEY WORDS : Physical Education, Socializing, Primary School, (Student) Parents.

ÖNSÖZ

Eğitim, bireyin topluma uyumsamasını sağlayan, onun bedensel, zihinsel ve sosyal olarak gelişimini amaç edinen ve çocuğu olgunlaştırıp kabiliyetlerini ortaya çıkarmasını sağlayan bir süreçtir. İşte bu süreç içerisinde de beden eğitimi, çocuğu zihinsel, fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak çok yönlü geliştirme özelliğine sahip olarak eğitimin tamamlayıcısı olmaktadır. Bu çok yönlü özelliklerin gelişmesine sebep olan beden eğitimi, çocuğun daha uyanık, bilinçli, kuvvetli, becerikli, yaratıcı, kurallara ve yasalara uyan, kaybetmeyi kabullenen, rakibine saygı duyan ve başarılı olduğunda rakibini alkışlayan ve başarısızlığı sorgulayan olgun bir birey olmasını sağlar.

Nitelikli insan gücü yetiştirmede eğitimin tamamlayıcısı olan beden eğitimi dersinin, toplum açısından en önemli amacı da, çocukların içindeki saldırganlığı azaltması, oyun içinde oyun kurallarına göre hareket etmesini öğrenmesi ve böylece toplum kurallarına daha uyumlu bir kişi olarak toplumda yerini almasını sağlamasıdır. Çünkü, öğrenci, beden eğitimi dersi içerisindeki beden eğitimi faaliyetleriyle takım arkadaşları ya da rakipleriyle insana saygı duyma özelliklerini geliştirmeyi öğrenir.

Öğrenciler, şehirlerde apartmanlarda yaşayıp, okula yürümeden servislerle gitmeleri, televizyon ve internet bağımlısı olmaları, bunlardan dolayı hırçınlaşmaları, bu durumun öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesine olumsuz etki yaratması ve en önemlisi bu söylediklerimize sebep olan çarpık kentleşmelerden dolayı beden eğitimi dersi daha fazla önemsenmesi gereken bir ders konumunu almıştır.

Bu sebeplerden dolayı beden eğitimi dersi, öğrencileri, sağlıklı, mutlu yapıcı, yaratıcı, işbirliği yapabilen ve toplum kurallarına uyan bir birey olarak yetiştirmesi yönünden önemli olduğu kadar bu dersin verimli bir şekilde uygulanması için de veliler tarafından desteklenmesi gereken bir derstir. Bu araştırmada beden eğitimi dersinin öğrencilerin sosyal gelişimine ilişkin olarak velilerin konuyla ilgili ne derece yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları ve ne kadar konuya destek oldukları araştırılmıştır.

Bu çalışmada; araştırmamın her aşamasında bana yardımcı olan tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Celal TAŞKIRAN' a, anketi hazırlamamda ve istatistiki bilgileri derlemede yardımcı olan Prof.Dr. Feridun MERTER' e ve Yrd.Doç.Dr.

Mehmet GÜLLÜ' ye ve yine araştırma sırasında tüm yoğunluklarına rağmen bana zamanını ayıran Yrd.Doç.Dr. Yahya Doğar'a ve Yrd.Doç.Dr. Esin GÜLLÜ 'ye çok teŖekkür ediyorum. Ayrıca anketin onaylanması ve uygulanması aŖamasında emeği geçen Milli Eğitim personeline, okul müdürlerine ve beden eğitimi öğretmenlerine de teŖekkür ediyorum.

Malatya, 2010

MEHMET HASAN SELÇUK

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİ VELİLERİNİN BEDEN
EĞİTİMİ DERSİNİN SOSYALLEŞMEYE ETKİLERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

MEHMET HASAN SELÇUK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
KABUL VE ONAY SAYFASI	
ONUR SÖZÜ.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xii
ÇİZELGELER DİZELGESİ.....	xiii
ÇİZİMLER DİZELGESİ.....	xvii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	6
1.3. Alt Problemler.....	6
1.4. Araştırmanın Amacı.....	7
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6. Araştırmanın Önemi.....	8
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	9
1.8. Terimlerin Tanımı.....	9

BÖLÜM II

2. GENEL BİLGİLER.....	11
2.1. Eğitim.....	11
2.1.1. Tanımı.....	11
2.1.2. Eğitimin Amaçları.....	14
2.2. Beden Eğitimi.....	14
2.2.1. Tanımı.....	15
2.2.2. Beden eğitiminin önemi.....	17
2.2.3. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin Niteliği.....	20
2.3. Türk Milli Eğitiminin Amaçları.....	25
2.4. Beden Eğitiminin Amacı.....	26
2.4.1. Fiziki Gelişim Amacı.....	26
2.4.2. Motor Gelişim Amacı.....	27
2.4.3. Zihinsel Gelişim Amacı.....	28
2.4.4. Duygusal ve Sosyal Gelişim Amacı.....	29
2.5. Beden Eğitiminin Okullardaki Amacı.....	31
2.6. Beden Eğitimi Dersinin İlköğretim Düzeyindeki Genel Amaçları...32	
2.7. İlköğretim.....	33
2.7.1. Tanımı.....	33
2.7.2. İlköğretimin Önemi.....	33
2.7.3. İlköğretimin Amaçları.....	34
2.8. Beden Eğitimi Öğretmeni.....	35
2.8.1. Tanımı.....	36
2.8.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri.....	36
2.8.2.1. Ders Uygulamaları.....	36
2.8.2.2. Spor Kolu Faaliyetleri.....	38
2.8.2.3. İzcilik Faaliyetleri.....	39
2.8.2.4. Okul Dışı Faaliyetleri.....	39
2.8.2.5. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Sosyal Görevleri.....	40
2.9. Yaş Grubuna Göre Gelişim Özellikleri.....	42

2.9.1. 10–11 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri (V.-VI. Sınıf).....	42
2.9.1.1. İlgil ve İhtiyaçları.....	42
2.9.1.2. Beden Eğitimi Uygulamaları	42
2.9.2. 12–14 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri (VII.-VIII. Sınıf)....	43
2.9.2.1. İlgil ve İhtiyaçları.....	43
2.9.2.2. Beden Eğitimi Uygulamaları.....	44
2.10. Eğitim-Beden Eğitimi İlişkisi.....	44
2.11. Aile Kavramı.....	50
2.11.1. Aile ve Spor.....	53
2.12. Oyun ve Çocuk.....	55
2.13. Sosyalleşme.....	63
2.13.1. Sosyalleşme Kavramı.....	63
2.13.2. Sosyalleşme Süreci.....	66
2.13.3. Sosyalleşme Araçları.....	68
2.13.3.1. Aile.....	68
2.13.3.2. Arkadaş Grupları.....	69
2.13.3.3. Kitle İletişim Araçları.....	69
2.14. Sosyalleşme-Eğitim İlişkisi.....	70
2.15. Sosyalleşme-Beden Eğitimi İlişkisi.....	71
2.16. Sosyalleşme-Spor İlişkisi.....	73
2.17. İlgili Araştırmalar.....	77

BÖLÜM III

3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	84
3.1. Materyal.....	84
3.1.1. Araştırmanın Yöntemi.....	84
3.1.2. Evren ve Örneklem.....	84
3.2. Yöntem.....	86
3.2.1. Veri Toplama Aracı.....	86
3.2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	86
3.2.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	86
3.2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	87

BÖLÜM IV

4.	BULGULAR VE YORUM.....	88
4.1.	Öğrenci Velilerinin Mesleklerine Göre Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi.....	88
4.2.	Öğrenci Velilerinin Öğrenim Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi.....	111

BÖLÜM V

5.	SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	133
5.1.	Sonuç ve Değerlendirme	133
5.2.	Öneriler.....	139
 KAYNAKÇA.....		 140
EKLER		
EK-1.	Anket Formu.....	153
EK-2.	Yazışmalar.....	155
EK -2A.	Milli Eğitim Müdürlüğüne Yazılan Yazı.....	155
EK-2B.	Milli Eğitim Müdürlüğünün Verdiği Cevap.....	156
 ÖZGEÇMİŞ.....		 157

KISALTMALAR

DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
F	: Frekans
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
M.Ö	: Milattan Önce
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
P	: Anlamlılık Düzeyi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
YİBO	: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

ÇİZELGELER DİZELGESİ

SAYFA NO

Öğrenci Velilerinin Mesleklerine Göre

Çizelge 1: İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Mesleklerine Göre “ Öğrenci-Aile İlişkilerinin Gelişmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	88
Çizelge 2: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilerin Arkadaşlarıyla Daha Çok İletişim Kurmasına Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	89
Çizelge 3: “Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	91
Çizelge 4: “Beden Eğitimi Dersi, Öğretim Süreci Esnasında Öğrencilerin Birbirleriyle Etkileşim Kurmalarına Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	92
Çizelge 5: : “Öğrencilerin Yeni Arkadaşlıklar Kurabilmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz? Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	93
Çizelge 6: “Öğrencilerin Bir Topluluk İçinde Rahatça Söz Alıp Konuşabilmelerinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	94
Çizelge 7: “Öğrencilere Liderlik Özelliğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	95
Çizelge 8: “Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Katılmasında Etkisinin Az Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	97
Çizelge 9: “Öğrencilerin Karşı Cinsle ve Hem Cinsleriyle Rahatça Konuşup Arkadaşlık duygusunu geliştirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Az Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?”Yargısına Verdikleri Cevap oranları.....	98

Çizelge 10: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Kurallara Uyma Ve Saygı Duyma Özelliklerini Kazandırmada Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	99
Çizelge 11: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere İşbirliği Yapma Alışkanlığını Kazandırmada Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	100
Çizelge 12: “Öğrencilere, Kaybetmeyi Kabullenme ve Kazananı Takdir Etme Alışkanlıklarını Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.	102
Çizelge 13: “Öğrencilerin Öğrendikleri Yardımlaşma Duygusunun Gelişiminde ve Yardımlaşma Duygusunu Günlük Hayatta Kullanmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	103
Çizelge 14: “Öğrencilere Ahlaklı Bir Spor Müsabakası İzleyicisi Olma Yeteneğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	105
Çizelge 15: “Öğrencilerin Okula Uyumlarını Güçlendirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	106
Çizelge 16: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Düzenli ve Disiplinli Çalışmayı Kazandırmasıyla Birlikte Bunu Günlük Hayata Aktarmasında da Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	107
Çizelge 17: “Beden Eğitimi Dersinin, Çocukların Sorumluluk Almalarında Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	109
Çizelge 18: “Öğrencilerin Çevresinde Takdir Edilecek Davranışlar Göstermesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	110

Öğrenci Velilerinin Öğrenim Düzeylerine Göre

Çizelge 19: İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Öğrenim Durumlarına Göre “Öğrenci-Aile İlişkilerinin Gelişmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	111
Çizelge 20: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilerin Arkadaşlarıyla Daha Çok İletişim Kurmasına Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	113
Çizelge 21: “Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	114
Çizelge 22: “Beden Eğitimi Dersi, Öğretim Süreci Esnasında Öğrencilerin Birbirleriyle Etkileşim Kurmalarına Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	115
Çizelge 23: “Öğrencilerin Yeni Arkadaşlıklar Kurabilmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	116
Çizelge 24: “Öğrencilerin Bir Topluluk İçinde Rahatça Söz Alıp Konuşabilmelerinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	117
Çizelge 25: “Öğrencilere Liderlik Özelliğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	119
Çizelge 26: “Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Katılmasında Etkisinin Az Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	120
Çizelge 27: “Öğrencilerin Karşı Cinsle ve Hem Cinsleriyle Rahatça Konuşup Arkadaşlık duygusunu geliştirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Az Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	121

Çizelge 28: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Kurallara Uyuma Ve Saygı Duyma Özelliklerini Kazandırmada Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	123
Çizelge 29: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere İşbirliği Yapma Alışkanlığını Kazandırmada Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	124
Çizelge 30: “Öğrencilere, Kaybetmeyi Kabulleme ve Kazananı Takdir Etme Alışkanlıklarını Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları	125
Çizelge 31: “Öğrencilerin Öğrendikleri Yardımlaşma Duygusunun Gelişiminde ve Yardımlaşma Duygusunu Günlük Hayatta Kullanmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	126
Çizelge 32: “Öğrencilere Ahlaklı Bir Spor Müsabakası İzleyicisi Olma Yeteneğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	127
Çizelge 33: “Öğrencilerin Okula Uyumlarını Güçlendirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	128
Çizelge 34: “Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Düzenli ve Disiplinli Çalışmayı Kazandırmasıyla Birlikte Bunu Günlük Hayata Aktarmasında da Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	129
Çizelge 35: “Beden Eğitimi Dersinin, Çocukların Sorumluluk Almalarında Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz? Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	130
Çizelge 36: “Öğrencilerin Çevresinde Takdir Edilecek Davranışlar Göstermesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisinin Fazla Olduğu Görüşüne Katılıyor musunuz?” Yargısına Verdikleri Cevap Oranları.....	131

ÇİZİMLER DİZELGESİ

	<u>SAYFA NO</u>
Çizim 1: Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar.....	85
Çizim 2: Okullara Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı.....	87

BÖLÜM I

I. GİRİŞ

Bu bölüm problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlamalar, tanımlamalardan oluşmaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsanlar, hayatı boyunca bir yetişme sürecinden geçer. Bu süreç içerisinde insan sürekli olarak fiziksel ve sosyal çevre içerisinde olur. İnsan, içerisinde yer aldığı bu çevrelerde yer alabilmesi ve yaşamını sürdürebilmesi için bir takım bilgilere, becerilere, davranışlara ve düşünelere ihtiyacı vardır. Bunları kazanmanın yolu da eğitim faaliyetlerinden geçmektedir. Bu eğitim faaliyetlerinin yapıldığı yer ise okullardır.

Okul, bir toplumda eğitimin pazarlandığı ve eğitim hizmetinin üretildiği yerdir (Başaran, 1984: 2). Diğer bir tanımda ise, Türkoğlu ve ark. (2002: 238-239) okulu, her türlü öğretim ve eğitimin düzenli, sistemli bir şekilde uzman kişiler olan öğretmenler tarafından belirlenen yöntemlerle istenilen hedefler doğrultusunda gerçekleştiği yer olarak tanımlamıştır. Çünkü okul, hizmet amacıyla kurulmuştur. Hizmet alanı, öğrenme ve öğretme olayıdır. Yani bilgi ve değerleri aktarmak; gerekli bilim adamlarını ve uzmanlarını yetiştirmek, böylece toplumun hem maddi, hem manevi kalkınmasını da sağlamaktır (Çelikkaya, 1998: 79)

Eğitim sürecinden geçmemiş bir kimsenin kendi kendine hiçbir alanda tam olarak yetiştirme imkânı bulamayacağı ve eğitim imkanı kısıtlı toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmalarının tam olarak sağlanamayacağı düşünülürse, okulun önemli bir sorumluluk ve değer taşıdığı rahatlıkla görülür (Çolakoğlu, 2004: 43).

Hayatı işleyen, geliştiren, yapan ve yeni ufuklar açan düşüncedir. Şu halde canlı ve yapıcı bir düşüncenin okulu olmadıkça yahut okul bu özelliği kazanmadıkça, ideal büyümenin ruhlara yerleşmesi mümkün değildir (Tozlu, 2003: 90).

Okulun en önemli görevi, ele aldığı çocuk ve genç insanı toplumsal gerçekliğe ve onun gelişmesine göre yetiştirmek ve onların her türlü yeteneklerinin gelişmesine yardım etmektir (Orhun, 1990: 56).

Okul, toplum, aile, öğrenci ve öğretmen gibi çeşitli ilgi gruplarının çekişmelerini yansıtan çok çeşitli görevlere sahiptir. Bu nedenle okulun görevlerine sistemdeki değişik ilgi gruplarının bakış açılarından bakmakta yarar vardır (Özdemir, 1999: 38). Bu gruplar içinde, okulun işlevsel hale gelmesinde, okul yönetimi, çevre, öğretmenler ve öğrencilerin yanında, belki de en önemli olarak görülmesi gereken unsur anne ve babalardır. Diğer bir ifadeyle öğrenci velileridir.

Aile aynı soydan gelen, kan ve duygu birliğinin hakim olduğu küçük (çekirdek aile gibi) veya büyük (Klan gibi) bir insan grubudur, toplum çeşididir. Günlük veya hukuki yönden ise daha çok, nikâh ile kurulan, karı-koca ve çocuklardan meydana gelen bir toplum çeşidi anlaşılır (Çelikkaya, 1997: 131). Bir başka ifade ile aile, biyolojik, psikolojik ve sosyal bağların fertleri birbirlerine kuvvetle bağladığı bir gruptur (Yetim, 2000: 71–72).

Sınıfları dolduran öğrenciler, içinden geldikleri sosyal kültürel, ekonomik ve politik ortamı yansıtırlar. Ferdi sandığımız birçok problemler ve uyumsuzluklar, gerçekten sosyal hayatın okulumuza ve sınıfımıza kadar uzanmasını ifade ederler. Sosyal, asosyal ve antisosyal çocukların durumları bu açıdan yorumlanmalıdır. Çocuklar tavır ve hareketleri ile bir bakıma aldıkları etkileri yansıtırlar. Şu öğrenci lider, şu öğrenci boyun bükücü, şu öğrenci saldırgan, başkası çekingen ise, bu durum çok defa çocuğun sosyal çevresi ile açıklanabilir. Esasen eğitim, bir bakıma, asosyal olan çocuğun etkileşimle sosyalleştirilmesi demektir (Arvasi, 1995: 77). Bu etkileşimde beden eğitiminin de etkisi büyüktür. Çünkü beden eğitimi etkinlikleri çocuğa yardımlaşmayı, hoşgörüyü, birlikte iş yapma gibi önemli sosyal sorumlulukları kazandırır. Yaşamın sürdürülebilmesi ve hayatta daha mutlu ve sağlıklı kalınabilmek için bu unsurların birlikte geliştirilmesi gereklidir. Bu sayede kaliteli insan yetiştirilebilir. Beden eğitimi de bu unsurların hepsini içine alan genel eğitimin olmazsa olmazlarından bir tanesidir.

Tarihi perspektifle, beden eğitiminin, genel eğitimin içerisinde ağırlığı ve önemi sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel değişim ve gelişmelere bağlı olarak değişik şekillerde algılandığını ve işlendiğini görüyoruz. Özellikle 20. yüzyıl içinde insanlar

beden eğitimi ve sporun; kendilerini ifade etme, gerçekleştirme ve geliştirme yollarının çıkış kapısı olarak kabul etmişlerdir (Yetim, 2000: 128–129).

İlköğretim çağı çocukların zihinsel, bedensel, ruhsal ve sosyal yönlerden gelişimleri için beden eğitimi dersleri vazgeçilmez önemli bir araçtır. Beden eğitimi sayesinde çocuklar tek din, tek devlet, tek bayrak, tek dil, tek vatan ülküsüne sahip olarak yetiştirilirler. Ancak bu ülküler doğrultusunda başka ülkelerin ülkelerine de saygılı olmayı beden eğitimi ve spor sayesinde öğrenirler (Kale, 2007: 18).

Yukarıdaki açıklamalardan, beden eğitiminin çocuğun gelişiminde ne kadar önemli bir etkinlik olduğu görülmektedir. Ancak çocuğun tüm gelişim boyutlarını içine alan beden eğitimi dersi de toplumda gerekli ilgiyi görmemektedir. Okullarda daha çok sınavlara yönelik olarak akademik derslere yer verilmektedir. Bu akademik dersler Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe, Sosyal bilgiler gibi derslerdir ve tabiatı itibariyle yeteneğe dayalı ve beceri geliştirmeye yönelik olmayan ve öğrencilerin okul dışı sınavlarda akademik başarıları ile doğrudan ilişkili olan derslerdir. Resim, müzik ve beden eğitimi dersleri ise aynı derecede öğrencilerin sınavlardaki akademik başarıları ile doğrudan ilişkili olmadığı düşüncesiyle hak ettiği ilgiyi bulamamaktadırlar.

Bu derslerin gereken önemde ele alınmayışının, başka nedenlerinin yanında, iki ana nedeni bulunmaktadır. Birincisi, eksik bir insan anlayışından kaynaklanmaktadır. İnsanı ve onun eğitimini bir bütünlük içinde göremediğimiz için beden eğitimi, bireyin bio-psişik ihtiyaçları ve gelişimi çerçevesinde, pedagojik bir soyut içinde düşünülmemektedir. Bu derslerin, insanın eğitimi içindeki gerçek işlevi, eğitim amaçlarının gerçekleşmesine olan katkıları bir türlü kavranamamıştır. Böyle olunca da beden eğitimi dersleri, yüzeysel, çapsız amacı, felsefesi belirsiz bir hareket olayı ve bu espri içinde olmak üzere, sanki bir düzenlilik ve disiplin konusuymuş gibi algılanmıştır. Dolayısıyla okullarımızda beden eğitimi dersleri, bio-psişik, sosyal ve pedagojik işlevlerini yerine getirememektedir. Beden eğitimi ve sporu geniş bir perspektif içinde değerlendiremezsek bu derslerden beklenen faydayı da sağlayamayız (Yaka, 1991: 75).

İkinci ana neden de, özellikle son on yıllık dönem içinde eğitim sistemimizin iki sınav dalgasına bağlanması, tüm ders içi ve ders dışı etkinliklerin, bu iki sınava göre ayarlanır olmasının getirdiği yanlışlıktır. Bu sınavlardan biri de

Anadolu liselerine giriş sınavı, diğeri de ÖSYM'nin düzenlediği üniversitelere giriş sınavıdır. İlköğretim birincisine, ortaöğretim de ikincisine programlanmış durumdadır. Öğretmenler dersleri ve konuları bu sınavlarda çıkabilecek sorulara göre işledikleri için, programlardaki genel eğitim amaçları da fiilen ortadan kalkmış olmaktadır. Bu uygulamada, çocuktaki duygusal gelişmede, onun yaratıcılığında, sosyalleşmesine, ayrıca beden-zihin işbirliğinin sağlanmasında çok önemli yeri olan resim, müzik ve beden eğitimi gibi dersler gereksiz ve yararsız dersler haline gelmiştir. Çünkü bu derslerden soru çıkmamaktadır. Söz konusu olan sınavların öğrenci ve öğretmenlerde yarattığı heyecan, gerçek öğrenme ve yetiştirme heyecanını ortadan kaldırmıştır. Eğitimde, sadece zihinsel ağırlıklı, kuramsal bilgiye dayalı, bir uygulama ön plana çıkmış, eğitimin bedensel ve duygusal boyutu silinmiştir. Dolayısıyla bu sistemin sağlıklı, yaratıcı bireyler, yurttaşlar yetiştirilmesi de mümkün değildir. Sağlıklı yurttaşların yetiştirilmesi sadece kuramsal bilgileri içeren dersler ile gerçekleşmez (Çolakoğlu, 2004: 45).

Okulda spor, sosyal kalkınma için en gerekli araçlardan biridir. Öğrencilerde toplumun yeni gereklerine uyma bakımından yetenekler bu yolla gelişebilir. Ekip çalışması alışkanlığı; grup halinde ortaya tutarlı bir iş çıkarma fikri; başarıyı tevazuyla, yenilgiyi olgunlukla karşılama vasfı, daha iyiyi yapma isteği, böylelikle yapıcı bir şekilde gelişmiş olur. Ayrıca, öğrencilerin kabiliyetlerini ayırmalarına, yetenekleri yönünde ilerlemelerine yardımcı olur. Bu sebeple, eğitim sisteminin bütünlüğü içinde konuya gereken önemin verilmesi plan ve programların yapılması gereklidir (Keten, 1993: 31).

Bu konuyla ilgili olarak öncelikle okul idaresinin, diğer öğretmen gruplarında olduğu gibi, beden eğitimi öğretmenlerinden de bazı genel ve özel istek ve beklentiler de bulunmaktadır. Özel istekler kısmında beden eğitimi derslerinin, bazı ön yargılara karşı savunuculuğu beklenir. Bu önyargılı hareketlere örnek olarak, bazı velilerin beden eğitimi derslerinin daha az yapılarak, diğer dersleri daha ağırlıklı okutmak gibi bazı önemli gördükleri derslerin okutulması istekleri gösterilebilir (Karaküçük, 1989: 40–41).

Çeşitli beden eğitimi ve spor faaliyetleri alışkanlığı ve isteğinin çocuklara aileden başlayarak verilmesi faydalı olmaktadır. Bu husus hem aile birliğine hizmet eden, hem de çocukların açık havada değişik faaliyetlerle uğraşmasını teşvik eden bir

terbiye sistemidir. Bugün Türkiye’de ailelerin bu konuya gereken önemi vermedikleri görülmektedir. Bu ise, ailelerin de beden eğitimi ve spor konusunda, eğitime ihtiyaçları olduğu gereğini ortaya koymaktadır (Keten, 1993: 31).

Okul yöneticilerinin kişisel görüş ve kültürlerine göre yaptıkları yorumlar yüzünden, bazı okullarda gerçekten günümüz gerçeklerine uygun şekilde spor yapılırken, birçok okulda spor dersleri öğrenciler için can sıkıcı angarya haline almaktadır. Diğer bazı okullarda ise beden eğitimi dersleri boş geçmekte ve öğrenciler tarafından sınav hazırlığı için kullanılmaktadır (Başer, 1991: 108).

Bunun sonucunda da eğitim dönemlerinde gereği gibi ele alınmayan hareket ve beden eğitimi, çocukta ve okul gençliğinde spor bilincini ve alışkanlığını oluşturamamaktadır. Sonuçta, bedensel enerji kapasitesini iyi kullanamayan, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden sağlıklı nesiller yetiştirme sorunuyla karşılaşmaktadır (Öztürk, 1998: 81).

Okul demek; ümit, istek, şevk, öğrenme arzusu, merakı giderme tutkusu, yükselme hevesi ve gelecek demektir. Eğitim, insanın yeteneklerin keşfedilmesi, geliştirilmesi ve hayata hazırlanması sanatıdır. Eğitimde kalite şart, kalite için yarış mutlaka gerekli. Kalite nasıl sağlanır sorusunun cevabı aslında çok basit: Sacayağının üçayağı da kuvvetlendirilerek... Eğitimin birinci ayağı ailedir. Anne ve baba çocuğun eğitimiyle ilgilenirse çocuğun eğitiminde kalitenin hamuru hazır demektir. Aileye düşen görevler çocuğun kalbini sevgiyle doyurma, onunla ilgilenme, ona güven verme, korkularını giderme, cesaretlendirme, öğrenme şevk ve heyecanı uyandırma, onu sevmeye ve ihtiyaçlarını temin etmektir (Kavaklı, 2009: 7). Bu ihtiyaçlarını sağlayabilmeleri konusunda ailelerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemini bilincinde olması gereklidir.

Çeşitli beden eğitimi ve spor faaliyetleri alışkanlıkları ve isteği çocuklara aileden başlayarak verilmesi gerekir. Onun için aile fertlerinin spora karşı ilgisi ve bilinçli olması çok önemlidir. Anne ve babalar, en kıymetli varlıkları olan çocuklarının en mükemmel şekilde yetişmesini isterler. Çocukların, bedenlen, ruhen ve sosyal olarak mükemmel şekilde yetişmelerinde sporun rolü büyüktür. Anne babalar bilinçli hareket eder, diğer eğitim faaliyetlerinin yanında beden eğitimi ve spora da gerekli önemi verirlerse çocuklarının arzulan şekilde yetişmelerini sağlarlar. Çocuk açısından spor, fiziksel gelişiminin yanında, sosyal açıdan da

önemlidir. Sportif aktivitelerin yardımıyla çocuğun çevresini tanması ve iletişim kurması daha kolay gerçekleşir. Bu alanlardaki olumlu gelişmeler, çocuğun duygusal olarak daha iyi gelişmesine yardımcı olmaktadır (Yetim, 2000: 157).

Beden eğitimi dersi eğitimin ağırlıklı bir dersi olması gerektiğinden, sadece okulu, okul yönetimini ve beden eğitimi öğretmenini ilgilendiren ve onların sorumluluğunda okutulan bir ders olarak görülmemesi gerekir. Aynı zamanda okulun dışında çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir göreve sahip olan aileyi de işin içine katarak beden eğitimi derslerinin amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli katkılar sağlanmış olunacaktır.

Bu araştırmada beden eğitimi derslerinin daha etkili ve verimli okutulabilmesi için, öğrenci velilerinin konuyu nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Problem durumuna göre araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

Malatya ili 2008–2009 eğitim-öğretim yılı ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi araştırmaya konu olan problem durumunu ifade etmek amacıyla kurulmaktadır. Araştırma konusuna açıklık getirmek amacıyla da alt problemlerin oluşturulmasına gerek duyulmaktadır. Bu araştırmanın alt problemlerini ise şöyle sıralamak mümkündür:

- a) İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinde mesleklerine göre farklılıklar var mıdır?

- b) İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinde öğrenim düzeylerine göre farklılıklar var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, özellikle de ilköğretim ikinci kademeye devam eden öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Beden eğitiminin çok yönlü geliştirici özelliğinden dolayı öğrencilerin uygun davranış biçimleri elde etmesinde beden eğitimi çok önemli bir yere sahiptir. Bu araştırmayla hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan, kendini ifade etme, yaratıcılık olanakları sunan, psikomotor becerileri geliştiren ve aile içinde de birbirine bağlılığı arttıran beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerinin öğrenci velileri tarafından nasıl algılandığının bilinmesiyle ortaya çıkacak değerlendirmelerden ne gibi önerilerin sunulacağını tespit edilmesi de amaçlanmıştır. Bu amaçla bu araştırma yukarıda belirtilen alt problemlere cevap aramaktadır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları, araştırmanın dayandığı, çoğunlukla kanıtlanması güç ve zor olan yargılardır. Bu araştırma için varsayılan yargılar aşağıda sıralanmıştır:

- Uygulanan anketin, velilerin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkisine ilişkin görüşlerini ölçeceği varsayılmıştır.
- Ankete katılan velilerin, anket sorularını doğru, samimi ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.
- Örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Uygulanan istatistikî yöntem ve bilgisayar değerlendirmelerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Önemi

İlköğretim ikinci kademeye devam eden öğrencilerin velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesinin bilimsel yöntemlerle belirlenmesi açısından önemlidir.

Bu konu, bilimsel araştırma tekniklerinin kullanılarak değerlendirilmesi sağlanarak öğrenci velilerine beden eğitiminin öneminin belirtilmesi açısından önem arz etmektedir. Beden eğitiminin öğrencilerin bedensel, ruhsal ve zihinsel yönlerden geliştiren ve onları hayata hazırlayan, sabırlı olmayı öğreten bir etkinliktir. Bunun için beden eğitiminin öneminin öğrenci velileri tarafından nasıl algılandığının araştırılması ile eğitim camiasına yararlı olacağı düşünülmektedir.

İlköğretim ikinci kademeye devam eden öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin tespit edilerek velilerin bu görüşlerinin bilinmesinin beden eğitiminin, öğrencilerin gelecekte ideal bir birey olarak yetişmesinde önemli olduğunun bilinmesi açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrenciler beden eğitimi etkinlikleriyle daha zinde, daha rahat, daha sosyal, yaratıcı, düşünebilen ve hayata daha umutla bakmayı öğrenme yeteneğine sahip olur. Bununla beraber sevgiyi, saygıyı, kurallı yaşamayı, çalışma alışkanlığı kazanmayı, kendini disipline etmeyi yani insanın sahip olması gereken değerleri öğrenci beden eğitimi faaliyetleriyle öğrenir.

Eğitimin içinde yer alan beden eğitimi ile öğrenci bilgi birikimi de sağlayabilir. Bu bilginin anlaşılması da zihinsel güce temel oluşturur. Burada, temelde yorum yapabilme, değerlendirme ve karar verme gibi düşünme süreçleri kullanılır. Fakat eğitim ya da bilim sadece zihinsel bir süreç de değildir. Aynı zamanda tüm bedeninin de katıldığı bir süreçtir. Bu çalışmayla öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleri değerlendirilerek, bunun sonucunda öğrenci açısından yaşam için gerekli olan beden eğitimi faaliyetlerinin öneminin veli tarafından nasıl bilindiğinin araştırılması yapılacaktır.

Nitelikli insan gücüne ulaşmanın yolu sağlıklı olmaktan geçer. İnsan iradesini güçlendiren beden eğitimi de insanın kendisine güven duymasında ve

kişiliğinin oluşmasında etkin bir rol oynar. Karşılıklı dayanışma ve ferdin sosyalleşmesini sağlar.

Bu unsurların oluşmasında ve başarılı, üretken bir toplum oluşturma yolunda önemli bir yere sahip olan öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleri önem arz etmektedir. Bunun için beden eğitiminin çocukluk döneminden itibaren önemsenmeye başlanması gerekir. Özellikle de ilköğretim döneminde önemi daha da artmaktadır. Bu açıdan da beden eğitiminin öneminin veli tarafından nasıl algılandığı önemlidir. Çünkü öğrenci velileri, çocuklarının kötü alışkanlıklardan uzak duran, kurallara uyan ve dürüst bir kişiliğe sahip olan bireyler olmasını isterler. Bunu gerçekleştirebilmenin yollarından birisinin de beden eğitiminin sosyalleşmeye etkilerinin öneminin bilinmesine bağlı olduğu unutulmamalıdır. Bu çalışmayla ülkemizde ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi araştırılmıştır. Bu çalışma gelişmekte olan ve Avrupa Birliği'ne girmeye çalışan Türkiye'de ailelerin beden eğitimi derslerine ilişkin görüşlerinin ağırlıklı olarak da ele alınması gereğini de ortaya koyma açısından önemlidir.

1.7. Araştırmamanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2008–2009 eğitim ve öğretim yılında Malatya il merkezinde bulunan 15 devlet ilköğretim okulundaki ikinci kademeye devam eden 779 öğrenci velisi ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkileri ile sınırlıdır.

Bu araştırma, araştırmada uygulanan anket sorularına verilen cevaplar ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Terimlerin Tanımı

Beden Eğitimi: Bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, jimnastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı, 2006: 3).

Veli: Bir çocuğun davranışlarından ve durumundan sorumlu olan, her bakımdan onunla ilgilenen kimse. (Büyük Larousse, 1986: 12137).

İlköğretim: İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olan eğitim kurumlarıdır (İlköğretim kurumları yönetmeliği, 1997: 2). 1997–1998 eğitim öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmiştir.

Eğitim: Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin toplamıdır (Fidan ve Erden, 1998: 8).

Spor: Sosyal ve ekonomik kalkınmanın temeli olan insanın beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, insana disiplinli olmayı, iletişim gücünün yüksek olmasını ve toplumlar arasındaki dayanışmayı sağlamayı, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etmeyi, heyecan duymayı, yarışmayı ve yarışmada üstün gelme amacını içeren bir etkinliktir (Aracı, 2004: 3).

BÖLÜM II

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, araştırmanın teorik temelleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla araştırma konusu ile ilgili olduğu düşünülen temel bilgi ve kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Eğitim

2.1.1. Tanımı

Eğitimin birçok tanımı yapılmasına rağmen öğretme olayına bağlı olduğu için, öğretme olayının da kesin tanımı yapılamadığı için eğitimin de net bir tanımı yoktur. Net bir tanımı olmasa da eski ve yeni yerleşmiş birkaç tanımı bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır (Çelikkaya, 1998: 12):

- Eğitim, insana en iyi olgunluğu vermektir
- Eğitim, insanın tabiatında (yaratılışında) bulunan gizli bütün kabiliyetlerin geliştirilmesidir.
- Eğitim, çocukları yetiştirmek ve insan yapmak sanatıdır.
- Eğitim, ferden bedeni, zihni ve ahlaki kabiliyetlerini ahenkli bir şekilde geliştirmektir.
- Eğitim, sosyal olmayan nesli sosyalleştirmektir.
- Eğitim, tam bir yaşayışa hazırlıktır.
- Eğitim, yetişkin bir neslin, yetişkin olmayan bir neslin bütün kabiliyetlerini geliştirmek için kullandığı yollar ve vasıtalarıdır.
- Eğitim, olgun bir neslin, toplumdaki bütün kültür ve bilgileri, teknikleri metotlu bir şekilde, yavaşça yeni nesle aşlamak için yaptığı düzenli faaliyetlerdir.
- Eğitim, önceden belirlenmiş amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler sistemidir.
- Eğitim, maddi ve manevi kalkınmayı sağlayıcı planlı ve metotlu

çalışmaların tümüdür.

- Eğitim, eğitim faaliyetlerine ait her türlü teorilerin ve metotların tümüdür.
- Eğitim, ferdin, yaşadığı toplumda, pratik değeri olan kabiliyet, yöneliş ve diğer davranış formlarını edindiği süreçler toplamıdır.

Eğitim, her neslin kendisinden sonra gelecek olanlara, o güne kadar ulaşılmış gelişme merhalesini korumak ve yükseltmek niteliğini kazandırmak amacıyla verdiği kültürdür (Ayhan, 1997: 17).

Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin toplamıdır (Fidan ve Erden, 1998: 8).

Eğitim, bireyleri ve toplumları ideal bir yaşam biçimine ulaştırma, sahip olunan bilgi, becerileri planlı bir şekilde bir sonraki kuşağa aktarına ve bu aktarımı insan davranışları ve yaşantıları yoluyla değiştirme sürecidir (Yetim, 2000: 128-129).

Eğitim, öğretim ile birlikte insanın daha çocukluk döneminden itibaren hem kendine, hem de içinde yaşadığı topluma yararlı olmasını sağlayan, kişinin becerilerini ortaya çıkarıp onları en iyi biçimde işleyen, bireyin toplum içinde hak ve görevlerini bilinçle idrak etmesini gerçekleştiren en önemli ulusal işlemdir (15. Milli Eğitim Şurası, 1996: 15).

Eğitim her felsefi anlayışa ve her bireysel yaklaşıma göre değişik şekillerde tanımlanmıştır. İdealistler, eğitimi Tanrı'ya ulaşmak için yapılan etkinlikler; realistler, insanı toplumun başat kültürüne göre yetiştirme süreci; marksistler, çelişkiyi en aza indirip üretimde bulundurma süreci, pragmatistler, yaşantılar yoluyla kişide istendik davranış değiştirme süreci; varoluşçular ise, insanı sınır durumuna getirme süreci olarak ele almışlardır (Üstün ve ark., 2002: 121).

Arvasi'ye göre ise eğitim, "Hareketli bir içtimai ortamda, insanı çok faktörlü bir etkileşim içerisinde tutarak geliştirmek, orijinal şahsiyetine başvurarak, kendisine, ailesine, milletine ve insanlık alemine faydalı kılmak demektir" (Özdemir, 2005: 46-47).

En geniş anlamı ile eğitim toplumdaki “kültürleme” sürecinin bir parçasıdır. Kültürleme, insanın kişilik yapısı içinde doğduğu ve yetiştiği kültür tarafından belirlenir. Her toplum kendi kültürünün özelliklerini yeni kuşaklara geçirir. Toplumun bireyleri, kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak şekilde etkilemesi ve değiştirmesine “kültürleme” denir. İnsanın çocuk, genç ve yetişkin olarak kendi toplumuyla bütünleşmesi toplum içinde etkinlik kazanması ve yetişmesi sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilinçdışı öğrenmeler bu süreç sonunda elde edilir (Fidan: 1996: 4).

Bu tanımlardan hareketle eğitimi şu şekilde de tanımlayabiliriz: Eğitim, bireyin yeteneklerinin ortaya çıkarılmasını, geliştirilmesini ve bedenen, zihnen ve ahlaken yetiştirilmesini sağlayan, topluma karşı faydalı olmayı amaçlayan bir değişim sürecidir diyebiliriz.

İnsanların hem birer fert hem de hem de toplum olarak mutlu bir hayat sürdürebilmeleri için yaşadığı çağa sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan ayak uydurabilmeleri ve bu konularda problemlerini halletmiş olmaları zorunludur. Bu uyumun ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasında en önemli etkenlerden birisi de eğitim-öğretimdir (Aslan, 2002: 23).

Kültürün yeni kuşaklara aktarılması, onlarda yaratıcılık, toplumsal yararlılık beklenmesi ve kültürün geliştirilmesi düşünülürken, eğitim-öğretimin toplum dinamizmi üzerindeki yöneltici etkisi gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü eğitimi en genel ve açık amacı toplumsal yaşayışa sağlıklı uyum yapan gençler, çocuklar yetiştirmek şeklindedir. Belirtilen en genel amaç, programlar ve uygulamalar aracılığıyla okullarda (ve/veya eğitim-öğretim kurumlarında toplumsal birimlerde) kişilere aktarılır. Okullarda dersler aracılığıyla yapılan eğitim öğretim faaliyetleri sonuçta, dengeli kişilik ve toplum yaşamına etkin, sağlıklı uyumu amaçlar. Her ders için özel amaçlar belirlenmiştir ki, bunlar genel amaca hizmet doğrultusundadır. Zihinsel, bedensel, ruhsal ve sosyal gelişmeye yöneliktirler (Özcanoğlu, 1993: 7).

2.1.2. Eğitimin Amaçları

Eğitim amaçsız yapılamaz. Rastgele yapılan eğitimlerde bile eğitenin bir amacı vardır. Planlı yapılan örgün ve yaygın eğitimlerde, eğitenin amaçları önceden belirlenir. Eğitim, eğitilenleri önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına ulaştıracak biçimde planlanır. Eğitileni şimdiki ve gelecek yaşamına hazırlayacak eğitimin amaçları şunlar olmalıdır (Efe, 2006: 6):

-Eğitim, eğitilen kişinin duygu, düşünce, gereksinme ve sorunlarını türlü araçlarla anlatabilmesi için ona iletişim yeterliliği kazandırmalıdır.

-Eğitim, eğitilenin demokratik yaşayışın gerektirdiği biçimde toplumsallaşabilmesi, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortaklaşılın amaçlar için birlikte çalışabilmesi için ona işbirliği yeterliliği kazandırmalıdır.

-Eğitim, eğitilenin kendi kendine bakabilmesi, onu koruyabilmesi, çevre sağlığı için gerekenleri yapabilmesi, başkalarının sağlığını tehlikeye atmaması için ona sağlıklı yaşama yeterliliği kazandırmalıdır.

2.2. Beden Eğitimi

Ülkemizde beden eğitimi derslerinin bugünkü eğitimsel anlamına ulaşması ve okul programlarında yer alması, uzun bir süreci gerektirmiştir. Bu süreç, Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat öncesi döneminden (1299–1839) Tanzimat dönemine, Tanzimat döneminden Meşrutiyet dönemine (1839–1908), Meşrutiyet döneminden Kurtuluş Savaşı dönemine (1908–1922) ve Cumhuriyet döneminden günümüze kadar sürmüştür. Her dönemde beden eğitimi faaliyetlerine, farklı anlamlar yüklenerek, farklı şekillerde, farklı beklentiler ile farklı kurumlarda uygulanmış ve beden eğitimi faaliyetlerine farklı beklentiler geliştirilmiştir (Güllü, 2007: 31).

Tanzimat öncesi Selçuklu döneminde bedensel faaliyetler askeri amaçla yapılarak askerlerin belli beceriler kazanmaları yönünde olmuştur. Bu anlayış daha sonra Osmanlılara geçmiş, ancak Osmanlılar da güreş askerlerin savaş gücünü artırmak için yapıldığı gibi diğer bir kesim tarafından da bedensel etkinlik olarak da yapılırdı. Tanzimat döneminde beden eğitimi ise, askeri okullarda, askeri ve siyasi amaçla başlatılan jimnastik yanında futbol ve basketbol branşlarına da yer verilmiştir.

Daha sonra 1864 yılında harp okulu ve askeri lise programlarına jimnastik zorunlu ders olarak konuldu (Çöndü, 2004: 8). Meşrutiyetin ilanından sonra beden eğitimi faaliyetlerine, okullarda Alman ve İsveç jimnastik sistemlerinin etkisi ile jimnastik dersleri biçiminde yapılmaya devam edilmiştir (Güllü, 2007: 31).

1926 yılında Selim Sırrı Tarcan, Çapa Kız Öğretmen okulunda beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla kısa süreli bir kurs açtı. 1926 yılında ilkokul, orta ve liselerin müfredat programına jimnastik adı altında giren ders daha sonra beden eğitimi dersi ismini almıştır (Çöndü, 2004: 9). O günden günümüze kadar isim değiştirerek eğitim kurumlarının değişik kademelerinde zorunlu ders olarak yerini almıştır.

2.2.1.Tanımı

Beden eğitiminin çeşitli tanımlarına bakıldığında sporla iç içe olduğunu görürüz. Spor beden eğitimi de içine alan geniş boyutlu bir etkinliktir. Beden eğitimi ise daha çok oyuna dayalı, üst düzeyde bir teknik, estetiklik özelliği gerektirmeyen hareketler bütünüdür.

Beden eğitimi ve sporun farklılığı, teorik olarak şu noktalarda ortaya çıkmaktadır: Beden eğitiminde amaç, rekor kırma ve şampiyonluk değildir; beden eğitimi mümkün olduğunca yarışmadan kaçınır ya da oyun-mücadele-ağır kas çalışmalarını asgari düzeye indirerek hafifletir. Çalışmanın ölçüsünü ayarlar. Oysa spor, kişiliğini geliştirmek için bedeni zorlamaktan çekinmez. Çünkü bir noktada kazanmak hem ekonomik, hem sosyal statü ve ayrıca devletlerarası yarış açısından önem arz etmektedir (Pepe, 2005: 7-8).

Beden eğitimi, insanın sosyalleşme süreci içinde bedenlen, ruhen ve zihnen kendini geliştirmesi için sistemli olarak, eğitimi aldığı birtakım fiziksel hareketlerdir (Çoban ve Ünveren, 2007: 1).

Devlet Planlama Teşkilatı'nın Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel ihtisas Komisyonu Raporunda beden eğitimi; "insanın bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin bulunduğu yaşın ve genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümüdür" diye tanımlanmıştır (Harmandar, 2004: 88).

İnsan bütününi oluşturan fiziki, ruhi ve zihni vasıfların, bulunduğu yaşın ve genetik potansiyelin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için bedeni aktiviteler ve oyun yoluyla yapılan faaliyetlerin bütünüdür (Şahin, 2005: 64).

Beden eğitimi; oyun, jimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup; bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimidir. İnsanları bedenlen, ruhen ve fikren gelişmesini, organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan, bireyi kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden faaliyetlerine beden eğitimi denir (Açık ve ark., 1997:1).

Diğer bir tanımda ise beden eğitimi, insan bedenselliğinin gelişmesi için eğitim değeri taşıyan ve özellikle insanın beceri ve yeteneklerinin gelişmesine yönelik, bu yetenekleri bir araç yapmaksızın yapılan planlı çalışmaların tümüdür (Demirci, 2006: 4).

Aracı ise (2004: 3), “ beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmnastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinlik” olarak tanımlanmaktadır.

Beden eğitiminin ilk amacı insanın "fiziğini" etkilemektir, fakat bu kadarla sınırlı olduğunu düşünmek yanlıştır, çünkü aynı zamanda, beden eğitimi, kullanılan fizik egzersizlerin çeşidine göre fizyolojik, kullanılan metotlara göre pedagojik, etkilerine göre biyolojik ve organizasyon şekline göre sosyaldır (Günsel, 2004: 1).

Kişinin fiziksel etkinliklere katılmak suretiyle davranışlarında kasıtlı olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme süreci olan beden eğitiminde, eğitimin diğer alanlarından farklı olarak “hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme” esas alınmaktadır. Bir başka deyişle, beden eğitimi “fiziksel hareket yoluyla insanın eğitilmesidir” (Tamer ve Pulur, 2001: 41).

Beden eğitimi ile birlikte sporun tanımlarına bakacak olursak spor, uğraşanlar açısından yarışma kazanmaya dönük fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba, izleyenler açısından estetik duygusu kazandıran bir süreç, genel bütünlüğü içerisinde

ise anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyomekanik, psikoloji gibi bilim dallarının yardımı ile gelişen, sürdürülen bir bilimsel olgudur (Çoban ve Ünveren, 2007: 1).

Beden eğitimi ve spor ikilisi bütün tarih çağları boyunca insanların eğitim aracı olmuştur. Beden eğitimi, sporun gerektirdiği eğitim etkinliği içinde kişilerin toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbirleriyle yardım sever, insan haklarına saygılı, dürüst davranılması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla, sağlıklı gelişimi ile ilgilidir. Sporlar ise, insanların yaşam biçimlerinin sonucu olarak doğmuştur (Atlı, 1992: 5).

Her ikisi de insanın temelde beden ve ruhen gelişmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda genel eğitimin ayrılmaz bir unsuru olan beden eğitimi ve spor, bireyin geleceğe hazırlanmasında, günlük işlerini rahat yapmasında, yapıcı, üretici, yaratıcı, disiplinli, hoşgörülü ve topluma faydalı bir birey olması açısından önemlidir. Bundan dolayı beden eğitimi ve sporun, geleceğimizin güzel değerlerine sahip olunması ve bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine faydalı olması açısından hayatımızdaki yeri büyüktür.

2.2.2. Beden eğitiminin önemi

Günümüz dünyasında gelişen teknoloji ve bu teknolojiyi bırakmak istemeyen insanoğlu bu durumun yaratacağı olumsuz durumların farkına varamamaktadır ya da farkına varsa da umursamamaktadır. İnsanın belli bir güç kullanarak yapabileceği işleri teknolojinin getirdiği araçları devreye sokarak yaptırmakta ve bu durumun sonunda da hareketsizliğin getirdiği sorunlar ortaya çıkmaya başlamaktadır. Bu sorunların başında çağın vebası olarak karşımıza çıkan şişmanlık gelmektedir. Bu sorun da diğer bütün vücudu olumsuz etkilemekte ve ileride çok büyük rahatsızlıklara sebep olmaktadır.

Bu olumsuz sonuçları düzeltme açısından beden eğitimi faaliyetleri önem arz etmektedir. Bu faaliyetler sayesinde alınan fazla kaloriler yakılarak vücudun daha sağlıklı bir şekilde güçlenmesi sağlanmış olur ve hareketsizliğe de karşı da spor teknik ve becerileri de öğrenilmiş olur.

Ancak beden eğitimi sadece fiziksel davranışlar oluşturma eğitimi de değildir, aynı zamanda, ruhsal ve toplumsal davranışlar da oluşturma eğitimidir.

Beden eğitimi etkinlikleri toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli, doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli toplumlar oluşturur (Güllü, 2007: 33).

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir (Erkal ve Güven, 1998: 114).

İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına karşı saygılı, dürüst davranması; zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasına bağlıdır. Bu amaç ve ilkeye bağlı kalındığı sürece, beden eğitimi sadece tek yönlü gelişimi kabul etmemektedir. Beden, ruh ve fikir eğitimi genel eğitimin tamamlayıcısıdır (Sel, 1987: 9–10).

Beden eğitimi haklı olarak vatandaşlık sorumluluğu ile ilişkili olduğundan dolayı, onun amaçlarına da hizmet eder. Bu bakımdan beden eğitimi sosyal adalet ve sosyal anlayışa bir anlam kazandırmaya katkıda bulunabilir (Altuğ, 1998: 16).

Çağımızda görülen baş döndürücü gelişme ve değişmeler ile teknolojik ilerlemeler, insanı birçok yönden etkilemektedir. Bu gelişme ve değişmeler karşısında, bütün toplumlar nitelikli insan gücü yetiştirmek zorundadırlar. Nitelikli insan gücü, mutlaka bedenen ve ruhen sağlıklı olmayı gerekli kılmaktadır. İnsanların, özellikle gençlerin beden ve ruh yapısının eğitilip geliştirilmesinde en uygun ve en önemli araç, hareket faktörünün hemen her çeşidini ve bütün prensiplerini kapsayan beden eğitimi ve spor eğitiminin büyük bir önem taşıdığını takdir etmekteyiz (Spor Şurası, 1990: 105).

Bilindiği gibi, beden eğitimi ve spor iradeyi güçlendirerek insanın kendi kendine güvenini kazanmasını sağlayarak şahsiyetin oluşmasını da kolaylaştırır. Kendi kendine güven duygusu şarttır. Beden eğitimi ve spor, ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren bir önemli faktördür (D.P.T., 1983: 34).

M.Ö. 589 tarihinde Solon’u Atina’da ziyarete gelen İskitli Filozof Anacharsis’in Atina sitesinin, beden eğitimi ve sportif aktivitelere verilen aşırı

kıymeti yadırgadığını ifade etmesi üzerine Solon'un Anacharsis'e verdiği cevap ilginçtir. Solon inandığı fikirlerini açık bir ifadeyle şu şekilde savunur (Sariaalp, 1990: 5) :

“Gençliğe beden eğitimi ve sporu, yalnız tertip edilen yarışmaların hatırı için öğütlemiyoruz. Gençleri sadece yarışmalara katılsınlar diye bu işe de zorlamıyoruz. Gençler bu çalışmaların sonunda kendileri ve vatanları için büyük değer taşıyan “erdem” ler kazanıyorlar. Yaptıkları iş bütün iyi vatandaşların uğrunda uğraştıkları bir ortak dava ile ilgilidir. Gençler görünüşte zeytin ve defne dallarından yapılan, fakat anlamında insanların bütün mutluluklarını taşıyan, başlarına giymeyi umut ettikleri ikliller, çelenkler uğruna yarışıyorlar. Ben bu mutlulukla, kişinin ve toplumun ortak özgürlüğünü, refahını, güvenini, şan ve şerefini bir kelime ile tanrılardan diyebileceğimiz en güzel şeyleri kastediyorum. İşte bütün bu güzel şeyler; uğrunda savaşım verilen, iklillerin ve çelenklerin örgülerinde saklıdır.

Beden eğitimi çalışmaları, belli hareketlerin öğretilmesinden çok, sosyal ve psikolojik yönden önemlidir. Çocuk beden eğitimi çalışmalarına katılarak kişisel deneyimini, yaratıcılığını, taklit yeteneğini geliştirir ve sorumluluk duygusu kazanır (Özer, 2004: 151).

Fen ve matematik etkinliği zihni çalıştırması gibi, iyi bir beden eğitimi öğrencilerin vücutlarını geliştirmelerini ve kullanmayı öğrenmelerini sağlar. Şüphesiz hiç kimse çocuğuna isteyerek yarım bir gün eğitim vermeyecektir (Kalish, 1998: 146).

Motor kontrolü iyi gelişen bir çocuk, diğer arkadaşları tarafından daha kolay kabul görür ve bu durum onun toplumsal becerileri öğrenmesine olanak sağlar. Ayrıca ileri düzeyde gelişim gösteren çocukta liderlik özellikleri gözlenebilir. Beden eğitimi programları sırasında çocuk sırada beklemeyi, iş bölümü yapmayı, grup içinde gereken davranışları yerinde ve zamanında yapmayı aktif bir şekilde öğrenme fırsatı bulur (Güven, 2005: 10-11).

Bunların yanında toplumların beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmaları ve sonucunda da elde edecekleri başarıları yoluyla kendi ülkelerinin tanıtımını ve propagandalarını yapmaları açısından da önem taşır. Yine beden eğitimi ve spor, insanların zihni ve fikri gelişimle birlikte bedeni gelişimlerinin uyumlu olması,

insanların içinde yaşadıkları toplumlarda daha sağlıklı dengeli, verimli ve daha mutlu olmalarında da önemli bir rol oynar (İnal, 2003: 35).

İnsanlar arasında iyi geçinmenin; hatta milletler arasında yakınlaşmanın düşmanlıkları azaltmanın, dostlukları güçlendirmenin en esaslı vasıtası beden eğitimi ve spordur. Ortaklaşa ve takım halinde kazanılan başarıların zevki; başarılı olmanın düşmanlık duyulmadan, hükümleri geniş yüreklilikle ve taşkınlığa düşmeden karşılama, tabiatın her türlü çetin şartlarına sağlam vücut ve sinirle karşı koyma, başkalarındaki eksiklikleri hoş görme sporla tecrübe edilir, sporla öğrenilir (İşler, 2001: 63).

Beden eğitimine yeterince önem verilmesi, toplumdaki anlayış ve değer yargılarını hızla değiştireceğinden, sorun sık sık gündeme getirilmelidir. Sporla ilgi okul sıralarında başlayacağından ve de zamanla sevilip yararına inanılacağından, beden eğitimi programı çok yönlü bir şekilde düzenlenmeli ve okul sonrasındaki yaşamı da hesaba katmalıdır (Sarı, 2002: 11).

Okullar hem eğitim merkezleridir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldiği yerlerdir. Bu nedenle beden eğitimi açısından okullarımız geniş boyutlu birer kaynaktır. Çünkü beden gelişiminin hızlandığı bu dönemde sporla direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanılması önemlidir. Fizyolojik değişiklikler nedeniyle ortaya çıkan sarsıntıları giderip gençlerin kişilik kazanmasında etkin rol oynayacak beden eğitiminin göz ardı edilmesi, ileride çözülmesi güç sorunlar yaratmaktadır (Karasüleymanoğlu, 1992: 51).

Spor eğitimimizin, eğitim ve öğretim kurumlarındaki temel amacı, öğrencilerin hayat boyu devam ettirebilecekleri fiziksel aktivite alışkanlıklarını kendilerine kazandırmamızdır (Spor şurası, 1990: 107).

2.2.3. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin Niteliği

Eskiçağlarda beden eğitime verilen önem, sonraki yüzyıllarda unutuldu. Zihinsel eğitimin beden eğitimiyle ilişkisi göz ardı edildi. Beden eğitimine yeniden dikkat çeken kişi, 18. yüzyılda Fransız düşünür Jean-Jacques Rousseau oldu. Rousseau, Emil (Émile ou, de l'éducation; 1762) adlı yapıtında beden eğitiminin okul dersleri arasına girmesi gerektiği görüşünü savundu. Okullarda beden eğitimi

derslerini koyan ilk ülke ise 1814'te Danimarka oldu. Daha sonra Danimarka'yı başka ülkeler izledi. Bugün, ilköğretimin zorunlu olduğu hemen bütün ülkelerde beden eğitimi ders programında yer alır (<http://tr.wikipedia.org>). (2008).

Beden eğitimi dersleri yaş gruplarına göre uygulanır. Çok küçük çocukların beden eğitiminde öncelikle koşmak, tırmanmak, zıplamak ve oynamak gibi doğal hareketlerini geliştirmesi amaçlanır. Daha büyük çocuklara ise, özel eğitim görmüş öğretmenlerce temel beden eğitimi dersleri ve yarışmaya yönelik spor etkinlikleri öğretilir. Yüzme, cimnastik, atletizm ve tüm takım sporları bu tür etkinlikler arasında sayılır. Beden eğitimi derslerinde öğrencilere bedenlerini geliştirme ve formda tutmanın yanı sıra, başkalarıyla işbirliği yapma, kendi güçlü ve zayıf yönlerini tanıma da öğretilir. Öğrencilik yıllarını geride bırakan yetişkinler de, bu tür etkinliklere katılabilirler (<http://tr.wikipedia.org>). (2008).

Beden eğitimi etkinlikleri gençliğin sigara, kahvehane, uyuşturucu ve alkol gibi bağımlılık yaratan kötü alışkanlıklardan korumak ve kurtarmak açısından en önemli bir araç olarak düşünülmelidir. Özellikle yapılan araştırmada, ilk ve orta öğretimde sigara kullanan öğrencilerin büyük bir kısmının, beden eğitimi derslerini, zaman açısından yetersiz olduğu konusunda şikâyetlerini bildirmişlerdir. Bu araştırma sonuçları, kötü alışkanlıkları olan öğrencileri, kötü alışkanlıklardan uzak tutmak için beden eğitimi derslerinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir (Güllü, 2007: 33).

Beden eğitimi dersi çocuğun vücudunda biriken enerji ve stresi atırarak onun hırçın olmasını önler. Ayrıca kültür derslerinde başarı sağlayamayarak, diğer öğrenciler tarafından horlanan ve içine kapanan öğrencileri bu durumdan kurtarmanın tek yolu beden eğitimi dersinde yapılacak etkinliktir. Örneğin; oyunda yapacağı estetik bir hareketle, ya da bir yarışta alacağı birincilik, onun arkadaşları tarafından alkışlanması, öğretmeni tarafından takdir edilmesi, ön sıralara çıkmasına ve içine düştüğü bunalımdan kurtulmasına neden olacaktır (Güneş, 2004: 4).

Beden eğitiminin insan sağlığındaki önemini o çağlarda anlayan İbni Sina, özellikle okullardaki eğitimde beden eğitiminin de yeri olması gereğine değinmiş ve şöyle ifade etmiştir (Bilge, 1988: 12):

Çocuklar 6 yaşına gelince okula yollanmalı ve 14 yaşına kadar okutulmalıdır. Okulun programında beden eğitimi dersi de olmalıdır. Bu derste

çocuklara ip atlama, koşma, güreş, ata binme, yürüyüş, yüksek atlama, kılıç oyunu öğretilmelidir.

Özellikle günümüzde çocukların hareket alanları son derece sınırlıdır. Apartman dairelerinde yaşayan, okula servisle giden, televizyon ve bilgisayar karşısında vakit geçiren çocuk, çarpık kentleşme nedeniyle çocuk oyun alanı ve parklara da hasret kalmıştır. Bu durumda hareket ihtiyacını karşılayacak, enerjisini boşaltacak ders dışı sportif etkinlikler ve beden eğitimi dersleri giderek önem kazanmaktadır. Zaten beden eğitimi derslerinin amacı da Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. Bu derslerde oyun, cimnastik ve sportif çalışmalar bütünü ile kişinin bedence sağlam, fikirce uyanık, ruhen sağlıklı olmasına yöneliktir. Ancak teorik olarak benimsenen ve ders içeriği olarak planlanan bu amaçlarını, kalabalık sınıflar, yetersiz araç, gereç ve uzman öğretmen eksikliği yüzünden hayata geçirilemediği de bir gerçektir (Öztürk, 1998: 53–54).

Beden eğitimi ve spor dersleri spor yapma alışkanlığı geliştirme ve katılımcılara spor bilinci aşılama amacı taşınmalıdır. Bu husus çağdaş spor bilincinin yaygınlaştırılmasında anahtar rol oynayacaktır. Çağdaş spor bilincinin oluşturulmasında örgün eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir.

Yürürlükteki ilköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi müfredat programlarının genel amaçları içerisinde toplumda çağdaş spor bilincinin yaygınlaştırılması amacı açıkça belirtilmiştir. Bunlar;

- Beden eğitimi ile ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıkları edinebilme,
- Beden eğitimi ve sporun yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olma,
- Dostça oynama ve yarışma, kazanma, taktir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme (Çılğın, 2007: 7).

Balz ve Kuhlmann'a (2003: 155) göre; spor dersinin pedagojik prespektifi şu şekildedir:

- a. Algılama yeteneğini iyileştirme, hareket tecrübesini genişletme.
- b. Kendini bedensel olarak ifade etme, hareketlerini ayarlama.

- c. Bir şey başaracağını öğrenme, anlama ve değerlendirme.
- d. İşbirliği, yarışma ruhu ve anlaşma.
- e. Sağlığı teşvik etme, sağlık bilincini geliştirme.

Beden eğitimi etkinlikleri yalnız yaşamı koruma ve geliştirilmesine yardım etmez. İnsanı ruhsal ve düşünsel yaşama yönelterek kendi biyolojik varlığında yüceltir. Bu bakımdan beden eğitiminde yetenek değil, eğitim istiyoruz. Sportif etkinlikler katı bir şema içinde ele alınan zorunlu bir düzenleme ile değil, organik bir düzen ve oyun-spor ortaklığı içinde çocuğun arzusuna uygun olarak serbest çalışma ile başarılmalı. Bütünlük eğitimi beden eğitimi olmadan mümkün değildir. Bu nedenle Beden Eğitimi, ideal eğitimin biçimlenmesine diğer etkinliklerle birlikte etki etmeli, gelişen büyüyen öğrenciyi örneğe uygun biçimde yetiştirmede yardımcı olmalıdır. Beden eğitimine önem vermeyen bir gençlik eğitimi, ailede de, okulda da, gençlik örgütlerinde de başarısızlığa mahkumdur. Beden eğitimi genel eğitimin önemli bir parçası olup, çocuğun oyun hakkının ve serbest hareketinin okul yaşamı içindeki yerini güvenceye alır, bedensel ve ruhsal eğitimi sağlayarak sportif etkinliklerden zevk almasını mümkün kılar. Her öğrenci, beden eğitimi dersi içinde yeteneklerini geliştirme olanağına sahiptir. Beceri, güç ve beden eğitimi içinde toplanan planlı etkinlikler, gelişimi önemli bir şekilde destekler ve sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar (Güneş, 2004: 2)

Her düzeydeki okullarda beden eğitimi dersleri, genel eğitimin bir tamamlayıcısı olarak okutulmaktadır. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığının, ilk ve ortaöğretim kurumları beden eğitimi uygulamaları yönergesinde beden eğitiminin, Organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak, tüm kişiliğin eğitimi ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı amaçlarıyla yapılması gerektiği vurgulanmıştır (Karaküçük, 1989: 31).

Beden eğitimi dersi kompleks bir etkinlik olup, birçok alanda etkisi vardır. Etkisini sağlayabilmek amacıyla, aşağıdaki konulara da dikkat edilmelidir (Günsel, 2004: 44):

- Dersin amacı çok net tespit edilmelidir.
- Tespit edilen ders amacı doğrultusunda, kullanılan egzersizlerin ve yöntemlerin seçimi doğru yapılmalıdır.
- Dersin öğrenim ve eğitim bileşimleri arasında sıkı bir bağ kurulmalıdır.

- Derse ayrılan zaman çok verimli kullanılmalıdır.
- Çocuklara küçük yaşta kazandırılacak beden eğitimi yaşantıları, ilerinin üretici ve etkili yurttaşlarının yetiştirilmesine de yardım edecektir.

Akif'e göre beden ve ruh sağlığı yerinde olan genç nesiller ümit ve azimle çalışmalar yapabilirler. Bugün beden eğitimi modern eğitimin her kademesinde yer almaktadır. Çocuklara verilecek eğitimin başında beden eğitimi gelmektedir. Çocuğu bilgili kılmadan önce adam etmek gerekir ki, bu da beden eğitimi ile olur (Arıbaş, 1992: 76).

Beden eğitimi dersini, diğer anlatım ve beceri dersleri gibi, dikkatle planlaştırmak zorunluluğu vardır. Bu dersler, bir yönü ile ünite çalışmalarını pekiştirmeye yardım ederken, diğer yönüyle de kendi tekniklerini ve bazı alışkanlıkları öğrenciye kazandırmaya çalışır (Yalçın, 2006: 69).

Beden eğitimi ve spor dersleri ile bireyin koşma motor becerilerdeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi, yani koşma, tırmanma, dengede durma, sıçrama, takla atma gibi temel hareketleri geliştirmesi mümkündür. Böylece beden eğitimi ve spor dersleri, harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla bireyin vücut kontrolünün, koordinasyonunun ve sinir-kas sistemlerinin gelişimini sağlayarak beraberinde zihinsel ve psikolojik yönde uyumlu olmasını da sağlayacaktır (Efe, 2006: 10).

Erpic ve arkadaşlarına göre, beden eğitimi derslerinin okullarda olmasının dört önemli nedeni vardır. Birincisi, çocukların ve ergenlerin fiziksel aktiviteleri doğru olarak öğrenme zorunluluğu ile çocukların biyolojik gelişim açısından en hassas dönemlerin okul dönemlerinde denk gelmesidir. İkincisi, beden eğitimi programlarının, uzun sürece yayılmış olmasıdır. Üçüncüsü, beden eğitimi programlarının yeni kuşakların tamamına hitap etmesi ve özellikle gençleri sistemli olarak etkilemesidir. Dördüncüsü ise, okul çevresine, fiziksel aktiviteler için gerekli altyapı ihtiyacını karşılamasıdır (Güllü, 2007: 58).

Birçok spor dalının başlama yaşını içeren ilköğretim döneminde çocukları yönlendirmek gerekir. Çocuk bu yaşlardan itibaren iyi bir beden eğitimi öğretmenin gözlem ve etkileriyle kişisel birçok özellikleri kazanmaya başlar. Bunlar; başta sağlıklı bir fizik gelişimi ile birlikte cesaret, kendine güven, sorumluluk taşıma,

yardımlaşma, paylaşma, karar verebilme, kişilik gelişimi ve irade gücünün oluşumu gibi yeteneklerdir (Harmandar, 2004: 94).

Beden eğitimi dersi çocuğun hem bedenine hem ruhuna hem de zihnine yönelik olmasından dolayı diğer derslerden daha fazla dikkate alınması ve özen gösterilmesi gereken bir derstir (Şahin ve ark., 2001: 71). Bu nedenle beden eğitimi dersi ferdin eğitimindeki yerinin çok önemli olduğu bu yüzden de eğitim sistemi içinde daha fazla yer verilmesi gerekliliği göz ardı edilmeyecek bir gerçektir (Güllü, 2007: 34).

Öte yandan bireyde, güçlü ve mutlu olma, kişilik, karakter, ahlaki değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve iyi vatandaş olma değerlerini kazandırmada beden eğitimi ve spor derslerinin önemi küçümsenemez (Özşaker, 2001: 14).

Eğitim ve öğretim amaçlarının gerçekleşebildiği hemen hemen tek alan niteliğinde olan beden eğitimi ve spor dersleriyle, bireyin okul öncesi eğitiminden başlayarak yaşam boyu sürecek spor yapma alışkanlığının kazandırılması, sağlık için sporun önemini kavrama, hareket becerilerini öğrenme, fiziksel uygunluğun geliştirilmesi ve sporun ve toplum ahlakının özüne bağlı kalan ve sahip çıkan bireylerin topluma kazandırılması amaçlanmaktadır (Efe, 2006: 10).

Kısaca, beden eğitimi dersi, öğretime canlılık veren, öğrencileri güdülendiren, sağlam bir öğretim yapılmasına olanak sağlayan ve aynı zamanda çocuğun kas gelişimi ile ilgili bir derstir. Okulda buna önem verilmelidir (Binbaşoğlu, 1991: 195).

2.3. Türk Milli Eğitiminin Amaçları

Genel Amaçlar: 2842 sayılı kanunun 2. maddesinin -i bendine göre;

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

- Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve

sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar yetiştirmek,

- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüsüne değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı kişiler olarak yetiştirmek,
- İlgı, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,
- Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktadır (Şenışık, 2006: 24).

2.4. Beden Eğitiminin Amacı

Beden eğitiminin amaçları; fiziksel gelişim, motor gelişim, zihinsel gelişim ve duygusal ve sosyal gelişim olarak dört kısma ayrılmaktadır.

2.4.1. Fiziki Gelişim Amacı

Fertlerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitime özgü bir amaçtır. Hareket, ferdin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini ise adaleler ve iskelet oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur. Bir başka deyişle, bedensel etkinlikler normal adale ve kemik gelişimi için zorunlu olmaktadır (Erkal ve Güven, 1998: 120).

Beden eğitiminin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin sağlık durumlarını temin etmektir. Çünkü diğer müfredat programlarında yer verilmeyen fiziksel sağlığın temini, beden eğitiminin yegane sorumluluğudur. Zaten araştırma

neticesinde elde edilen delillerin birçoğu, genel sağlık için beden eğitiminin önemini göstermektedir. Diğer taraftan çok sayıda araştırma bulguları, fiziksel sağlığın geliştirilebileceğini ispat etmiştir. Ama bir taraftan da bazı beden eğitimciler, sosyal ve psikolojik amaçların başarılabileceğine şüphe ile bakmaktadırlar, çünkü onlar, bu araştırmalarla sağlanan bulguların hala yetersiz olduğuna inanırlar. Bunlara rağmen fiziksel sağlığın gerekliliğine de öncelik verilir (Baley ve Field, 1997: 22).

Beden eğitimi ve sporla kişi kendi vücudunun güzelleşmesinin eğitimini hazırlarken, vücut bozuklukları neticesi oluşan aşağılık duygularından kendini kurtarmasına aracı olur. Düzenli bir şekilde yapılan beden eğitimi ve spor, solunum ve dolaşım sistemlerini geliştirerek genel fiziksel güç ve kas kuvvetini artırmaktadır. Ayrıca bireye beden ve duruş güzelliği kazandırmakta, aşırı kilolara karşı vücudu koruyucu bir işlev üstlenmektedir (Pepe, 2005: 9). Bu açıdan beden eğitimi, çocukların fiziki gelişimi açısından önemlidir.

Özellikle planlı programlı bir şekilde egzersiz yapan çocuklar, egzersiz yapmayanlara göre genelde daha gelişmiş kas yapısına yani daha yüksek beden gücü ve görünümüne sahiptirler (Kale, 2007: 18).

Sonuç olarak, insan sağlığını tehdit eden fazla kiloların atılmasında katkıda bulunduğu gibi, hastalıkları, sakatlıkları ve özellikle kalp-kan dolaşım sistemlerinde görülebilecek rahatsızlıkları önlemesi, onların iyileştirilmesi, gelişmiş kas, iskelet ve eklem oluşumu, fiziksel ve anatomik kondisyon ile yüksek performans bakımından beden eğitimi etkinliklerinin önemi tartışılmaz (Aracı, 2004: 18).

2.4.2. Motor Gelişim Amacı

Motor sözcüğü tek başına kullanıldığında ‘‘Hareketi etkileyen biyolojik ve mekanik faktörler’’ anlamına gelmektedir. Motor gelişim, motor becerilerinin performansının giderek artmasını sağlayan sinir-kas mekanizmasının olgunlaşma biçimidir (Özerkan, 2004: 38).

Psikomotor gelişim, temelde kendisini harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla ortaya koyar. Genel olarak vücut kontrolü, vücut koordinasyonu, bir başka deyişle sinir-adale sistemlerinin gelişimi demektir (Erkal ve Güven, 1998: 120).

Beden eğitimi ve spor hareketleri bireyin motor gelişimine (sinir-kas) katkıda bulunmaktadır. Bilhassa, çocukluk döneminde kazandırılan motor beceriler çocuğun bir bütün olarak gelişmesini sağlar. Psiko-motor becerilerin artması bireyde sürat, kuvvet, hareketlilik, denge özellikleri ile göz-kas koordinasyonunu geliştirmekte ve mücadele enerjisini arttırmaktadır (Pepe, 2005: 9).

Becerilerin geliştirilmesi beden eğitimi programlarının temelini oluşturur. Ancak bu yol ile bireyin bir bütün olarak gelişimine katkıda bulunulabilir. Kazanılan beceriler sonunda birey, etkinliklere katılmaktan hoşlanacak ve gruba uyumu kolaylaşacaktır. Bireyin kazandığı beceriler serbest zamanların değerlendirilmesi açısından da önem taşır. Beceriler, serbest zamanların nasıl kullanılacağını ve bireyin yaşam biçimini belirler (Aracı, 2004: 18).

2.4.3. Zihinsel Gelişim Amacı

Eğitim yelpazesinin tüm alanlarca paylaşıldığı gibi beden eğitimi de bilginin birikimi ve içgörü ile anlaşılmasını sağlar. Bilginin edinilmesi, anlaşılması ve içgörü kazanma zihinsel gücün malzemesini oluşturur. Bu malzeme yorum yapabilme, değerlendirme, karar verme, düşünme süreçlerinde kullanılır. Eğitilmiş birey düşünen bireydir. Günümüzde bilim, düşünmeye yalnız zihinsel bir süreç olarak değil, tüm beden katıldığı bir süreç olarak bakmaktadır (Aracı, 2004: 21).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri içerisinde yer alan kurallar, taktikler, spor programlarındaki çeşitli aktiviteler ve bunlara ait metotların öğrenilmesi, ayrıca sağlıklı yaşama, fiziksel ve uygunluk ve bunların yaşantıdaki önemi gibi durumların öğrenme ile zihinsel gelişime katkı sağlanmaktadır (Pepe, 2005: 9).

Ayrıca bireyin yorum yapabilme, değerlendirme, karar verme ve düşünme yeteneklerini geliştirir (Yetim, 2000: 128-129). Spor yapan çocukların örneğin, arkadaşı tarafından atılacak bir topu karşılamada ya da bir topu hedefe atmada gösterecekleri dikkat ve konsantrasyon sayesinde yoğunlaşabilme özellikleri, spor yapmayanlara göre daha üst düzeydedir (Kale, 2007: 18).

2.4.4. Duygusal ve Sosyal Gelişim Amacı

İnsan, biyo-kültürel ve sosyal bir varlıktır. Kültürel koşullar içinde sosyal ilişkiler, hem toplumun hem de bireyin yapısını etkiler. Bireyin tüm yaşamı, çevresine uyum sağlama çabası içinde geçer. Bu uyum çabası, doğumdan başlayarak bir gelişim göstermektedir. Bu gelişimde spor önemli bir rol oynarken belli amaçlara ulaşmada eğitsel bir araç olur. Farklı toplumların insanlarını kaynaştırır. Fertler arasındaki işbirliğini geliştirir. Kötü alışkanlıklardan uzak tutar, toplum dışı fertleri topluma kazandırır. Kişilerin toplum içinde statü kazanmalarını sağlar, özürhükleri yaşam koşullarına adapte eder. Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme özelliği vererek ferdin sosyalleşmesine yardım eder. Çocuk aktif spor yaparken 'bir gruba ait olma' ve o grupla dayanışmaya girme' şeklinde sosyal bir işlevi yerine getirmektedir (Bayrakcı, 2006: 13).

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişimindeki amacı, hem fert hem de toplum açısından önem taşımaktadır. Birey, spor faaliyetleri aracılığıyla, sosyal bir çevre kazanmakta ve kendini, bulunduğu çevresine ispatlayabilmektedir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin, bireydeki korku, öfke gibi coşkuların normal gelişmesine imkan hazırlayan bir gücü vardır. Bireyi bitkin ve yorgun hale düşüren onun bedensel ve ruhsal hayatını etkileyen nedenler beden eğitimi ve spor yardımıyla giderilir. Kişi normal durumuna gelir. Beden eğitimi ve spor, karakteri şekillendirir, işbirliği yapmayı öğretir; kişisel disiplini geliştirir, mücadeleyi öğretir, cesareti artırır. Saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı sağlar (Pepe, 2005: 9-10).

Beden eğitimi etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerin sosyal bir yapıya sahip bir çevre edinmelerine, kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı oluruz. Gerek grup ile, kişisel olarak fiziksel etkinliklere katılmanın öğrencilerin bedeninde olduğu kadar kişilik gelişimi üzerinde de yapıcı etkisi vardır. Etkinliklerin demokratik bir ortamda yapılması ile öğrencide demokratik değerler gelişir. Bu değerler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Doğu ve ark., 2006: 23) :

- Etkinlikler sırasında öğrenciler birlikte çalışmaya yönlendirilir,
- Öğrencilerin birbirleriyle ilişki içerisinde olmaları arkadaşlık duygularının gelişmesine katkıda bulunur,

- Öğrenciler, takım arkadaşları ile işbirliği yaparak çalışabilme becerisi kazanırlar.

Birey, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla kendine güven duyma, güçlü olma duygusu edinme, haksızlıklara karşı çıkma, hak arama, başkalarının haklarına saygı duyma, kazanmaya sevinebilme, kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerleri kazanır (Demirci, 2006: 7).

Farklı toplumların insanlarını kaynaştırır. Belli amaçlara ulaşmada eğitsel bir araçtır. Fertler arasındaki işbirliğini geliştirir. Kötü alışkanlıklardan uzak tutar, toplum dışı fertleri topluma kazandırır. Kişilerin toplum içinde statü kazanmalarını sağlar, özürülürleri yaşam koşullarına adapte eder (İşler, 2001: 63).

Toplumda kişilerin topluma ve başkalarına karşı olan sorumlulukları sürekli artmaktadır. Çocuklar kendi sorumluluklarının bilincine vararak onları kabul etmelidirler. Beden eğitimi etkinlikleri ile çocuklara liderlik eğitimi için iyi bir olanak sağlanır. Bu etkinliklerin yaklaşık olarak tamamında çocukların yönetimine ihtiyaç vardır. Ancak bu tür etkinlikler çocuklara sadece liderlik özelliklerini kazandırmaz, onlara iyi bir yarışmacı olma ve arkadaşları ile işbirliği yapabilme yeteneklerini de kazandırır. Öyle ise iyi bir lider olmak kadar iyi bir izleyici olmak da önemlidir (Sönmez, 1989: 10).

Yamaner'e göre (2001: 14) ise, beden eğitimi etkinlikleri bireyde; kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı, yardımlaşma, işbirliğine dayalı yaşam biçimi gibi alışkanlıkları kazandırır. Ayrıca bireyde etkin olma, sorumluluk yükleme ve sonuçlara katlanma olanakları sağlar.

Beden eğitimi ve spor' un sosyal gelişime etkileri şöyle özetlenebilir:

- Kişilik gelişimi üzerinde yapıcı etkisi vardır.
- Sportif etkinlikler sırasında çocuklar ve gençler birlikte çalışmaya yönlendirilirler.
- Arkadaşlık olgularının gelişmesine katkıda bulunur.
- Birlikte çalışma becerisi kazandırır.
- Sosyal sorumlulukları kazandırır.
- Liderlik özellikleri kazandırır.
- İyi bir yarışmacıya, başkalarıyla iş birliği yapabilme ve iyi bir izleyici olabilme yeteneklerini kazandırır.
- Saldırgan davranışlar, faydalı işlere yöneltilebilir.

- Kendine ve başkalarına saygı, sevgi ve güven ile başkalarını kabul etme duyguları gelişir (Yetim, 2000: 128-129).

2.5. Beden Eğitiminin Okullardaki Amacı

Çocuğun kişilik oluşumunun temelleri ailede atılır. Belirli bir yaştan sonra ailenin bu görevini okul üstlenir. Daha doğrusu çocuk, ailesinden aldığı ahlaki terbiye ve değerleri, okul ortamında geliştirmek ve uygulamak fırsatını bulur. Çünkü “okul, toplumun küçültülmüş bir örneğidir.” Okulun en önemli görevi, bireyi toplumsallaştırmaktır. Okul, bu görevini yaparken bir yandan da öğrencinin okul dışındaki toplumsal davranışlarını iyileştirici ve toplumsal gelişimini sağlayıcı bir ortam yaratmaya çalışır. Özellikle okul öncesi çağdan sonra çocuğun beden, ruh, zihin ve sosyal gelişimini en iyi şekilde tamamlayabilmesi için ilköğretim çağı önemli bir süreçtir. Bu dönemde hareketsiz bırakılan çocukta bir takım bozuklukların olması muhtemeldir. İlköğretim yaşını 14 yaş sonuna kadar kabul edecek olursak, çocuğun fiziksel özelliklerinin bu dönemde yeterli denetim altında olmadığı; kas gücü, ağırlık ve boy gibi bir takım özelliklerin çocuğun gelişimini etkilemede etkili olduğu düşünülecek olursa, bu dönemin beden eğitimi ve spor açısından çok iyi değerlendirilmesinin gerekliliği ortaya çıkacaktır (Boztepe, 1994: 361)

Okulun kişiliğimizin gelişmesine, ahlaki ve toplumsal değerlerimizin oluşmasına imkan verdiği, inkar edilemez bir gerçektir. Okul, çocuğun ailenin etkisi dışında insanlarla etkileşimde bulunduğu ve insan ilişkilerini geliştirdiği en önemli kurumdur. “Gençler için okul hem öğrenim ve arkadaşlık yeri, hem de öğretmenlerle yeni değişik ilişkiler kurulan toplumsal bir ortamdır” (Yapan, 1992: 48).

Okulda spor, sosyal kalkınma için en gerekli araçlardan biridir. Öğrenciler de toplumun yeni gereklerine uyma hususunda yetenekler bu yolla gelişebilir. Ekip çalışması alışkanlığı ile yetenekler gelişebilir. Ekip çalışması alışkanlığı ile grup halinde ortaya tutarlı bir iş çıkarma fikri, başarı ve yenilgiyi olgunlukla karşılama özelliği, daha iyiyi yaşama isteği geliştirilmiş olur. Ayrıca, öğrencilerin yeteneklerini ayırmalarına, yetenekleri yönünden ilerlemelerine yardımcı olur. Bu nedenle eğitim sisteminin bütünlüğü içinde konuya gereken önemin verilmesi, plan ve programların yapılması gereklidir (Oka, 1986: 48). Bu bağlamda ilköğretim birinci kademesinde

daha ziyade birlik ve beraberliği, grup ve cemaat Őuurunu, dayanışmayı oluŐturucu bir spor anlayışı uygulamak gerekir. İlköğretim ikinci kademesi ise uzun vadede çocuklarda toplumsal başarı Őuurunu yerleŐtirmeyi, giderek rekabetçi bir eğitim ve çalışma hayatına hazırlığı sağlamayı amaçladığından, bu kademedekiler için dzenlenen spor programlarında nisbeten de olsa yarışmacı niteliğin, bir başka deyişle yarı elitist bir spor anlayıŐının tatbiki gerekir (Gezgin ve ark., 1993: 233).

Yalçın'a göre (1995: 1-2) beden eğitiminin okullardaki amacı Şunlardır:

- Öğrencilerin beden ve ruh gelişimleri göz önünde tutularak yaptırılacak çalışmalarla sağlık durumlarını zararlı etkilere karşı korumak, dayanıklı hale getirmek ve mümkün olan hallerde vücut bozukluklarını önlemeye ve gidermeye çalışmak,
- Öğrencilerde kendilerine güven, kendini kontrol, çabuk karar verme, işbirliği yapma, dikkat, yüreklilik, doğruluk, hakgüderlik, disiplin ve çalışma zevki gibi kişisel ve toplumsal alışkanlıkları geliştirmek,
- Oyun ve sporla ilgili bütün çalışmalarda dzen ve kurallara uymayı, her zaman düzgün ve sporculuk hükümlerine uygun davranmayı öğrencilerde amaç ve alışkanlık haline getirmek,
- Öğrencilerin spor ve oyun etkinlikleri içinde bir öndere uymayı, gerektiğinde arkadaşlarına anlayışla önderlik yapmayı öğrenmelerine yardımcı olmaktır.

2.6. Beden Eğitimi Dersinin İlköğretim Düzeyindeki Genel Amaçları

Türk milli eğitim sisteminde ders olarak iŐlenen beden eğitimi ve spor ile öğrencilere kazandırılmak istenen niteliksel amaçlar Őöyledir:

- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme.
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonu sağlayabilme.
- İyi duruş alışkanlığı edinebilme.

- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi, beceri edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
- Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrama, törenlere katılmaya istekli olabilme.
- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme.
- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
- Dostça oynama ve yarışma kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme (Çöndü, 2004: 26–27).

2.7. İlköğretim

2.7.1. Tanımı

İlköğretim belli yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir (Efe, 2006: 23).

2.7.2. İlköğretimin Önemi

İlköğretim eğitim sisteminin temel taşıdır. Bu eğitim kademesinde bireylere toplum içinde diğer üyelerle uyum içinde yaşamaları ve yaşamlarını daha iyi bir

biçimde sürdürmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İlkokullarda kazandırılan bilgi ve beceriler, bir yandan bireyin hayata atıldığı zaman kendisi ve toplum için üretken ve verimli olmasını sağlarken, diğer yandan daha ileri eğitim kademelerindeki öğrenmelerin temelini oluşturur (Özşaker, 2001: 10).

2.7.3. İlköğretimin Amaçları

İlköğretim kurumlarının amaçları, Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda;

- a) Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri istikametinde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- b) Öğrenciye, Atatürk ilkelerine ve inkılaplarına, T.C. Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine uygun olarak haklarını kullanabilme, görevlerini yapabilme ve sorumluluklarını yüklenbilme bilincini kazandırmak,
- c) Öğrencinin milli kültür değerlerini tanımasını, takdir etmesini, çevrede benimsemesini ve kazanmasını sağlamak,
- d) Öğrenciyi toplum içindeki rollerini yapan, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen iyi ve mutlu bir vatandaş olarak yetiştirmek,
- e) Buldukları çevrede yapacakları eğitim, kültür ve sosyal etkinliklerle milli kültürün benimsenmesine ve yayılmasına yardımcı olmak,
- f) Öğrenciye fert ve toplum meselelerini tanıma, çözüm arama alışkanlığı kazandırma,
- g) Öğrenciye sağlıklı yaşamak, ailesinin ve toplumun sağlığı ile çevreyi korumak için gereken bilgi ve alışkanlıkları kazandırmak,
- h) Öğrencinin el becerisi ile zihni çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesini sağlamak,
- i) Öğrencinin araç ve gereç kullanma yoluyla sistemli düşünmesini, çalışma alışkanlığı kazanmasını, estetik duygularının gelişmesini, hayal ve yaratıcılık gücünün artmasını sağlamak,
- j) Öğrencinin mesleki ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak,

- k) Öğrenciye üretici olarak geçimini sağlaması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması için bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak davranışları kazandırmak,
- l) Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerini, öncelikle enerjiden ve artık malzemeden savurganlığa kaçmadan yararlanmalarını sağlamak (Gürkan ve Gökçe, 1999: 181).

2.8. Beden Eğitimi Öğretmeni

Milli eğitim temel kanununun 43. maddesine göre öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan ihtisas mesleğidir (Çöndü, 2004: 15).

Öğretmenlik, niteliği ve işlevi bakımından toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel yönden gelişmelerinde etkisi son derece büyük, önemli bir meslektir. Öğretmen, öğrencilerine ve çevresindeki insanlara kazandıracığı bilgi ve becerilerle kaliteli insan gücü ihtiyacının karşılanmasına, dolayısıyla ülke kalkınmasına önemli katkı sağlar (İşler, 2001: 73).

Beden eğitimi öğretmenlerine Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinden itibaren eğitim kurumlarında ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bu nedenle 1926 yılında Mustafa Necati'nin Milli Eğitim Bakanı (Maarif Vekili) olduğu dönemlerde (1925-1929) ilk defa devletin beden eğitimi öğretmeni yetiştirme kursu Çapa kız Öğretmen Okulu içinde, Selim Sırrı Tarcan sorumluluğunda açılmıştır. Bu kurslarda yetişen beden eğitimi öğretmenleri Genç Cumhuriyetin yeni kuşaklarına beden eğitimi yaptırmakta, fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmakta, yeni spor dallarını tanıtmakta ve sporu sevdirmektedir (Güllü, 2004: 15).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden sonra beden eğitimi öğretmenliğinin yetiştirilmesinde çeşitli gelişmeler olmuştur. En son olarak da Yüksek Öğretim Kurulunun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile kabul edilen Eğitim Fakültelerinde yeniden yapılanma ile bu fakültelerde lisans ve lisansüstü düzeylerde yürütülen programlarda değişiklikler yapılmış ve bu değişikliklere göre 16 çeşit

öğretmenlik arasında “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği” programı da değiştirilmiştir (Türkoğlu ve ark., 2002: 256).

2.8.1. Tanımı

Öğretmen, öğrenciyi/öğrencileri grup içinde birey olarak tanımlayabilen, onun öğrenmesini etkileyen faktörlerle ilişkisini yorumlayan ve hangi performansı/yeterliliği en az riskle kazanabileceğini yordayabilen ve bu anlamda geliştirdiği planı başarıyla uygulayabilen kişidir (Güllü, 2004: 8).

2.8.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri

Beden eğitimi öğretmenin mesleki faaliyetleri 5 ana bölümde toplanır. Bunlar; beden eğitimi dersiyle ilgili hususlar (ders uygulamaları), spor kolu çalışmaları (okul içi ve okul dışı), izcilik faaliyetleri (okul içi ve okul dışı), okul dışı faaliyetlerle ilgili diğer hususlar ve beden eğitimi dersinde ders alanı olarak kullanılan yerlerin bakımındadır (Harmandar, 2004: 117).

2.8.2.1. Ders Uygulamaları

Her öğretilimde; mevsim şartlarına, yer, saha ve malzeme imkanlarına, sınıf mevcutlarına ve seviyelerine, hareketlerin yapılmasında basamaklamaya uyularak öğretim programının ana maddeleri ayrı ayrı bölümlerde gösterilmek suretiyle hazırlanmış bir "ünitelendirilmiş yıllık ders dağıtım planı" bulunmalıdır. Bu planda işlenecek konular ana hatlarıyla gösterilir, fazla ayrıntılara gidilmez (Harmandar, 2004: 117).

Dersler, ünitelendirilmiş yıllık planın ana hatlarını detaylandıran ‘‘Ders Planına’’ göre uygulanmalıdır. Ders planlarında, dersin başından sonuna kadar nelerin yapılacağı yazılmalı, resim ve şemalarla belirtilmiş olmalıdır (Harmandar, 2004: 117).

Öğretim programı; bu planlarda belirtilen hareketlerin öğrenciler tarafından iyice kavranıncaya kadar en çok 4 ders uygulanmasını gerekli görmekte ise de;

öğrenciler tarafından iyice kavrandığı görülen programlar, bu kadar tekrara bile gerek görülmeyerek yenilenmelidir (Harmandar, 2004: 117).

Ünitelendirilmiş yıllık planlar her öğretim yılı başında yeniden düzenlenmelidir. Bu planlar mevcut imkânlarla göre geliştirilmelidir (Harmandar, 2004: 117).

Dersin işlenişinde; hareketlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilmesi ve vücudun her yönden çalışmasına imkan verilmesi, dersin öğrencilerde neşe, canlılık, istek ve ilgi uyandırmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin arzularına uyularak oynamaları için dersin başından sonuna kadar verilen bir topun yarattığı neşe ve canlılık değerli sayılmamalıdır (Harmandar, 2004: 117).

Bir ders planı; hiçbir zaman 19 Mayıs hareketleriyle doldurulmamalı, hareketler, ders ve dönem yılı başında hazırlanarak, ünitelendirilmiş yıllık ders planlarına serpiştirilmek suretiyle diğer hareketler arasında öğretilmelidir (Harmandar, 2004: 117).

Karma okullarda, beden eğitimi dersinin, kız ve erkek öğrenciler bir arada ve aynı programla yaptırılmamasına dikkat edilmeli, bunun için okulun haftalık ders programının düzenlenmesinde okul yöneticileriyle birlikte gerekli tedbirler alınmalı, birkaç okul ve öğretmeni olan yerlerde bayan ve erkek öğretmenler arasında ders dağıtımını yapılırken bu husus göz önünde bulundurulmalıdır (Harmandar, 2004: 118).

Her derste düzen alıştırmalarına yeteri kadar zaman ayrılmalı, bütün çalışmalarda öğrencilere kurallara uymayı, her zaman dürüst davranmayı alışkanlık haline getirmeleri sağlanmalıdır (Harmandar, 2004: 118).

Beden eğitimi öğretmeni, öğreteceği konuları kendisi de hakkıyla bilmeli, yapılacak çalışmaları kısaca anlatmalı, yaparak da göstermeli, komutları ve öğretim metotlarını en iyi şekilde uygulamalıdır (Harmandar, 2004: 118).

Beden eğitimi öğretmeni ders içinde ve ders dışındaki kıyafeti, tutum ve davranışlarıyla öğrencilerine örnek olmalı, her bakımdan öğrencilerin güvenini, sevgisini ve saygısını kazanmalıdır (Harmandar, 2004: 118).

Beden eğitimi derslerinin, sağlık bakımından yemekten hemen önce ve sonraki saatlere konmamasına özen gösterilmelidir (Harmandar, 2004: 118).

Atatürk inkılap ve ilkelerinin beden eğitimi ile ilgili hususları derslerde her fırsatta öğrencilere anlatılmalı, özellikle milli bayramlar ile anma ve kutlama günleri,

bu hususların anlatılması ve kavratılması için fırsat bilinmelidir (Harmandar, 2004: 118).

Zorunluluk olmadıkça dersler sınıfta teorik olarak yapılmamalı, dershanede kalmayı gerektiren soğuk ve yağışlı havalarda "Sınıf Cimnastiği" ve "Küçük Eğitsel Oyun" uygulamaları yapılmalıdır (Harmandar, 2004: 118).

Her beden eğitimi öğretmeni öğretim yılı başında o öğretim yılı ve dönemlerine ait çalışmalarını gösterir şahsi bir dosya hazırlamalı, bu dosyada aşağıda yazılı evraklar bulunmalıdır.

- a. O yıla ait ünitelendirilmiş yıllık planlar,
- b. O yıla ait zümre toplantı tutanakları,
- c. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders içi ve ders dışı çalışma talimatı kitabı,
- d. Ders planları,
- e. Öğretmen not defteri,
- f. Sınıf geçme yönetmeliği,
- g. İl Milli Eğitim Müdürlüğünce onaylanmış, 6 saatlik ders dışı çalışma planı (Harmandar, 2004: 118).

2.8.2.2. Spor Kolu Faaliyetleri

Spor kolu yönetmeliğine göre sınıflar, gruplar ve okullararası çeşitli spor karşılaşmalarına yer verilmeli, bu çalışmalarda ders yılı başında hazırlanacak programla istenilen hedeflere ulaşmaya çalışılmalıdır. Yıl sonunda düzenlenen faaliyet raporu ile yıl içi çalışmalarının bir değerlendirmesi yapılmalıdır. Ayrıca 2009 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan okul spor kolları yönetmeliğinde örnekleri gösterilen defter ve belgelerin düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Eğitim ve öğretim yılı başında spor kolu faaliyetlerini içeren bir yıllık plan yapılmalı, her ayın sonunda bu etkinliklerin bir rapor halinde gözden geçirilmesi gerekmektedir (Aracı, 2006: 29).

2.8.2.3. İzcilik Faaliyetleri

İzcilik faaliyetlerinin, ilgili yönetmelik yıllık ve dönem çalışma programlarına göre yürütülmesini sağlanmalı, ilkokullardaki küçük izci faaliyetler ile de ilgilenmelidir. İzciliğe ait bilgiler teorik olarak okullarda verilmekle beraber, bunların yapılacak gezi, tatbikat ve kamplar sırasında öğrencilere benimsetilmesine çalışılmalıdır. Her bakımdan faydası büyük olan ve kısa ve uzun süreli kamp faaliyetlerine yer verilmelidir (Özçelik, 2007: 71).

Beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetleri yolu ile öğrencilerin beden ve ruhen sağlıklı bir şekilde gelişmelerinin, onların milli ve manevi yönden amaçlanan vasıfları taşıyan (küçüklerini seven ve koruyan, büyüklerine saygılı, vatanını ve milletini seven, başta Atatürk olmak üzere bütün Türk büyüklerini seven ve onları örnek alan, kendine güvenen, çabuk karar verebilen, davranışlarını kontrol edebilen, birbirleri ile işbirliği içinde çalışabilen, doğru, temiz, düzenli, cesaret sahibi, disiplinli, boş zamanlarını yararlı ve zevkli çalışmalarla değerlendirilen vb.) birer vatandaş olarak yetişmelerinin gerektiğini her türlü uygulamalarla yapılacaktır (Özçelik, 2007: 71).

2.8.2.4. Okul Dışı Faaliyetleri

Beden eğitimi öğretmenleri, okul dışındaki gençlerin ve yetişkinlerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin yapıldığı müesseselere ilgisiz kalmamalıdır. Okuldaki, sporcu ruh ve karakterini okul dışına da taşıyarak etkili olmalıdır (Harmandar, 2004: 120).

Bir beden eğitmeni, öğretmelik vasfını her şeyin üstünde tutarak bilgi, ihtisas ve yeteneklerinden okul dışı gençleri de faydalandırma yoluna gitmeli ve onları olabilecek bir takım zararlı alışkanlıklardan korumalıdır (Aracı, 2006: 32).

Bunlardan başka; öğrencilerin sağlık durumları bakımından bir nevi koruyucu doktoru olmalıdır. Okul doktoruyla işbirliği yaparak öğrencilerin beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile ilgili sağlık durumlarını önemle takip etmelidir (Harmandar, 2004: 120).

Beden eğitimi öğretmeni; öğrencilerin beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetleri yolu ile yetiştirilmelerinin sağlanması için diğer öğretmenler ve yöneticilerle işbirliği yapmalı, imkânsızlıklar içinde bile yaratıcı faaliyetleriyle öğrencilerini aktif duruma getirecek bir unsur olmalıdır. Her zaman, her çeşit faaliyeti, mutlaka emir ve talimatların değişmeyen kalıpları içinde yapmaya çalışmak ve buna imkan bulamayınca da işin tamamından vazgeçmek bir öğretmen için en önce başvurulacak kestirme yol olmamalı; mevcut imkanlar kullanılarak gerekli çalışmalar yapılmalıdır (Harmandar, 2004: 120).

İyi bir beden eğitimi öğretmeni; taşıdığı ferdi ve mesleki niteliklerle çevresine örnek olmalı, beden eğitimi ders faaliyetlerinin çizdiği hedeflere hangi yoldan olursa olsun ulaşabilmeli, okul idarecileriyle işbirliği yaparak oyun ve spor tesisleri kurmalı, gerekli ders malzemelerini temin etmeli, tesislerin temizlik ve düzenine özen göstermeli, okulun eğitsel etkinliklerinden olumlu ve verimli çalışmalarınıyla her zaman takdir edilen bir eğitimci olmalıdır (Özçelik, 2007: 72).

2.8.2.5. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Sosyal Görevleri

Bedenen, ruhen, zihnen ve sosyal olarak arzu edilen insanı yetiştirmede çok önemli fonksiyonlar üstlenen beden eğitim ve spor olgusunun istenildiği gibi netice verebilmesi bu alanda görevli öğretmenlerin etkili çalışmalarına bağlıdır. Bütün öğretmenlerin toplumda önemli sosyal görevleri vardır. Çünkü öğretmenlerin malzemesi, işleyip şekillendirdiği hammadde, sosyal bir varlık olan insandır. Öğretmenler kendi branşının dersini amaçlar doğrultusunda en iyi şekilde yapmak zorundadır. İnsanın zihinsel, psikolojik ve sosyal yönden geliştirilmesi, iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesi; toplumun, milli ahlaki, insani, manevi, kültürel ve tarihi değerlerinin öğretilmesi gerekir. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor öğretmeni diğer meslektaşlarına nazaran daha fazla sosyal sorumluluğa sahiptir. Çünkü beden eğitimi ve spor dersi ve alanı öğrenciyle, insanlarla daha yakın olmayı gerektirmektedir. Okuldaki sporcu ruhunun çevreye de yayılmasına çalışılmalıdır (Yetim, 1998: 5).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni alanı itibariyle öğrenci ile daha yakın diyalog kurabilme ve etkileme şansına sahiptir. Öğrencinin en çok izlediği, sevdiği,

yakın bulduğu ve güvendiği öğretmendir. Özellikle sporun sosyal boyutunun ve fonksiyonlarının çok üst düzeyde olması, grup faaliyetlerinin çokluğu, sosyal ilişkileri ön plana çıkartmaktadır. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmeni okulda ve çevrede mesleği gereği daha çok sosyal faaliyetlerde bulunur. Bu sebeple öğrenciyle, idareyle, diğer meslektaşlarıyla, çevresiyle topluma karşı sosyal yönden sorumluluk alır ve etkileri oldukça yoğundur. Beden eğitimi ve spor öğretmenin sosyal görevlerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Türk Milletinin milli, manevi, ahlaki, kültürel ve tarihi değerlerini bilen, benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini, insanları seven ve daima yüceltmeye çalışan milli, demokratik, laik sosyal ve hukuk devletine karşı görev ve sorumluluklarını yerine getiren,

- Okulda ve çevrede tutarlı davranış gösteren etkili bir iletişim gücüne sahip, dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeyen, Türkçeyi iyi, doğru ve anlaşılır bir şekilde kullanan, doğa, çevre ve tarihi değerlere karşı duyarlı ve bilinçli, mesleğinin sorumluluğunu hisseden,

- Çevresiyle sağlıklı işbirliği yapabilen, grup dinamizmi psikolojik bilgiye sahip ve zamanını faydalı bir şekilde değerlendiren,

- Demokratik bir eğitim ortamı hazırlayan, öğrenci ile yakından ilgilenen ve onların sorunlarına duyarlı, okul içi ve dışı spor organizasyonlarının oluşturulmasında görev alan, çocuklara ve gençlere sporu sevdiren ve onları spora yöneltten, gençlerin boş zamanlarını rasyonel kullanmalarını, düzgün davranış kazanmalarını ve gençliğin kötü alışkanlıklardan uzaklaştırılmasını ve bu konularda bilinçlendirilmesini sağlayan,

- Beden eğitim ve spor öğretmeni, ayrıca mesleğini seven, işine bağlı, beden ve ruh yapısı bakımından sağlam ve sağlıklı, kendini; hareketlerini, davranışlarını kontrol edebilen, öğrencilerine ve ilişkisi olan insanlara karşı saygılı, hoşgörülü, adil, tarafsız, ahlaklı, karakterli, sorumluluk sahibi ve demokratik, vatan, millet ve insan sevgisiyle dolu, haklarını bilen ve koruyan ve diğer insanlara da bunları öğreten, faal, müteşebbüs, cesur, güvenilir ve feragata sahip olan kişidir. Bu değerlere bürünmüş bir öğretmenin taşıdığı sorumluluğun da çok iyi farkında olabilmeli ve ilmin sanatını da öğrenmelidir (İşler, 2001: 75–76).

2.9. Yaş Grubuna Göre Gelişim Özellikleri

Araştırmamıza katılan yaş grubuna ait gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, beden eğitimi uygulamaları, aşağıdaki gibi verilmiştir.

2.9.1. 10-11 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri (V-VI. Sınıf)

- Organlar ve sistemleri arasında uyum sağlanmıştır.
- Hareketleri doğru ve çabuk kavrar, sportif etkinliklerde verimlilik dönemindedir.
- Dikkati büyüklerinkine yakın sürelidir. Kendine güvenir.
- Öğrenme isteği çok yüksektir.
- Eleştiriye açıktır. Başkalarını gerçekçi yönde eleştirebilir.
- Dönemin sonunda büyüme hızı artar ve vücuttaki değişiklikler başlar (Bitmez ve Bektaş, 2009: 5).

2.9.1.1. İlgi ve İhtiyaçları: Bir önceki yaş grubuna oranla ilgileri daha gerçekçi bir boyut kazanır. Enerji tüketimi üst düzeydedir. Bu nedenle iyi beslenme ve dinlenmeye ihtiyaç duyar. Grup içindeki faaliyetlerden ve liderlikten hoşlanır. Kız ve erkek çocuklar ayrı oynarlar (Bitmez ve Bektaş, 2009: 5).

2.9.1.2. Beden Eğitimi Uygulamaları

- Çabukluk beceriklilik ve hareket gelişimine yönelik çalışmalar. Bileşik ve bağlantılı hareket serileri.
- Becerilerini sergileyebileceği, eğlenceli takım oyunları ve yarışmaları, ritim ve tempo çalışmaları.
- Halk oyunları ve danslar.
- Açık hava gezileri ve yürüyüşleri.
- Çalışmalardan sonra çocuğun dinlenmesine ve dış ortama uyum sağlamasına önem gösterilmelidir (Bitmez ve Bektaş, 2009: 5).

2.9.2. 12-14 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri (VII-VIII. SINIF)

- Hızlı bir büyüme ve gelişme dönemidir. Kollar ve bacaklar hızlı büyür ve vücudun diğer bölümlerine göre oransız büyüme içerisinde. Eller ve ayaklar 14. yaşın sonunda alabileceği büyüklüğe ulaşmak üzeredir. Oransız olarak gelişen bu organlarını kullanmakta güçlük çeker.
- Cinsel olgunlaşma başlamıştır. Tüy ve kıllar çoğalır, ses değişir, cinsel organlar gelişir.
- İç salgı bezlerinin faaliyeti artmıştır. Aşırı terleme olur, yüzde ergenlikler çıkar.
- Eleştirilmekten hoşlanmaz, öfkeli ve saldırgandır. Duygusal dengesizliğini sevgide de belli eder.
- Kalp ve dolaşım sistemindeki gelişim normal seyrini sürdürür.
- Kız çocuklarındaki büyüme, erkek çocuklara oranla bir yıl öndedir.
- Bazen çok hareketli, bazen çok tembeldir. Kolay yorulur, bu durumunu istemeyerek kabullenir, ancak buna uymaz (Aracı, 2004: 13-14).

2.9.2.1. İlgil ve İhtiyaçları

- Vücut gelişimi ile ilgili endişeleri vardır. Bu korkuyu yenmek için beden eğitimi, spor, halk oyunları ve dans faaliyetlerine katılmaya aşırı isteklidir.
- Takım oyunlarına ve spor dallarına aşırı ilgi duyar. Okul ve kulüp takımlarına girmek ister.
- 8-10 saat uyumalı, beslenmesine ve dinlenmesine özen göstermelidir.
- Büyüklerinden ilgi ve anlayış bekler.
- Kendisine büyükler gibi davranılmasını ve özgür olmayı ister. Erkekler kuvvetli ve cesur, kızlar güzel olmaya özenir.
- Karşı cinse ilgi duyar. Cinsel konularda bilgi edinmek ister.
- Kendince yarattığı kahramana tapar, onu örnek alır.
- Vücut gelişimi ve davranışlarındaki değişikliklerin nedeninin açıklanması gereklidir.

- Başarılarını övüp özendirmelidir.
- Bir grup içerisinde yer almak ve candan arkadaşlık kurmak ister. Ancak uyum sağlamakta güçlük çeker (Aracı, 2004: 14).

2.9.2.2. Beden Eğitimi Uygulamaları

- İyi duruş alışkanlığı kazandırıcı ve omurga arızalarını giderici hareketler yaptırılmalıdır.
- Karma olarak takım oyunları ve yarışmalar düzenlenmelidir.
- Bir önceki dönemdeki motorik becerilere ek olarak hafif kuvvet ve dayanıklılık çalışmaları yapılmalıdır.
- Halk oyunları, dans, gezi ve izcilik etkinliklerine yer verilmelidir.
- Bilinen hareketler, teknik yönden daha da iyileştirilmelidir.
- Üst düzeyde koordinasyon gerektiren hareketlerden kaçınılmalıdır.
- Yüklenmelerde bireysel gelişim göz önünde bulunmalıdır.
- Bu dönemin özellikleri ve bireyler üzerindeki etkileri uygun biçimde açıklanmalıdır (Aracı, 2004: 14).

2.10. Eğitim-Beden Eğitimi İlişkisi

Çağımızda devamlı olarak gelişen ve değişen olaylar ve teknoloji, bireyler üzerinde etki oluşturmaya başlamıştır. Eğitimin buradaki işlevi toplum üzerindeki bu etkiye karşı nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Bilindiği gibi nitelikli insangücü de beden, zihnen ve ruhen sağlıklı olmayı gerektirir. Bu da beden eğitimi ve sporun temelini oluşturan çok yönlü hareket çeşitlerini ve prensiplerini içeren beden eğitimi ve spor eğitimiyle kazanılır (Yalçın, 1991: 65).

Çağdaş toplumlarda gerek genel eğitim sistemi içinde, gerek toplum hayatının diğer kesimlerinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile fertlerin fiziki, zihni, sosyal ve moral gelişmelerine önemli katkılar sağlanmaktadır. Aslında ilk çağlardan günümüze kadar çeşitli devirlerde ve toplumlarda birçok düşünür, toplumun ve fertlerin eğitiminde beden eğitimi ve spordan faydalanılması üzerinde ısrarla durarak, bedensel gelişme ve oyunun eğitim için temel bir unsur olduğunu ileri sürmüşlerdir. Günümüzün modern eğitim anlayışı da zihinsel eğitimin yanı sıra

sportif aktivitelerin gerekli olduğunu kabul ederek, beden eğitimi ve sporu genel eğitim sürecinin bütünleyici bir parçası olarak görmektedir (Demir, 1999: 11).

Eğitime yapılan yatırım, en karlı ama sonucu geç alınan yatırımdır. Beden eğitimi ise bu sistemin bütünlüğü içinde önemli bir yeri olan olgudur. Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (Özgündüz, 2006: 12).

Beden eğitimi kavramının sözcük olarak ortaya çıkması Batı dillerinde 18. yüzyıl ortalarına rastlar. Genel eğitim alanında kavramsallaşması, bu yüzyılın başlarında, eğitimde çocuğu merkez gören, zihin eğitiminin yanında duyu eğitime, sanat eğitime ve beden eğitime önem veren; insan varlığı ve eğitimi sorununda bütünsellik, doğallık, yaş ve cinse görelilik, yaparak öğrenme ilkelerini getiren büyük eğitim reformu hareketleri ile olmuştur (Orhun, 1990: 54).

Sporu eğitim ile ilişkilendirirken beden eğitimi kavramı ile beraber düşünmek doğru bir yaklaşım olur. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan bütünün parçaları gibidir. Beden eğitimi ve spor, çağdaş eğitim anlayışı içinde birbirini tamamlayan olgulardır (Bayrakçı, 2006: 6).

Eğitim, kültür naklini ve sosyal hayatı sürekliliğini sağlamaktadır. Aynı zamanda bireylere bilgi, davranış ve kabiliyet kazandırması ve geliştirilmesi için uygulanan sürekli faaliyetler dizisidir. Toplum hayatında çok önemli fonksiyonu olan eğitim, bağımsız bir değişken olmayıp, diğer sosyal kurum, olgu ve bilimlerle karşılıklı etkileşim içindedir. Eğitim, ekonomi, hukuk, yönetim, din, kültür, boş zamanları değerlendirme, beden eğitimi ile sıkı ilişki içerisindedir (Yetim, 2000: 117) .

Beden eğitimi, eğitim öğretimin önemli bir parçasıdır. Öğrencileri çalışmaya, meşgul etmeye mecbur edecek okul veya herhangi başka bir programa yük edilmiş bir fazlalık değildir. Bunun yanında eğitimin zaruri bir parçasıdır (Atlı, 1992: 4).

İnsanı fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim bu hizmeti gerçekleştirecek şekilde düzenlenmelidir. Beden eğitimi etkinlikleri ile birey kendi yeteneklerini ve başkalarının yeteneklerini

tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı, yenilgiyi kabullenerek başkalarını takdir edebilmeyi, kazandığı zaman mütevazı olabilmeyi, zamanını ve emeğini en uygun şekilde kullanmayı öğrenir. Bu anlamda beden eğitimi insanı çok yönlü olarak hayata hazırlamayı amaçlayan çağdaş eğitim sisteminin önemli bir aracıdır (Doğu ve ark., 2006: 122).

Eğitim, bir insan yetiştirme sanatıdır. İnsan yetiştirme olgusunda, beden eğitiminin genel eğitime katkısı çok büyüktür. Beden eğitimi ve spor eğitimi ile genel eğitim ayrılmaz bir bütündür (Özmen, 1999: 27).

Dünya'daki bütün gelişmiş ülkelerin Beden Eğitimi ve spora yaklaşımları eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Bu da toplum oluşturan bireylerin fizik, zihin ve ruh sağlığı ile refah düzeylerini iyileştirmek, yükseltmek anlamı taşımaktadır (Yalçiner, 1991: 65).

Beden Eğitimi ve spor, insanın bedensel ve ruhsal eğitimine doğrudan olumlu etkilerde bulunurken, kişinin bu eylem içinde kendini tanımasına ve tanıtmasına, toplum yaşamında yerini almıştır Çağımızın ünlü pedegoglarından Dr.Karl Gaulthofer ‘‘Bedensel Eğitim beden yolu ile genel eğitimidir. Beden, bu eğitimin etkinlik yapılan yeridir. Amaç ise insanın tümlüğüdür.’’ demektedir (Yolcu, 1991: 69).

Eğitim bütünlüğü içinde bireyi ve toplumu eğitmede beden eğitimi ve spor araç olarak kullanılırken amaç olarak da yapılmaktadır. Beden eğitimi ve spor öz varlığımız olan bedensel ve ruhsal sağlığımızı doğrudan etkiler. Zihinsel olarak daha uyanık, disiplinli ve bilinçli olmamızı sağlar. Bedensel olarak daha güçlü, kuvvetli ve dayanıklı, iş verimi daha yüksek, becerili, yaratıcı ve üretken olmamıza yardım eder. Toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran, bilinçli bir toplum oluşturur (Harmandar, 2004: 90)

Beden eğitimi yalnız yaşamın koruma ve geliştirilmesine yardım etmez, insanı ruhsal ve düşünsel yaşama yönelterek kendi biyolojik varlığında yüceltir. Günümüzde ise öğrencilere daha çok bilişsel alana hitap edilerek aşırı bir kuru bilgi yüklenilmeye çalışılmaktadır. Eğitime uygun olarak göz önüne alınması gereken psikomotor alan işlememekte, ihmal edilmektedir (Özgündüz, 2006: 15). Psikomotor

gereksinmesi karşılanmayan, içinde biriktirdiği enerjiyi harcayamayan çocuklar nörotik, içe dönük, alıngan bir yapıya sahip olabilirler (Yavuzer, 1999: 191).

Beden eğitimi karmaşık bir terimdir. Doğal olarak aklın ve vücudun birleşmesine yönelirken, fizyoloji, psikoloji ve diğer dalları içererek, bir bütün halinde bulunan insan mekanizmasını gösterir. Beden eğitimi, insanın hareket potansiyeli ve bununla ilgili tepkileriyle ve bu tepkilere dayalı olarak ortaya çıkan, kişideki davranış değişiklikleriyle ilgili olan eğitim olayının bir evresidir. Beden eğitiminin ürünü, bedeni eğitilmiş ve geliştirilmiş insanlardır. Eğitimle beden eğitiminin genel amaçlarında paralellik bulunmaktadır. Her ikisi de insanların mümkün olan en iyi gelişimi ve demokratik vatandaşlık sorumluluğu kazanmaları için çalışır (Karaküçük, 1999: 125).

Bugün, beden eğitime olan ilgi beden eğitiminin eğitim potansiyelinde, fiziksel sağlığa, becerilere veya arzu edilen sosyal niteliklere olan katkısının gücünde toplanmaktadır. Beden eğitimi, dengeli bir hayatın temeli olan sağlık, canlılık, güç ve sosyal münasebetlerin kurulmasıyla ilgilidir. Eğer beden eğitimiyle insanlar bu özelliklerinin gelişimini desteklemiyorlarsa, başka eğitim bölümleriyle bu kayıplarını karşılamaları pek zor olacaktır (Karaküçük, 1999: 125).

Beden eğitimi, fiziki ve ruhi bir eğitim şekli olarak düşünürsek, eğitim ile özdeş olduğu söylenebilir. Bugün gelişmiş ülkelerin beden eğitimine yaklaşımları eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Günümüzde devamlı olarak değişen ve gelişen olaylar ve teknoloji, bireyler üzerinde etki oluşturmaya başlamıştır. Eğitimin buradaki işlevi toplumun üzerindeki bu etkiye karşı nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Bilindiği gibi nitelikli insan gücü beden, zihnen ve ruhen sağlıklı olmayı gerektirir. Bu da beden eğitiminin temelini oluşturan çok yönlü hareket çeşitlerini ve prensiplerini içeren beden eğitimi ile kazanılır. Bu bakımdan beden eğitimi de eğitim bütünlüğü içerisinde yer almaktadır (Yalçın, 1992: 65).

Mehmet Akif'e göre, beden eğitimi eğitimin temel unsurlarından birini meydana getirmektedir. Gençlerin beden yapısı sağlam olursa, şahsiyetlerinin gelişmesine olumlu tesir eder. Sağlam şahsiyete sahip olan birey, haksız ve zalimi hiçbir zaman hoş karşılamaz; Hakk'ın yanında yer alır (Arıbaş, 1992: 75-76).

Çocukların ileriki yaşlarda ülkesine faydalı olması, becerikli ve çalışkan olmasına bağlıdır. Ülkesini ileriye götürecek bu tip ideal öğrencinin çok yönlü olarak yetiştirilmesi de beden eğitimi ile sağlanır.

Çağdaş anlamda bir eğitimin amaçlanması ve gerçekleşmesi ancak öğrencinin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitiminin de yapılması ile sağlanabilir. Bu açıdan beden eğitimi genel eğitimin bir parçasıdır. Zihinsel ve bedensel eğitim amaçları bakımından bir paralellik arz etmektedir. Her iki eğitim birbirini tamamlar niteliktedir (Pepe, 2005: 12).

Tamer 'e göre, hareket yoluyla öğrenmek beden eğitiminin öğrencilere zihinsel ve duygusal açıdan olumlu bir katkıda bulunmayı esas alır. İnsan davranışlarında zihinsel ve duygusal alanlar, birbirinden sanıldığı kadar bağımsız değildir. Tersine gencin motor gelişimi ve davranışıyla bu alanlar arasında sıkı bir ilişki vardır (Doğar, 1990: 7).

Geçmiş tarihlere bakıldığında, beden eğitiminin, genel eğitimin içerisinde sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel değişim ve gelişimlere bağlı olarak değişik şekillerde algılandığını ve işlendiğini görüyoruz. Özellikle 20.yüzyıl içinde insanlar beden eğitimi kendilerini ifade etme, gerçekleştirme ve geliştirme yollarının çıkış kapısı olarak kabul etmişlerdir (Doğar, 1990: 12).

Locke'ye göre, eğitim ve diğer bütün bölümlerle ilgili programların temelini, beden eğitime dayandırmıştır. O beden eğitiminin, çocuklarda sağlam ve sağlıklı bir vücut oluşturacağını ve sağlıklı bir zihinsel yapı (sağlam kafa) ve fiziksel yeteneklerini centilmence kullanan, bir toplum geliştireceğini savundu. Çünkü o, beden eğitiminin, mümkün olduğu kadar rekreasyonel faaliyetlerin, hem de sosyal değerlerin geliştirilmesinde, önemli bir rol oynadığına inanmıştır. Yüzme, güreş, sırıkla yüksek atlama, binicilik, dans gibi hareketler yanında, el yeteneğine dayanan balıkçılık, bahçıvanlık ve dericilik gibi beden eğitimi ile ilgili çeşitli bilgiler edinmeyi de tavsiye etmiştir. Böylece o, çocukların disipline edileceğine inanmış ve onların ceza ya da tacizlerle disipline edilmelerine karşı çıkmıştır. Ona göre disiplin; maharet ve ustalıklarla yeteneklerin işletilmesine yönelik olan çalışmalardır. Aynı zamanda Locke, insanlara şükretmeyi ve münasip ölçülerle özeleştiri yapmayı, ayrıca orijinalliği ve oyunları daha zevkli hale getirerek uygulamayı tavsiye etmiştir (Baley ve Field, 1997: 59).

Genel eğitimin bir parçası olan beden eğitimi, bedenen, ruhen, zihnen ve sosyal yönlerden, toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşmasını sağlayarak genel eğitimin oluşmasında önemli rol oynar (Karaküçük, 1989: 30).

Genel eğitim içinde beden eğitimi derslerinin de amacına uygun yapılabilmesi için, öncelikle okullar spor tesisi ve malzemeleri, öğretim materyalleri, öğretim elemanları açısından yeterli düzeyde olmalıdır. Ülkemizde bu alandaki eksikliklerin giderilmesi için zaman zaman çalışmalar yapıldığını görüyoruz. Özellikle 1960'lı yıllardan sonra genel nüfustaki artış, şehirlere göç ve dolayısıyla şehir nüfusundaki artışı ortaya çıkarmıştır. Bu nüfus artışı beraberinde çeşitli problemler getirmiştir. Nüfus artışına müteakip hızlı bir okullaşma başlamıştır (Akyol, 1973: 17).

Beden eğitiminin genel eğitimindeki rolünü şu şekilde sıralamak mümkündür (Karaküçük, 1989: 31-32):

- Beden eğitimi, akademik başarının artmasına katkı sağlar.

Bedensel, zihinsel ve duygusal gelişmelerin birbirleriyle çok yakın ilişki halinde bulunması, ayrıca öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun seçilmiş motorsal faaliyetlerle, onların daha olumlu düşüncelerine neden olan sosyal gelişmelerine yardımcı olur.

- Beden eğitimi ileri düşünmeyi sağlar.

Çocuğun ilköğrenimi motorsal hareketlerle ve daha sonraki öğrenmelerinin temelini oluşturacak şekilde olur.

- Beden eğitimi sağlık konusunda bilgi edinmeyi sağlar.

Akademik başarı için gerekli dinlenme, beslenme, uyku, hastalıklara karşı korunma gibi sağlık için gerekli temel bilgilerin öğrenilmesi ve uygulanmasını sağlar.

- Beden eğitimi insanın kendi vücudunu ve fiziksel özelliklerini tanımasını sağlar.

- Beden eğitimi, kültürün gelişmesine katkıda bulunur.

- Ferdin hayatının olumlu hedeflere doğru yönlendirilmesine katkıda bulunur.

- Beden eğitimiyle insanın önemi vurgulanır.

- Bedensel oyunlar aracılığıyla, insanın daha zengin ve çeşitli tecrübeler elde etmesi sağlanır.

- İşbirliği, arkadaşlık, yardımlaşma duygularının aşılmasına yardımcı olur.
- Boş zaman değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
- Tabiatın korunması için, gerekli becerilerin ve bilincin oluşmasını sağlar.
Beden eğitimi ile genel eğitim arasındaki ilişki veya benzerliği kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür (Karaküçük, 1989: 32).
- Genel eğitimin amaçları ile beden eğitiminin amaçları arasında paralellik vardır.
- Beden eğitimi, genel eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede güçlü kaynaklara sahiptir.
- Kas faaliyetleri ve hareketler yoluyla, kişilik eğitiminin sağlanmasında, genel eğitime etkisi büyük olmaktadır.

Bütün gelişmiş ülkelerde beden eğitimi ve spora yaklaşımlar, eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir toplum oluşturmaktır. Bunun önemi ve hassasiyetini taşıyan bu ülkeler, okul çağına gelen çocukların içindeki saldırganlık ve geçimsizliğin törpülenmesi, çocuğun oyun içinde, oyun kurallarına göre hareket etmesini öğrenmesi, kuralları ve yasaları kolay tanınmasına ve daha uyumlu bir kişi olarak toplumda yerini almasına ortam hazırlamak için ilköğretim okullarını oyun üzerine veya oyunla eğitim üzerine bir eğitim sistemi kurarak uygulamaya geçmişlerdir (Bayrakçı, 2006: 7–8).

Sonuç olarak beden eğitimi ve sporun eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği göz önüne alındığında, planlı eğitimin yapıldığı okulların her kademesinde eğitim programlarında beden eğitimi ve spor özellikle yer almalıdır. Yalnız yeteneklilerin değil herkesin katıldığı, hatta özürlü kişilerin de yapabileceği programlar hazırlanmalıdır (Yolcu, 1991: 70).

2.11. Aile kavramı

Hayat Ansiklopedisine (1983: 74) göre; aile, ana-baba, çocuklardan kurulmuş topluluktur. Başka bir tanımda ise aile, aynı soydan birbirini izleyerek gelen kuşaklar bütünü; sülale, evlilik ya da akrabalık bağıyla birleşmiş kimselerden oluşan topluluk, anne, baba ve çocuklar oluşan bütündür. Aile, çocukluk, ergenlik ve hatta gençlik yıllarında, kişi üzerinde en az etkili çevredir. Çocukluktan gençliğe doğru gittikçe etkisi biraz azalabilmektedir. Bunun sebebi, ailenin çocuklarına

gösterdiği ilginin azalması değildir. Ergenlik ve gençlik dönemlerinde birey, ailenin dışında çevreye yönelmektedir. Bilakis anne kucağından inerek yürümeye başlayan, büyüyen, yetişen toplumun bu küçük üyesinin, karakterinin oluşmasında, kalıtım, yetenek ve eğilimlerinin yönlenmesinde, çevreye uyumunun sağlanmasında ve eğitiminde ailenin etkisi tartışılmayacak derecede büyüktür (Kılıcıgil, 1998: 39).

Arvası'ye göre ise ailenin bir takım fonksiyonlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Özdemir, 2005: 87-89):

a- Aile toplumun temelidir. Aile ancak biyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleri ile güçlü olduğu müddetçe topluma sağlam bir temel olabilir.

b- Ailenin en önemli görevi, beden ve ruh sağlığı açısından sağlıklı ve başarılı nesiller üretmektir. Ailenin şefkat, himaye ve ilgisinden uzakta, en mükemmel sağlık şartlarında ve bilgili uzmanların elinde dahi, bu mümkün olamamaktadır.

c- Aile, milli sosyal verasetin genç nesillere aktarılmasına yardımcı bulunur ve bu milli verasetin yardımı ile çocuğun kişiliğinin temelini atar. Böylece çocuğu ilköğretime hazırlar. Çocuk, anadilini, töresini, dini ve ahlaki değerlerini ailesinden alır. Bu ilk eğitim etkileri, çocuğun bütün hayatı boyunca önemli bir rol oynar. Aile, milli kültürü ve milli sosyal veraseti titizlikle genç nesillere aktarabilirliği ve çocuğu yabancılaşmalara karşı koruyabildiği sürece millet hayatı teminat altında demektir. Hiç şüphesiz, okul bu konuda aileye yardım ve destek sağlamalıdır.

d-Ailede kardeşler arasında gerçekleşen etkileşim, çocuğun sosyalleşmesinde, birçok beşeri değerleri kazanmasında çok önemli bir yer tutar. Aile hayatı her şeyden önce, bizi diğer insanları sevmeye, onların yararına fedakârlıkta bulunmaya hazırlar.

e- Aile, hayatın gerilme ritmi içinde bunalan, yorulan ve yıpranan insanların güven ve huzur buldukları yegane sığınak durumundadır. Her geçen gün, ailenin bu fonksiyonu güçlenmektedir. İnsanların sevdiği, sevildiği, güven duyduğu ve rahatça içini dökebildiği bir ortama ihtiyaç vardır. Çağımızda hiçbir otel, pansiyon veya mekân bunu veremez. Bu imkan ancak evde sağlanır.

f- Aile, insan türünün üremesi, beden ve ruh sağlığı yerinde nesillerin elde edilmesi açısından en verimli ve başarılı bir ortamdır. Artık herkes görmekte ve

bilmektedir ki, aile dışında doğan veya bir aileden mahrum kalan nesillerin beden ve ruh sağlığı tehlikededir ve millet hayatı için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Hiçbir müessese ailenin yerini tutamamaktadır

g- Aile, vatanını, milletini, bayrağını, ırzını ve namusunu korumak üzere genç kadrolar hazırlar.

ğ- Yaşanılan asır içinde gelişen zararlı cereyanları, batıl inançları ve tehlikeli ideolojileri aile tanıtır.

h-Aile, milli kültürün, milli ülkülerin ve milli tarihin temel değerlerini genç nesillere aktarır. Çocukların dini ve milli değerler içinde kalmalarını sağlayarak onlara şahsiyet kazandırır. Aile, bu vazifesini yaptığı müddetçe milletin varlığının devamı için bir tehlike söz konusu değildir.

Aile, çocuğa ilk temel değerleri, insanlar hakkındaki görüşleri, onlarla ne düzeyde ve nasıl yaşayabileceğinin yollarını öğretir. Bunların yanında çocuğa, güven duygusunu, saygıyı, saygınlığı, değer yargısını, benlik bilincini geliştirme olanağı verir. Aile ayrıca, çocuğa gelişmenin temel koşullarından en önemlisi olan ihtiyaçların dengeli bir biçimde giderilmesine olanak hazırlayarak ona mutlu olma fırsatı ve şansı verir. Bu önemli görevi yerine getiren aile üyeleri çocuğu beslerken, soyup-giydirirken, temizlerken, banyo yaparken, uyuturken, gezdirirken soğuk, ilgisiz ve mekanik bir biçimde değil de samimi, candan, ilgili ve sevecen davranırsa çocuk beklenen hızla sosyal bir varlık olabilir (Bilen, 1994: 64).

Aile, insan hayatında en önemli ve ilk sosyalleşme kurumudur. Yeni doğan çocuk önce aile çevresinde sosyalleşme sürecine girer. Anne, bebeğin hayatında son derece önemlidir. Çocuğun beslenmesi, bakımı ve ona gösterdiği şefkat ve sevgi sayesinde çocuk başkalarına olan güven hissini kazanır. Anne ve babanın çocukları üzerinde çok büyük etkileri vardır. Çocuğun kültürel davranışları da, anne-babanın çeşitli yönlendirme ve beklentileri doğrultusunda oluşturulur. Çocuğun ilk öğrenmeleri ilerideki gelişmesinin temelini oluşturur. Önemli ölçüde anne ve babalar iyi insan, iyi vatandaş olmanın, başarılı ve nitelikli olmanın yollarını çocuklarına aktarırlar ve öğretmeye çalışırlar. İnsanın önemli davranış ve özelliklerini çocukluk döneminde kazandığı düşünülürse, ailenin insan hayatında ve onun sosyalleşmesinde ne kadar önemli olduğu daha kolay anlaşılır. Çocuklar için aileler uzun dönem

amaçların ve temel değerlerin benimsenmesinde önemli rol oynarlar (Yetim, 2000: 152).

Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olması, çocuğun başarısını olumlu açıdan etkilemektedir. Sağlıklı bir aile ortamında; çocuk karşısında anlayışlı, kendine güven veren, sorunlarıyla yakından ilgilenen bir anne ve baba bulmaktadır. Bu tür ailelerde çocukla kurulan başarılı iletişim sayesinde onun çalışması desteklenmekte ve başarısızlığı anlayışla karşılanarak mantıklı çözümler birlikte aranmaktadır (Tor, 2003: 129).

Aile, içinde insan türünün belli bir şekilde üretildiği, cinsel ilişkilerin belli bir şekilde düzenlendiği, sosyalleşme sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, toplumdaki kültürel zenginliklerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb yönleri bulunan, temel bir sosyal birimdir. Toplumun temel kurumlarından olan aile, aynı zamanda, sosyal ve tarihsel bir olgudur ve her kurum gibi aile de belli bir sosyal bütünün parçasıdır. Bir bütün olarak toplum düzeni tarih içerisinde nasıl değişimler geçirmişse, aile kurumu da toplum düzenine bağlı olarak değişimler geçirmiştir (<http://www.sporbilim.com>). (2009).

2.11.1. Aile ve Spor

Çocuk, doğumdan itibaren okul dönemine kadar öncelikle aile üyeleriyle ilişki içerisinde. Her şeyi onları taklit ederek öğrenir. Bu nedenle anne ve babasını kitap okurken gören çocuk kitap okumaya yatkın olacak, dişlerini fırçaladığını gördüğünde diş fırçalama alışkanlığını kazanacak, spor yaptığını gördüğünde de aktif olarak spora katılacaktır (Öztürk, 1998: 61).

Aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirler. Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora ilgiyi artırır. Bundan başka aileler de spora katılıyor ya da geçmişte sporla ilgilenmişlerse, spor yapmaya devam ediyor ya da düzenli olarak spor programlarını seyrediyorlarsa, aileler çocuklarının sporda başarılı olmalarını

ümit ediyorlarsa ya da amaçlıyorlarsa, spora aktif katılım genel konu ise çocuklar sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımında bulunabilirler (Aslan, 2002: 4–5).

İlk eğitim gibi spor sevgisi de çocuğa ailede verilmelidir. Örneğin, ebeveynler okul yaşından önce çocuklarının elinden tutup, spor salonlarına, yarışmalara, maçlara götürebilmelidir. Çocuklarını önce izleyici olarak spora motive etmeli, spor yapan akran grupları izletilerek kendilerinin de sportif çalışmalar yapabileceği konusunda cesaret verilmelidir. Çocuk küçük yaşta spor yapmaya yönlendirilmeli ve spor faaliyetleri okul döneminde de devam ettirilmelidir. Aileler çocuklarını derslerinde başarısız olacağı endişesi ile spordan uzaklaştıracaklarına onlara günlük hayatlarını iyi organize etmelerini, zamanlarını israf etmeden faydalı amaçlarda kullanmayı öğretmelidirler. Dolayısıyla dersine, spora, dinlenmeye, eğlenmeye vs. zamanını iyi ayarlayan çocuklar ve gençler, hem derslerinde hem de spor faaliyetlerinde başarılı olabileceklerdir. Böylelikle de ailelerin spora bakış açıları daha olumlu olacaktır (Uslu, 2005: 25).

Spor bireyin sosyalleşmesinde önemli roller üstlendiği gibi, aileler çocukların daha sosyal olabilmelerine fırsat tanıyan spor olgusuna uzak kalmamaktadır. Sosyalleşme öğretim yoluyla olabildiği için, aileler çocuğunu spora yönlendirmektedirler. Sporcuların çocuklarının da sporcu olmaları doğaldır. Kenyan ve Gragg, sporcular için sporcu olmada önemli unsurları incelemiştir. Bu unsurlar içerisinde spora yönelmede en önemli etken aile çıkmıştır. Ailenin geçmişinde spor yapmasının, spora yönelmede söz ile teşvikten daha etkili olduğu görülmüştür. Ailenin çocukları ile oynaması, spor yapması spora yönelmede etkili olmuştur. Yapılan bir araştırmada aile bireyinin spora yönelmede model teşkil ettiği sonucuna varılmıştır. Çalışan ailelerin çocuklarına az zaman ayırmaları, çocukların spora yönelmelerine engeldir. Spreitzer ve Synder (1976) ailenin ilgisi ve cesaretlendirmesinin spora yönelmede etkili olduğunu bulmuşlardır (Kayıkçı, 2006: 15).

Ayrıca ana babasından anlayış görmeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve benimser. Onlardan ayrı kalmamak için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser. Bu yüzden, gençler yanlış arkadaş, sağlıksız çevre ve olumsuz ilişkilerden korunmalıdır. Aileler gençleri değişik sosyal

etkinliklere yönlendirmelidir. Bireyin çok yönlü gelişmesini sağlayan aktivitelerin başında spor gelmektedir (Uslu, 2005: 26).

Çocuklar, spor uğraşlarını aileleriyle paylaşmak ve onlar tarafından desteklenmek isterler. Hırslı anneler ve sinirli babalar rakip oyunculara lakap takarlar, görevlilere küfrederek ve sadece kendi çocuklarını utandırmak için değil de tüm organizasyondaki sonuçlara bağırırlar. Oyuncular, hakemler ve antrenörler standart davranışlara uymalıdır. Bu nedenle aileler de buna göre davranmalıdır. Diğer problem, yarışma sonrası ailelerin davranışlarıdır. Ailelerin yarışma sonrası çocuklarına ne söyledikleri, müsabaka sırasında oluşabilen diğer olaylar gibi kazanma ve kaybetmenin de her zaman olabileceğini anlamalarında gençlere yardımcı olmaları önemlidir. Aileler, çocuklarına olumlu ve güvenli bir ortam yaratmakla yükümlüdürler. Çünkü çocuklar çevresinde gelişen olayları yorumlarken ve davranışlarını geliştirirken ailelerinden etkilenirler. Bu yüzden aileler çocuklarından yıldız sporcular olmasını istemeden önce, çocuklarının hangi sporu yapabileceği, ne düzeyde yapabileceği, yarışmaya katılıp katılmayacağı ile ilgili bilgilere sahip olmalıdır. Öğretmenler ve antrenörlerle iletişim kurulması bu açıdan çok önemlidir (<http://www.sporbilim.com>). (2009).

Bütün bu amaçlardan anlaşılıyor ki çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü büyüktür. Öyleyse bireyin sağlıklı gelişimi için gerekli olan sportif etkinliklerin yaygınlaşmasında da aile başta olmak üzere, bütün eğitim kurumlarımıza önemli görevler düşmektedir. Hedef "Çocukları küçük yaşta spora yöneltmek" olmalı, bunun için de gayret sarf edilmelidir. Zira, çocuklarımız toplumumuzun geleceği ve yapı taşlarıdır. Öyleyse onları her bakımdan sosyal hayata hazırlamak ailenin en önemli görevlerinden sayılmalıdır (Uslu, 2005: 26).

2.12. Oyun ve Çocuk

Hareketten sonra gelen ve beden eğitimi ve spor bilimleri sistematığı içerisinde yer alan bir sonraki kavram oyundur. Oyun, çocuk için vazgeçilemez ve eğitimciler için de, gözardı edilmemesi gereken bir kavramdır. Oyun; iki takım ya da kişiler arasında kazanmak için mücadele edilen belirli kuralları bireye haz veren ve

bireyin hoşça vakit geçirmesini sağlayan eğlenceli bir faaliyet olarak tanımlanır (Kale, 2007: 10).

Antik dönemde yaşayan büyük düşünürlerden Platon ve Aristoteles çocukların eğitiminde oyunun çok önemli olduğunu vurgulamışlardır. Platon “Devlet” adlı eserinde eğitimden söz ederken “Çocuklara zor kullanmayacaksın. Eğitimin onlar için bir oyun olmasını sağlayacaksın. Böylece onların yaradılıştan neye elverişli olduklarını daha iyi anlarsın” diyerek oyunla eğitimin çocukta varolan yeti ve yeteneklerin ortaya çıkmasında önemli bir etken olduğunu belirtmektedir (Özsu, 2008: 7).

Eğitimcilerin görevi beden, ruhen ve fikren sağlıklı bireylerden oluşan mutlu bir toplum yaratmaktır. Kişilerin çok yönlü gelişmelerinde hizmet eden uğraşlar içinde oyun da yer alır. Eğitsel oyunların eğitim, sağlık ve sosyal değeri tam olarak anlatılamamıştır. Eğitsel olarak hiçbir zaman boş zamanın uğraşısı olmayıp en önemli eğitim ögesidir (Haliloğlu, 2001: 5).

Okullarımızda bu etkinlik beden eğitimi ile sağlanır. Çocuğun kişiliğinin oluşmasında oyunun yeri önde gelir. Eğitimi ve öğretimi oyun içinde veren öğretmenler daha başarılı olurlar (Gönültaş, 2004: 11).

Mükemmel bir toplum beden ve ruhen sağlıklı, fikren eğitilmiş, milli hislerin kuvvetli olduğu bireylerden oluşur. Böyle bir toplumun oluşumuna, çocuğun farkına varmadan oynadığı, yöneticilerin ise bilinçli olarak ele aldıkları oyun uğraşlarının katkıları fazladır. Oyun bir eğitim aracıdır. Oyunlar, ister sahalarda hareket halinde, isterse sınıfta oturarak değişik türde oynasınlar, çocuğun hayal kurmasına olumlu yönde etkiler (Gönültaş, 2004: 6–7).

Teorisyenlere göre oyun çocukların yaşamında temel bir role sahiptir. Onlar “Oyun yokluğu” nun sağlıklı ve yaratıcı bireylerin gelişmesine bir engel olduğuna işaret ederler (Özsu, 2008: 7).

Çocuğun eğitim ve gelişimindeki önemli katkılarından dolayı oyun daima psikoloji ve eğitimin yakından ilgilendiği kavramlardan biri olmuş ve bu bağlamda tanımlanmaya çalışılmıştır. Örneğin (Pehlivan, 2005: 8);

Shiller oyunu, birikmiş enerjinin harcanması değil, yetilerin uygunluğu, eğilimlerin uyumu, duyguların özgürlüğü biçiminde tanımlamıştır.

Çocuklar için oyun; öğrenme ortamı olduğundan onların ruhsal, fiziksel ve zihinsel gelişimini sağlayan neşeli faaliyetlerdir. (Mengütay, 2006: 95).

Oyun; çocuğun ruhsal gelişiminde ve kişilik kazanmasında, sevgiden sonraki en önemli ikinci ruhsal besinidir (Muratlı, 2003: 25).

Yetişkin için 'eğlence, boş zaman değerlendirmesi' olarak kabul edilen oyun, çocuk için işle eş değer sayılabilecek ciddi bir etkinliktir (İnan, 2004: 54).

Oyun, enerji fazlasını atma, benzetme içgüdüsünü doyurma, bir gevşeme ihtiyacını tatmin etme, hayatın ondan talep edeceği ciddi faaliyetlere hazırlık antrenmanı, insanın benliğine sahip çıkmasını sağlama, egemenlik kurma arzusu, yarışma arzusunu giderme veya oyun, zararlı eğilimlerden masum bir şekilde kurtulma yolu, gerek hayatta gerçekleştirilmesi imkansız arzuların bir kurmaca aracılığıyla yatıştırılması ve böylece kişisel benlik duygularının korunmasının sağlanması şeklinde birçok anlamlar verilerek ifade edilebilmektedir. Bütün bu tanımlamaların ortak noktasını ise; "oyunun oyun olmayan başka bir şey karşısında ortaya çıktığı ve bazı biyolojik beklentilere cevap vermesi" oluşturmaktadır (Karaküçük, 1999: 249).

Oyun çocukların hareket ihtiyacının karşılandığı bir methodur. Çocuk, oynarken iki şeyin içindedir. Birincisi; içinde bulunduğu aile doğal ve kültürel çevre; ikincisi, genetik olarak taşıdığı zeka, algılama, yorumlama, yaratma ve sosyal reaksiyon özellikleridir. Oyun çocuğu ada ve tahlil etmede en iyi yoldur. Freud ve Piaget oyunu, çocuğun aklına açılan bir pencere olarak değerlendirirler. Yani çocuğun içinde bulunduğu ruhsal durum dinamikleri, zeka yapısı, sosyal olayları değerlendirmedeki tutarlı durumu oyuna yansır ve oyun içerisinde bunları incelemek mümkündür. Çocuğun gelişmesinin ve şekillenmesinin etkileyen şeylerin başında oyun gelir. Çocuk; kavramları, cisimleri, toplumsal kuralları, haklarını ve mücadeleyi oyun içerisinde önce algılar, sonra anlar, daha sonra da öğrenir ve geliştirir. Oyun, türlerine göre farklı etkilerde önem taşımakla birlikte genel etkileri; fiziksel gelişim ve sağlık, gelişim, psikolojik ve duygusal gelişim ve zeka gelişimi üzerine olumlu etkiler gösterir (Aracı, 2004: 30).

Oyunla çocuk paylaşmayı ve işbirliğini öğrenir. Bir araya gelen iki çocuk, daha isimlerini öğrenmeden oynamaya başlarlar. Oyun, çocuğun toplumsal bir varlık olarak gelişmesini sağlar. Oyunla bencillik duygusu yok olur ve oyun çocukların en

doğal anlaşma ortamıdır. Hile içinde alınan eğitimi çocuk oynadığı oyunlarda yansıtır. Oyunlarda saldırgan ve bencil davranan çocukların ailelerinde ciddi problemler yaşanıyor olabilir. Oyunda silik ve geride kalan çocuk ise ailesi tarafından sindirilmiş olabilir. Oyunla çocuk bu gibi alışkanlıkları bırakabilir, iyi yönde eğitilebilir. Sevgisiz büyüyen bir çocuk düşünülemez, sevgi çocuğun en önemli ruhsal besinidir (Çoban ve Nacar, 2006: 22).

Oyun grubu, aileden sonra çocuğun yüz yüze ilişkiler kuracağı bir gruptur. Böylece "biz» ve «onlar» duygusunu elde eder. Oyun, bir eğitim aracı olup, temel eğitimin bütün dallarında ve beden eğitimi ve sporda, eğitim metodu, hem de öğretim aracıdır. Temel eğitimde birey düşünerek değil, deneyimlerine göre öğrenmeyi gerçekleştirir. Oyunla öğretimde, öğretmen hakim veya jüri üyesinden uzaklaşmış olmalıdır. Öğretmenin hakim rolü öğrencileri korkutmakta, çekingen veya isyankar yapmakta, bu da disiplin suçlarını artırmaktadır. Oyunla eğitim, öğrenciye kazanma-kaybetme anındaki hareketlerini görmelerini ve değerlendirmelerini kazandırır. Oyunla eğitim sonucunda, öğrenilen daha iyi hafızada kalır, mukayeseli düşünme, karar verme ustalığı gelişir ve davranışları olumlu yönde etkiler (Çoban ve Nacar, 2006: 30).

Sheriff, çocuk için oyun en iyi toplumsallaşma ortamıdır demektedir (Kılbaş, 2001: 100). Çocuk oyunla toplumsallaşır. Oyunla topluma intibak etmeye başlar. Toplumsallaşma ile çocuk, toplumsal tutum, davranış örnekleri, değerler sistemini, amaçları ve toplumsal rolleri öğrenir. Yaşamın iyi, kötü, acı, tatlı taraflarını deneyimleriyle yaşayarak büyüyen çocuk, ileriki yaşamında, topluma daha iyi uyarlanır. Çocuk, oyun grubunda, kişisel olmayan bir amaca bağlanmak alışkanlığını da yine oyun grubunda kazanır (Tezcan, 1982: 153).

Oyun, maç ve spor ilişkisi ile sosyalleşme süreci, psikoloji, antropoloji ve sosyoloji alanlarındaki uzmanların ilgisini uzun zamandır çekmektedir. Bu aktivitelerin çocuklara toplumun temel beklenti, kavram ve kurallarını öğretmedeki öneminin farkına varılmasıyla araştırmacılar oyun ve sporun sosyal, bilişsel ve ahlak gelişimi üzerindeki ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki öneminden çok etkilenmişlerdir (Yeltepe, 2007: 19).

Oyun oynayan çocuğun oyun malzemelerinin karşılığında ortaya koyduğu kendi özellikleri, bir çok bilim adamı tarafından, oyun araç ve gereçlerinden daha

önemli görülmüştür. Özellikle okul çağındaki çocukların kişisel özellikleri doğrultusunda bilinçli olarak, merak uyandırıcı ve yaratıcı oyunlara yönelmelerinin temelinde, bilimsel merak ve bilim adamlığı vardır. Diğer bir deyişle bilimsel merakın ve bilimselliğin kökleri özellikle okul çağlarında oynanan oyunlarda ve oyun eşyalarında yatar (Yamaner, 2001: 125).

Moran ve Flincham'a göre, oyun ve hareket etmenin verdiği heyecan, başarı, sevinç ile bitirmenin verdiği mutluluk duyguları çocuğun özgüven geliştirmesine yardım ederler. Aynı zamanda böyle deneyimler, çocuk için olumlu ödül niteliği taşırlar. Hareket becerisindeki başarı, çocuğun güvenini, benlik imajını ve akademik alandaki performansını destekleyecektir (Özer, 2004: 223).

Oyunla eğitim, beden eğitimi, spor eğitimi, sosyal bilimler ve bilimlerinin öğretim metodu olmasının yanı sıra, genç bireylerin toplu kültürü, iyiyi-kötüyü, meslekleri, sosyal rolleri, kişilik haklarını, saygıyı ve sevgiyi öğrendikleri en elverişli ortamdır. Tıpta (tedavide), iş dünyasında (idareci yetiştirmesinde), mesleki eğitimde ve boş zamanların yararlı bir biçimde değerlendirilmesinde çokça başvurulan bir metottur. Birçok eğitimci oynayarak öğrenmenin iyi hafızada kaldığını, mukayeseli düşünme, karar verme ustalığı kazandırdığını ve davranışları değiştirdiğini tespit etmişlerdir (Özer, 2004: 128).

Demokratik bir toplumda eğitim nasıl bir hak ise, oyunda aynı derecede doğal ve içgüdüsel bir haktır. Bugün ülkemizde temel eğitim sorunlarımızdan en önemlisi, çocuğun ilköğretim okulunda oynama özgürlüğüne kavuşmasıdır. İlköğretim okulunda çocuğa bu temel hak ve özgürlüğünün sağlanması aile, toplum ve okulun temel görevidir. Öğretmenlerin temel sorumluluklarından biri; ilköğretim yaşamında çocuğun oyun ve boş zaman olanaklarına kavuşturulmasıdır (Güneş, 2004: 3).

Oyunun eğitimdeki en önemli değeri çocuklar için ilgi çekici olması, onların dikkatini çekerek zevk ve eğlence içinde olması ve çocukların kendilerini geliştirmesinde katkıda bulunmasıdır. Eğitimci için ise oyun, çocuğun en tanınacağı laboratuardır (Mengütay, 2006: 95).

Çocuğa mektepten döndükten sonra oyuna kendisini kaptırıp yorulmayacak şekilde mektep yorgunluğunu üzerinden atacak kadarıyla güzelce oynamasına izin vermek uygun olur. Zira çocuğu oyundan men etmek ve bilgi yükü ile bunaltmak;

onun kalbini öldürür, zekasını köreltir ve hayattan nasibini almamış bir insan yapar (Çelebi, 1998: 237).

İbn Miskeveyh de şöyle der; eğitimin yorgunluğunu üzerinden atabilmesi için, zaman zaman çocuğa, güzelce oynama fırsatı verilmesi uygun olur. Ne var ki çocuğun oynadığı oyun, üzücü ve fazla yıpratıcı olmamalıdır. Spor, sıhhati korur, tembelliği giderir, bönlüğü atar, vücudu geliştirir (Çelebi, 1998: 254).

Oyunun bir çocuğun hayatına olan en büyük katkısı çocuğun toplumsallaşmasına yardımcı olmasıdır. Oyunda çocuklar; arkadaşlarıyla tartışmayı öğrenmektedir. Çocuklar oyunlarının her konusunda birbirleriyle anlaşamadıkları için ortak bir etkinimin ortaya çıkması anlayış farklılıkların ortadan kalkmasını gerektirir. Buna ek olarak oyun, çocuğun esnek bir insan olmasına yardım eder. Arkadaşlarıyla oynadığı sürece çocuğun öğreneceği, şey, arkadaşlarının da kendisi gibi düşünmek zorunda olmadıklarıdır (Selçuk, 1997: 62).

Oyunun çocuklar arasında ortak bir anlaşma yolu olduğu bilinmektedir. Oyun, bir yandan çocuğun fiziksel ve zihinsel yapısını geliştirirken, diğer yandan da onun nesnelere dünyasıyla ilişki kurmasını sağlayan, daha sonra da toplumsallaşmasına büyük ölçüde yardımcı olan çok önemli bir etkinliktir (Öztürk, 1998: 53).

Çocuk oyun yoluyla, duygusal sorunlarını açıklayarak çözüm yoluna gider, ben-merkezcilikten kurtulur; çevreyle, başka şeylerle ve arkadaşlarıyla daha çok ilgilenir; sevinç ve hoşlanma duyar; kendine olan güvenini geliştirir; güzel duyu beğenisi kazanır; kendi cinselliğine özgü rolleri öğrenir, yineler ve toplumsal ortamdaki cinsel rolünü benimser, toplumsallaşmayı, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermeyi, kendi hak ve özgürlüklerini korumayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı, dayanışmayı, birlikte çalışmayı ve görgü kurallarını öğrenir ve uygular (Atlı, 1992: 19).

Grup oyunlarında çocuk, mensup olduğu (taraf olduğu) grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından önde tutmak zorundadır. Böylelikle çocukta mensubiyet (bir millete ait olma) ve fedakarlık (mensup olduğu grup için) duyguları gelişir ve pekişir. Oyun içerisinde kazanılan, kendi haklarını koruma, başkalarına saygı, işbirliği ve paylaşma, kurallara uyma, iyi-kötü, doğru-yanlış ayrımını yaparak iyiyi-doğruyu kabullenme ve bunlara uyma, mensubu olduğu grubun çıkarlarını koruma ve kollama,

toplum kültürünü öğrenmek gibi nitelikler, aslında toplumsal hayatın gerektirdiği şeylerdir, ve çocukların ilerideki hayatlarında topluma uyumlu olarak yaşamalarını sağlayan, öğreten sosyal değerlerdir. Bu sebeple oyun belki eğitimden önce bireyleri sosyalleştiren en önemli olaydır, gelecek hayata hazırlık egzersizleridir (Hazar, 2000: 15).

Psikolojik gelişim ile sosyal gelişim birbirinden bağımsız değildir. Çocuk, toplumu, kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri, iyi ve kötüyü, doğruyu-yanlışını öğrenirken, yani sosyal olarak gelişirken, bu öğrendikleri kendi kişiliğini de şekillendirir. Oyunun kurallarına bağlı olarak oyuncu, rakibine saygı duymaya, disiplinli olmaya mecburdur. Fakat bu tür kurallar sadece sınırlamamakta, aynı zamanda mesafeli özgürlüğü de sağlamaktadır. Bu da oyuncuya kendi karakterini gerçekleştirme imkânı vermektedir. Sosyalleşmenin amacı, bireysel kişiliğin kaybolması demek değildir. Oyun ne kadar basit olursa olsun, oynayanlar üzerinde mutlaka bazı etkileri vardır. Çocuklar başkalarından saygıyı öğrendikleri kadar, kendilerine de saygıyı öğrenirler. Başkalarının haklarına saygılı olurken, kendi haklarını korumak için mücadele verirler ve saygıyı gerçekleştirirken, mücadele etmeyi de öğrenmiş olurlar, böylece mücadele azimleri gelişir. Kendine güven, kendini denetleme, çabuk karar verme, işbirliği yapma, doğruluk, haklarını koruma ve disiplin gibi kişisel özellikler de oyun içerisinde kazanılır (Hazar, 2000: 16).

Oyunun zihinsel gelişim üzerinde de büyük etkisi vardır. Çocuğun yaratıcılığının, problem çözme yeteneğinin ve dilinin gelişmesinde oyun çok önemli bir yere sahiptir. Çocuk oyunla adeta ilerideki hayatının provasını yapmaktadır. Oyun, çocuğun mizah duygusunun gelişmesine de yardımcı olmaktadır (Hazar, 2000: 62).

Oyunun çocuk gelişimine yaptığı daha pek çok katkı vardır. Bu katkılar şu şekilde sıralanabilir (Pehlivan, 2005: 12):

- Oyun "paylaşılan" dünyanın keşfedilmesini sağlar. Bu durum, çevreyle yakın bir ilişki kurmaya ve "gerçek dünya"nın kabul edilmesine yol açar.
- Oyun fiziksel ve zihinsel becerilerin uygulanmasına olanak tanır.
- Oyun fantazinin "güvenli" şekilde keşfedilmesini sağlar; oyun, fantazinin ifade edilebildiği serbest bir aktivitedir.
- Oyun, "kendi" ve "kendi olmayanın (ben ve öteki) keşfedilmesine, benliğin tanımlanmasına ve kimliğin anlaşılmasına olanak tanır.

- Oyun, hayat için bir provadır.
- Oyun başka türlü tehlikeli olabilecek dürtülerin zararsızca dışa vurumunu sağlar.

- Grup oyunu bir sosyalleşme yoludur. Oyunda güvenli ve kontrollü bir durumda uyum sağlama, izin verme, ileri sürme ve etkileşime girmeyi öğrenme fırsatı vardır.

- Oyun yalnızca öfkenin dışavurumu değil, "bastırılmış" duyguları ve hayal kırıklıklarını da ortaya koymayı sağlayan bir terapi yolu olarak kullanılmaktadır.

Freud'un kişilik kuramının spor ve fiziksel aktivitedeki görünümü, oyundan başlayarak spora doğru giden bir dizinin incelenmesi olarak ele alınır. Bu dize; oyun, müsabaka, spor şeklinde ifade edilmektedir. Bu bağlamda Freud'un görüşü, spor ve fiziksel aktiviteye katılımı ilgili temel görüşler sağladığından, diğer kuramlar için de önemli olmaktadır. Freud, oyun ve spora katılımın nedenlerini şu şekilde açıklamaktadır:

- Engellenme bireyde kaygıya neden olur ve kaygıdan kurtulmanın bir yolu olarak kişi, oyun ve spora katılır. Engellenme, id'in enerjisinin başka bir tarafa yöneltilmesi ve boşalmasına engel olunmasından kaynaklanır. Bu fazla enerjinin toplumsal olarak kabul gören bir tarzda boşaltılması spor ve oyun sırasında mümkün olabilmektedir.

- Oyun oynayan çocukların davranışları izlenecek olursa, bu davranışlar çocuğun psiko-seksüel gelişim evrelerindeki (ki bu evreler oral-anal-fallik-latent ve genital evreler olarak bilinmektedir) bir çatışmayı yansıtabilir. Bu sayede çocuktaki sıkıntının kaynağı belirlenebilir. Dolayısıyla oyun, çocuğun kendi sıkıntılarının üstesinden geldiği, bu sayede hem kendini hem de gerçek üzerinde hakimiyet kurmayı başarmada bir araç olmaktadır. Bu başat olma isteği çocuğun oyun davranışlarına yönlendirilmesini sağlar.

- Çocuk, oyun ve sporda, sürekli gelişen becerileriyle kendi duygusal, fiziksel ve zihinsel kapasitesini sınama olanağı bulur.

- Çocuk, eğer bulunduğu ortamda pasifse, oyun ve spora katılarak daha aktif ve diğerlerini kontrol edici roller üstlenebilir.

- Oyun ve spor sayesinde çocuk, daha önceleri hoşlandığı hareketlere geri dönme olanağı bulur.

- Ergenlik çağındaki bir genç bu dönemde aileden kopma, kimliğini bulma, benliğine egemen olma gibi durumlarla karşılaşır. Ergenin saldırgan dürtülerine hakim olması ve cinsel dürtülerini bütünleme çabası bir çıkış olarak spora katılımı olabilir. Böylece artan gerilim toplumun da kabul edebileceği bir şekilde sembolik olarak sporla ifade edilebilir (Tiryaki, 2000: 107-108).

Warren Fraleigh oyun ve sosyal emosyonel uyum arasında belirli ve kanıtlanmış bir ilişki olduğunu ortaya çıkardı. Oyunlarla sosyal çevresinden kazandığı kişilikle çocuk bencillikten kurtulabilir ve toplumsal ilişkilerinde diğer insanları da hesaba katar. Böylelikle sosyal uyum içerisinde bulunur. Oyunlar çocuğa olanı almayı ve karşısındakine ait olanı iade etmeyi öğretir. Çocuk başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğrenir. Egosunu ön planda tutarak başkasına zarar vermemeyi öğrenir. Paylaşmayı ve başkasına değer vermeyi öğrenir. Böylece de sosyal statüsünü pekiştirir (Baley ve Field, 1997: 147).

Oyunlar yolu ile çocuklar kendileri ve başkaları hakkında bilgi sahibi olurlar, kendi kapasite ve sınırlılıklarını büyüklerle olan farklılıklarını öğrenirler. En önemlisi çocuklar oyunlar yolu ile yaşamlarını organize etme ve denetleme alışkanlığını geliştirebilirler. Çocukların geleceğin sorumluluk sahibi ve üretken bireyleri ve iyi vatandaşları olabilmesi için, aile ve eğitim kurumlarının işbirliği içinde çocuklara iyi organize edilmiş oyun ortamları yaratması gerekir (Öztürk, 1998: 55).

2.13. Sosyalleşme

2.13.1. Sosyalleşme Kavramı

Sosyalleşme-kavramını ilk kullanan E. Durkheim'dır. Durkheim eğitimi, yetişkin kuşakların yetişmekte olan kuşakları sosyalleştirmesi, toplumsal hayata alıştırmayı, ruhsal, zihni ve ahlaki yönden yetiştirmesi olarak kabul etmişti. Sosyalleşme, bireyin bir sosyal gruba katılması olgusudur. Birey bir gruba girerken o grupta geçerli olan sosyal normları, o grup içinde girişte ve ilerde alacağı rolleri, ulaşacağı sosyal mevkileri, bu rol ve yerlerin kendisinden beklediği davranış, beceri ve yetenekleri, grubun kültürünü oluşturan değerleri, inançları öğrenip benimsemek durumundadır. Kişi eğer içinde yaşadığı sosyal-kültürel kural ve değerleri iyice benimser, kendi şahsiyet yapısını onun üzerine kurar, kendi iç-kontrol mekanizmaları

ile toplumsal kontrol mekanizmalarını aynileştirirse buna içleştirme, özleştirme ("Internalisation", "Verinnerlichung") denir (Ergün, 1992: 37).

Sosyalleşme, toplumda geçerli olan kültürel değerleri öğrenerek, yetişkinlerin dünyasına hazırlanma, yetişkinlerin davranış biçimlerini yaşantısına uygulayabilir duruma gelme anlamına gelmektedir (Bilen, 1994: 62). Sosyalleşme, toplum açısından kültürün kuşaktan kuşağa devrini ve bireyin, örgütlenmiş bir toplumsal yaşam içerisinde belirlenmiş normlara uymasını sağlar (Tolan, 1993: 32).

Sosyalleşme, insan yavrusunun toplumun bir üyesi haline gelmesidir, yani ailesinin, akraba ve komşuluk çevresinin, kent ve köylünün ve nihayet ulusunun bir parçası olduğunu öğrenmesidir. Sosyalleşme terimi, daha çok sosyolojide kullanılır ve çevrenin çocuk üzerindeki etkisini ön plana çıkarır. Sosyal psikologların bir kısmı, bu terimi reddeder. Bunun nedeni, bu kavramın çocuğu bir anlamda pasif olarak görmesi ve çocuğunda kendine has özellikleriyle çevresini şekillendirmesi gerçeğini göz ardı etmesinden kaynaklanır. Gerçekten de çocuk, doğuştan var olan genetik özelliklerinin de etkisiyle, çevre onu etkilediği kadar, o da çevreyi etkilemeye başlayacaktır. Bu nedenle, sosyal psikologlar, sosyalleşme kavramı yerine sosyal gelişim kavramını tercih ederler (<http://www.toplumvesiyaset.com>). (2009).

Sosyalleşme, insanın diğer insanlarla olan davranışlarını kapsayan ve ömür boyu gelişen bir olgudur (Mengütay, 2006: 18).

Sosyalleşme, dost kazanma ve rahat iletişim kurma sanatıdır (Ivens, 2007: 15).

Sosyalleşme, toplumun bir parçası haline gelme, kişinin aile, okul, çevre ve mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların, daha genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecidir (Yetim, 2000: 148).

Bir diğer anlamda ise, sosyalleşme, kişinin grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi, bu değerler düzenini benimsemesidir (Öztürk, 1998: 55).

Sosyalleşmeyle aynı anlama gelen kelimeler de vardır. Bunlar sosyalizasyon ve toplumsallaşmadır. Toplumsallaşma, bir kimsenin içinde bir takım işlevleri olabileceği belirli bir toplum ya da toplumsal grubun tarzlarını öğrenmesi sürecidir (Tezcan, 1988: 37).

Sosyalleşmeyle aynı anlama gelen diğer kelime ise sosyalizasyondur. Sosyalizasyon, ferdin veya fertlerin grubun norm ve amaçlarına aktif anlamda uyumunu sağlamadır (Arvasi, 1995: 71).

Başka bir tanımda ise sosyalizasyon, bir sosyal gruba ve topluma kabul edilmek için (integration) gerekli olan değerlerin, normların ve davranış örneklerinin içselleştirilmesini de içerir (Voight, 1998: 14).

Birincil sosyalizasyon kural olarak ailede başlar. Buna karşın ikincil sosyalizasyon bir dizi etki alanlarından ve sosyalizasyon kurumlarından oluşur. Bütün bir yaşam boyunca sürer; planlı ve kurumlaştırılmış terbiye ve eğitim olarak başlar. Çocuk yuvaları, okullar, öğrenim kurumları ve kitle iletişim araçlarıyla, sosyal gruplarda, cemiyetlerde ve meslek yaşamında devam ettirir (Voight, 1998: 15).

Bireyi toplumsal hayata alıştıırma ve hazırlamanın, eğitimin temel hedeflerinden olduğu göz önüne alındığında, ailenin çocuğun toplumsallaşmasında yerinin neden önemli olduğu ortaya çıkar. İnsanın en ilkel ve sürekli duyguları zevk, hoşlanma, acı, kin, çocukluk çağlarında oluşur. Bu bakımdan doğumdan on iki yaşına kadar olan çağ insan hayatının en önemli dönemidir. Öte yandan her türlü iyi alışkanlıklarla iyinin benimsenip seçilmesi, kötünün itilip ondan nefret edilmesi işte bu çocukluk döneminde oluşur ve pekişir (Akıncı, 2007: 38-39).

Sosyalleşme toplumun, kişinin diğerleri ile birlikte yaşayabilmesi için ondan beklediklerini temsil eder. Kişinin, toplum içinde diğerleri ile birlikte ortak bir yaşam sürdürebilmesi, toplumun örf ve adetlerine, geleneklerine, göreneklerine itaat etmesi, giyinme, yeme-içme, uyuma, oynama, eğlenme, çalışma bakımından asli bir takım teknikleri kabul etmiş bulunması, toplumsal hayatın norm ve ayınlarına uyması ve grup içinde kendisine verilecek rolleri gereğince yerine getirebilmesi halinde mümkün olabilir (Dönmezer, 1999: 122).

Bireyin sosyalleşmesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yeri de önemlidir. Bu faaliyetler hem devlet, hem birey ve hem de devletle bireyin birlikte ortaya koydukları gayretlerle ortaya çıkabilir. Kültürün kazanılması ve genç nesillere aktarılması da eğitim, öğretim ve öğrenme süreci sonunda elde edilir. Eğitimin sosyalleşme içinde etkin bir yeri vardır (Erkal, 1992: 12-13).

Fert sosyal hayattan haberdar olduğu oranda bir takım sosyal faaliyetlere katılacaktır. Fertler toplumda sosyalleştikleri oranda, mevcut faaliyetlere katılma eğilimleri artmaktadır. Bu cümleden olmak üzere, spor da sosyalleşen veya sosyalleşme eğilimi artan fertlerin uğraşacakları bir konu haline gelebilir. Aslında "katılma" süreci hangi şekilde olursa olsun sosyalleşmeyle paralel yürür (Erkal ve ark., 1998 : 142).

Sosyalleşme, çocuğun gelişiminin önemli bir parçasıdır. İleride sosyal çevre ile uyum sağlamış bir birey olması, buna bağlıdır. Sosyalleşme, kendiliğinden olan, mekanik bir süreç değildir. Çocuğa bu konuda rehberlik edilmeli ve belli bir disiplin kazanmasına çalışılmalıdır. Bununla beraber, çocuğun bu süreçle ilgili gösterdiği çaba ve işbirliği, onun eğitiminden sorumlu kişilerce cesaretlendirilmelidir. Çocuğun işbirliği, sizin ve çocuğunuzun eğitiminden sorumlu kişilerin onunla kuracağı sıcak ve onaylayıcı bir tutumla gelişir (www.psikiyatrivehayat.com) (2009).

2.13.2. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme süreci bir sosyal olgu olarak ferdin doğuştan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği safhaların bütünüdür (Erkal ve ark., 1998: 36)

Diğer bir tanımda ise, toplumsal davranış kalıplarının, başka bir deyişle toplumsal rollerin birey tarafından kabullenme sürecine toplumsallaşma süreci denir. Toplum, toplumsal ilişkiler ve çevrenin davranış beklentileri bireyin yaşamı boyunca değişir. Bu nedenle bireyin öğrenme ve toplumsal çevreye uyum sağlama süreci de yaşam boyunca süren bir süreçtir. İnsan, yaşamında sürekli olarak yeni roller edinmek ya da edindiği rolleri değiştirmek zorunda kalır. Bu ise, sürekli bir öğrenme süreci gerektirir. Başka bir deyişle, toplumsallaşma olayı bir öğrenme süreci olup, bireyin toplumsal bir olgu haline gelmesi, kişilik kazanması ve toplum içinde alabilme yetkisine erişmesidir (Armağan ve Armağan, 1988: 127–128).

Bireyler, içinde doğdukları toplumun kuşaktan kuşağa geçirilen kültürünü, sosyalleşme süreci içinde öğrenme yoluyla elde ederler (Tolan, 1985: 241).

Sosyalleşme süreci sayesinde toplum kültürü yeni kuşaklara geçmektedir. O halde sosyalleşme, toplumun norm, değer ve inançlarını üyelerine nakletme mekanizmasıdır. İnsan davranışı sosyal çevrenin yönlendiriciliği ile meydana gelir ve

çevre tarafından öğretilir. Sosyalleşme süreci çocuğun doğusundan itibaren başlar. Doğuştan sonra bireyi saran ilk sosyal muhit, aile müessesesidir. Çocuğun sosyalleşmesinde en büyük pay, aile müessesesinin önemli bir unsuru olan anneye düşmektedir. Anne ne derece iyi yetişmiş ve yeterli kültürel bir seviyeye sahipse, gördüğü eğitimin yanı sıra, yeterli bir sosyal çevreden geliyorsa, bu durum çocuk üzerinde çok olumlu etkiler yapabilir. Bu açıdan konuya baktığımızda annenin ilk öğretmen olarak bireye sosyalleşme yolunda olanaklar sağladığını görürüz. Çocukluk dönemi için ailenin, ergenlik dönemi içinde okul ve sokağın belirleyici özelliklere sahip olduğu söylenebilir (Özçelik, 2007: 73-74).

Aile müessesesi bireye bazı davranış şekillerini, değer hükümlerini ve örf ve adetleri kazandırmaktadır. Bundan sonra okul ve daha sonra da iş yeri ve sosyal katılmanın gerektirdiği faaliyetler bireyin sosyalleşmesine yardımcı olur (Erkal ve ark., 1998: 36).

Aile ve okul içinde olgunlaşan ve yavaş yavaş sosyalleşme süreci içinde ilerleyen fert, daha sonra işyeri içinde de kendi şahsiyetini bulur ve geliştirir. Çalışma hayatı, okul ve aile gibi ferdi saran başka bir sosyal çevredir. Şahsiyetini bulan ve farklı konu ve faaliyet alanları ile ilgi kurarak sosyal ilişkilerini arttıran ve yoğunlaştıran fert, artık farklı amaçlar güden, farklı kuruluşların (kooperatif, mesleki kuruluş, spor kulübü, sendika vb.) faaliyetlerine katılarak sosyal hayat içinde sadece şahsiyetini geliştirmiş olmakla kalmamakta, ilgi kurduğu birbirinden farklı alanlarda yaratıcı olma özelliğini de geliştirmektedir. Sosyalleşmenin en belirgin özelliği ferdin kendi dışındaki diğer fertlerle ve sosyal gruplarla dayanışma ve işbirliği içine girebilmesidir. Eğer, bir kimse dayanışma ve işbirliği duygularından yoksun kimse ise, ya bir psikolojik hastalık söz konusudur; ya da toplumda yaygınlaşmış, bir sosyal hastalık, mesela, yabancılaşma ve anomi hali ferde yansımış olabilir. Her iki durum da sosyalleşmeyi baltalayan tutum ve davranışları ortaya çıkarmaktadır (Erkal, 1991: 69-70).

Kitle haberleşme araçları ve çeşitli sanat faaliyetleri bireyi sosyalleştirir. Bireyde şahsiyetin oluşması ilim, ahlak, milli şuur, örf ve adetlerin kazanılmasına bağlıdır. Sosyalleşme süreci bireylerde sporcu, şahsiyetine yönelmeyi de etkilemektedir. Şahsiyetin gelişmesini, ferdiyetin oluşması takip eder. Böylece şahsiyetini yani kendi kendisini tanıyan, kendisi gibi olan insanlarla benzerliklerini

ve farklılıklarını gözleyen bir kimse daha sonra da bir ferdiyet kazanmaktadır. Ferdin sosyal ilişkiler içinde yer alarak toplumla bütünleşmesi ve belirli fonksiyonları yerine getirmesi sosyalleşme süresinde mesafe alınmasına bağlıdır. Şahsiyetini geliştiremeyen ve ferdiyeti yoluyla yaratıcı olamayan bir kimse, toplum üyeliğini de kazanamamaktadır (Erkal ve ark., 1998: 36-37).

Gerçekten toplumsallaşma süreci, bu sürecin bilincine varılması, toplumsal rollerin toplumsal yaşamdaki önemini birey tarafından kabullenmesiyle kökleşir, pekişir ve olgunlaşır. Ancak, toplumsal rolleri de durağan olarak görmemek gerekir. Toplumun yapısındaki gelişme ve değişmeye bağlı olarak toplumsal roller de değişir. Her toplumsal davranışın bir rol davranışı biçiminde anlaşılması ve toplumsal yaşamın kapalı bir rol sistemi olarak nitelenmesi, davranış değişikliklerinin açıklanmasını zorlaştırır. Toplumsal rollerin ortaya çıktığını, geliştiğini, değiştiğini ve hatta zamanla ortadan kalkabileceğini de unutmamak gerekir (Armağan ve Armağan, 1988: 130-131).

2.13.3. Sosyalleşme Araçları

Toplumsallaştırıcı araç, bütünüyle toplumdur. Yani, öğretici, toplumdur. Toplumsallaşma, durgun ve yeknesak bir süreç değildir. Belli başlı toplumsallaşma kurumları, aile akran grubu, yurt, kitle iletişim araçları, dinsel kurumlar (Kilise, camii, v.s.) gençlik hizmetleri örgütleri, iş örgütleri, siyasal ve ekonomik kurumlardır. Çocuk toplumsallaşırken bu kurumları öğrenir (Tezcan, 1995: 43-44).

2.13.3.1. Aile

Bütün toplumlarda aile, temel toplumsallaşma aracıdır. Çocuğun ilk yaşamında en önemli kişi, her yerde doğal olarak annedir. Modern toplumlardaki aileler küçük çaptadır ve çocuğun ilk toplumsallaşması bu küçük ortamda gerçekleşir. Diğer toplumlarda geniş aile ortamlarında çocuk toplumsallaşır. Amcaları, halaları, devreye girer. Ailenin ne tür yaşam biçimi varsa, bu durum çocuğu derin biçimde etkiler. Aile, kültürü aktaran başlıca araçtır. Aile doğası gereği

tutucudur. Çünkü ana baba, çocuklarına kendi ana ve babalarından aldıkları kültürü iletme eğilimindedirler (Tezcan, 1995: 44).

2.13.3.2. Arkadaş Grupları

Bir atasözünde, “Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim” der. Çocuklar için, belli bir aşamadan sonra, toplumsallaşma sürecinde yaşlıları, son derece önemli hale geliyor (Bozkurt, 2005: 125).

Çocuklukta arkadaş grupları birçok şeyi öğrenmede bir ihtiyaç olarak ortaya çıkar. Çocuk, arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde onlardan birçok şeyi öğrenir. Bunlar arasında, paylaşma, mücadele, kavga etme, büyüklerle olan ilişkiler, başarı ve sevilme sayılabilir. Okul çağında ise okul arkadaşları, otoriteyle nasıl başa çıkılacağı, okul içi ve dışı hareketleri, karşı cinse yaklaşmanın yollarını düzenleyen ve öğreten çok önemli gruplardır. Hatta yetişkinlikte bile arkadaş grupları evlilik yaşamı, anne baba olma, emeklilik ve eşin ölümü ile ortaya çıkan durumlarda insanlara yardımcı olan kimselerdir. Yeni bir yaşama uyum bile, bir toplumsallaşma sürecini içerdiğinden bunların da tıpkı kültür gibi öğrenilmesi gerekir (Özkalp, 2005: 119).

2.13.3.3. Kitle İletişim Araçları

Yakın zamana kadar çocuğun sosyalleşmesinde en önemli etkin kurumlar aile (anne-baba), arkadaş grupları ve öğretmenlerdi. Oysa günümüz modern toplumlarında televizyon başta olmak üzere kitle iletişim araçları sosyalleşme sürecini etkileyen çok güçlü kurumlar haline gelmiştir (Özçelik, 2007: 87–88).

Gençlik çağı, erginlik ve ön erişkinlik dönemlerini içine alır. Bu dönem fiziksel, ruhsal olduğu kadar, sosyalleşme açısından da hızlı değişimlerin ve hassaslıkların yaşandığı dönemdir. Bu süreç bireyin sosyalleşme ve sosyal kimlik edinme aşamasında çok önemli bir geçiştir. Bu geçişte kitle iletişim araçlarının büyük etkileme gücü kendini olabildiğince hissettirir (Özçelik, 2007: 87–88).

2.14. Sosyalleşme-Eğitim İlişkisi

Eğitim, önceden belirlenmiş amaçlar istikametinde nesilleri yönlendirme ve yetiştirme çalışmasıdır veya bu yönlendirme ve yetiştirmenin bilimini, tekniğini, taktiğini v.b. öğreten bilimdir (Çelikkaya, 1999: 24).

Ferdin sosyalleşebilmesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yeri önemlidir. Bu faaliyetler hem devlet, hem fert ve hem de devletle ferdin birlikte ortaya koydukları gayretlerle ortaya çıkabilir. Kültürün kazanılması ve genç nesillere aktarılması da eğitim, öğretim ve öğrenme süreci sonucunda elde edilir. Eğitimin sosyalleşme içinde etkin bir yeri vardır. Nitekim Ziya Gökalp'e göre de sosyalleştirme eğitim demektir. Fert dünyaya geldiği zaman sosyal olmayan bir varlıktır. Fakat cemiyet öyle bir muhittir ki, bu sosyal olmayan varlıkları içine girdiği andan itibaren kendisine benzetmeye, yani temsil ettirmeye çalışır. Fertlerin cemiyeti benimsemesi, yani sosyalleşmesi, cemiyetin bekası için gereklidir. Bir cemiyet fertlerine lisanını, ahlakını, estetik zevkini, ilmi mantığını, teknik vetirelerini aşamazsa, yaşayamaz. İşte, cemiyetin fertleri üzerine tatbik ettiği bu sosyalleştirme işine terbiye adı verilir (Erkal, 1992: 12–13).

Eğitim bir ideale yönelir. Eğitimin değişik amaçları toplumsal gruplara ve toplum ile bireyin isteklerine göre dalgalanma göstermiştir. Zaten düşünsel yeteneklerinin, ruhsal ve ahlaksal kaynaklarının tümünü geliştirmeden, çocuğu sosyalleştirmek olanaksızdır (Çakmakçı, 2001: 85).

Okulun görevleri değişik yazarlar tarafından değişik biçimlerde açıklanmıştır. Okulun görevleri aslında eğitimin görevleridir ve bunlar sosyal, siyasal ve ekonomik olarak gruplandırılabilir. Okulun sosyal görevi, çocuğu sosyalleştirmek, yani kültürü ve toplum değerlerini aşılaktır. Okul bu görevini yaparken kültürü hem korur, hem gereklere göre değiştirir. Böylece, kültürün hem yenileşmesini, hem kararlılığını birlikte sağlamak zorundadır. Okulun siyasal görevi; yetiştirdiği kuşağın toplumun devletine bağlılık göstermesini sağlayarak yetiştirmek, önderlik yetenekleri olan öğrencilerin seçilerek bu yönde eğitilmesini gerçekleştirmektir (Türk, 1999: 25).

Tezcan'a (1982: 89) göre, eğitimin toplumsal rollerinden biri de toplumda sosyo-kültürel bütünleşmeyi sağlamaktır. Farklı etnik gruplar ve sosyo-ekonomik gruplar arasındaki bütünleşmeyi sağlamak eğitimin rolleri arasındadır.

İnsan eğitim ve öğretimle, toplumla bütünleşir. Bir yönüyle bencil olan insan diğer insanlarla karşılıklı sevgi saygı anlayış esaslarına bağlı ilişkiler kurar. Bu iki ruh durumunu yaşayan insanın olgunluk çağlarına geldiğinde davranışlarından sorumlu olması toplum hayatının temellerinden biridir (Ayhan, 1997: 37).

2.15. Sosyalleşme-Beden Eğitimi İlişkisi

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek, iradeyi güçlü kılmak, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni yaratmanın yanı sıra, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Toplum tesadüfen ve geçici olarak bir araya gelmiş fert ve sosyal gruplardan kurulu bir insan yığını olarak düşünülmeceğine göre, fertler arasında anlamlı bir şekilde gelişmesi sosyal ilişkiler ağına yaptığı katkı büyüktür (D.P.T., 1983: 34-35).

Bir eğitim faaliyeti olarak da değerlendirilebilecek olan beden eğitimi ve spor ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanısıra, spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal gruba ve topluma mensubiyeti değerlendirebilme gücünü ferde kazandırmakla, fert ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kalmaktadır (D.P.T., 1983: 35).

Bir başka açıdan sportif faaliyetler fertlere sosyal hareketlilik sağlayarak toplumda sahip oldukları statüyü yükseltici, tamamlayıcı bir etki de yapmaktadırlar. Gelişen sportif faaliyetler yoluyla fertler ve sosyal gruplar arasındaki etkileşim dolayısıyla meydana gelen sosyal süreç, rekabet-çatışma veya mücadele-işbirliği-uyum-bütünleşmeyi kapsamaktadır (D.P.T., 1983: 35).

Beden eğitimi insan ilişkilerini geliştirmede yardımlar yapabilir. Sporcu öğrencilerin milliyetine, ırkına ve ekonomik görüşüne göre takım arkadaşları ya da rakipleri değiştiğinde, insana saygı duymayı geliştirmek için, medya gibi hizmet edebilir. Birine genel amaçları öğretmeye çalışma ve yönelme, fiziksel yorgunluklara karşı aynı acıyı duyma, başarıdan zevk alma ve bir işi daha iyi yapabilmekten haz duyma gibi gelişmeler, takım üyeleri arasında bir anlamda başkalarının duygularını

anlayabilmeyi ve bir başkasıyla birlikteliği artırır. Beden eğitimi takımlarındaki daha yetenekli olan kişiler, daha az yetenekli olan kişilerin yeteneklerini geliştirmek için yardım ettiklerinde, aynı zamanda onları kendileri ile bir tutmayı da öğreneceklerdir (Baley ve Field, 1997: 8).

Hayat boyu devam eden birçok arkadaşlıklar, spor hareketlerine katılmakla başlamış ve gelişmiştir. Sporda, güzel duygusallık ilişkileri geliştiren durumlar, muhtemelen savaşı, felaketi ya da belayı reddetmek gibi durumlardan daha iyidir. Hayatın rutin işlerinde beyefendi ya da hanımefendi gibi davranmak nispeten kolaydır. Fakat bir yarışma, özellikle de rakip oyunculara haksız avantaj sağlandığı sırada, büyük çapta yerine getirilmesi arzulanan sportmence davranış ise çok zordur. İşte bu zorluklarından dolayı spor, sporcuları diğer kişilere daha cazip gösteren niteliklerin öğretilmesinde, eğitimcilere olağanüstü avantajlar sağlar (Baley ve Field, 1997: 8)

Beden eğitimi, bu aktivitelerin cinsiyete göre karşılıklı saygı anlayışına dayandırılmasıyla, ülkede demokrasinin uygulanmasına yönelik tutumların gelişimine yardım edebilir. Çünkü beden eğitimi istenilen niteliklerde bir karakter gelişimi, insanlığa saygı, birlikte iş yapabilme, aile ve ülkeyi sevme ve koruma gibi davranışlarla, demokrasinin ülkede pratik olarak daha çok uygulanmasını etkileyecektir (Baley ve Field, 1997: 9).

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir (Güven, 1998: 114).

Sportif etkinlikler içerisinde oyun kuralları ve davranış şekilleri, toplumdan simgelemeler ve değişik şekillerde toplum kurallarını yansıttığı için; bireyin bunları algılaması, benimsemesi ve kullanması mümkün olabilmektedir. Yine bu yapı içerisinde bireyin toplum kurallarının ve demokratik toplum kavramını öğrenmesi, kişinin yetenek ve performansı ile çevresinde kabul edilmesi, başarı ve performans etkileşimi, benlik gelişimi mümkün olabilmektedir (Açıkada, 1993: 68).

Çocuğun temel gelişiminde zaten oyuna sınırsız ihtiyacı vardır. Organize edilmiş sportif oyunlar yoluyla çocukların hem kendi akranları ile bir arada olması

sağlanır hem de kurallara ve kararlara uyma, yenme ve yenilmeyi hazmetme gibi deneyimler kazandırılır. Ancak bu organizasyonlarda çocuğun insan yönü üzerinde durulmalı sporcu yönü ön plana çıkarılmamalıdır. Böylece çocuk kendi vücudunu tanıma, fiziksel özelliklerinin farkına varma fırsatını elde eder. Kendinden daha çok iyi ve daha az iyi kişiler olduğunu fark eder. Daha az iyi olanları küçük görmemeyi, daha çok iyi olanları takdir etmeyi öğrenir. Bu deneyimler hayatı boyunca farklı konularda ve farklı koşullarda karşılaşacağı benzer durumlara uyumunu kolaylaştırır. Mutlu ve başarılı olmak için çalışırken kendine ve başkalarına zarar vermeden rekabet edebilir (Yalçın, 2006: 84).

Sosyalleşme sürecinin önemli bir sonucu rol öğrenmektir. Çocuklar onlara uygun olan sosyal rolleri öğrenirler, hemen tüm insanlar çocukken oyun, spor ve diğer aktivitelerle sosyalleşirler. Bu faaliyetler iyi yurttaş, iyi arkadaş, sorumluluk sahibi komşu, iyi öğrenci, birlikte çalışma, ahbaplık, liderlik vb. rolleri öğrenmede önemli hazırlayıcılık görevi yaparlar. Birçok araştırma oyun, müsabaka ve sporun etkilerini araştırmış ve bu gibi faaliyetlere katılımın çocukların sporun hem içinde hem de dışındaki ilişkileri öğrenmelerini sağladığını ortaya koymuştur (Çakmakçı, 2001: 93).

2.16. Sosyalleşme-Spor İlişkisi

Spor, bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı, kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönüyle sporun, yeni dostlukların kurulmasının pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (Yetim, 2000: 59). Bu yönü ile sporun, yeni dostluklar kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir. Spor sadece spor yapanlar değil izleyici kitleler arasında da önemli bir sohbet ve muhabbet konusu oluşturmaktadır (Küçük ve Koç, 2009: 3).

Oyun ve sporun toplumsallaştırıcı etkisi, bireyi başkalarıyla ve toplumla barışık, onlarla uyumlu ve dengeli bir yapıya ulaşmasını sağlayacak ön koşulları hazırlamaktır (Kılbaş, 2001: 100).

Spor sosyal yönü ile, çevre - fert bütünleşmesi, grup içerisinde hüküm verme, başkalarıyla iletişim kurmayı öğrenme, bir grup içerisinde fikirleri değerlendirme ve mücadele etme özelliklerinin gelişmesini sağlar. Ayrıca, toplum tarafından kabul edilme ve ait olma duygusunun gelişimi; olumlu kişilik özelliklerinin gelişimi; boş zaman uğraşısı olarak kullanımının öğrenilmesi; iyi ahlaki hareketleri yansıtan davranışlarının gelişmesine hizmet etmektedir (Bayrakçı, 2006: 6).

Ferdin aktif ve pasif olarak spora katılması manevi yalnızlığın oluşumunu hazırlayan sakıncaları ve yalnızlık bunalımlarını toplumsal iletişim sayesinde önler. Fert ve toplum ilişkilerinin geliştirilmesinde sportif ve bedensel aktiviteler önemli bir etkidir. Bu sayede sosyal ilişkiler gelişir, buna bağlı olarak kurum ve olaylar oluşur (Altuğ, 1998: 22).

Gencin aile, okul, iş ve yakın çevresi ile sürdürdüğü ilişkileri sonucu edineceği davranış, tutum, düşünce ve bilgi birikimi, hem kendisinin hem de toplumun geleceğini biçimlendirecek unsurlar olacaktır. Bu nedenle henüz olgunlaşmamış bir insanın sosyal olgunluğa yöneltmesi, içinde bulunduğu toplumun alışkanlık, değer, tutum ve inanışlarını öğrenme ve uygulama süreci olarak tamamlanan sosyalleşmenin niteliği, gençlik döneminde daha da önemlidir. Genç insan değişken ve dinamik yapısını nitelikli ve yeterli bir sosyalleşme süreci içinde sürdürdüğünde, ancak verimli ve sağlıklı kişilik özelliklerine sahip olabilecektir. Gencin özdeşleşme, özerklik ve sorumluluk duygularını geliştirme özlemi ve çabası sonucu ortaya çıkan sorunlarının, toplumsal ve ekonomik yapıya uygun olarak getirilecek çözümleri, gençliğin ve toplumun geleceğini belirleyici olacaktır. Spor bu dönemde gencin özdeşleşme, özerklik ve sorumluluk duygularını geliştirmekte, sağlıklı sosyalleşmesine yardımcı bir unsur olmaktadır (Akıncı, 2007: 54).

Sosyalleşme sürecinin kişiliğin gelişmesinde en önemli yerini teşkil eden gençliğin ihtiyaç, beklenti ve özlemlerini karşılayıcı maddi ve manevi olanaklarının sağlanması, varlığını korumak ve devam ettirmek idealinde olan devletimizin, temel

görevleri arasında gençliğin sağlıklı gelişmeleri ve sosyalleşmeleri için onlardaki yaratıcılık gücünü geliştiren ve topluma daha kolay uyum sağlama ve gençlikten gelen coşkuya deşarj (boşalım) olanağı veren spor ve spor teşekküllerine önem verilmesi, gençlik sorunlarının hafifletilmesinde bir araç ve aynı zamanda bedeni ve ruhi gelişimlerinin bir amaç olduğu sporun; köy-kasaba, gecekondu-kent gençliğine, üretici-tüketici gençliğine, okuyan-okul dışı gençliğe, kişiliğini bulma, sorumluluk paylaşma, toplumsal hayat içindeki ilişkilerini geliştirme açısından yaygınlaştırılması çalışmalarına gidilmelidir. Bu çalışmalar mevcut durumun ve sorunların doğru olarak tespitine ve çözüm önerilerinin Türkiye şartlarına uygun gerçekçi bir yaklaşımla uygulamaya konulabilmesine bağlı olacaktır. (Akıncı, 2007: 55).

Toplumun cinsel konular karşısında takındığı tavır, gençliğin sosyal gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir. Karşı cinsle arkadaşlık kurmak ve bu arkadaşlığı sürdürmek, yaşanan ortam ve çevrenin değer yargıları başta olmak üzere gencin yaşı, medeni durumu, öğrenim düzeyi ve cinsiyetine bağlıdır. Bu durumda spor anlayışı çevrenin değer yargılarına göre oluşur. Büyük kentlerde yaşayan aileler bu baskıyı daha az hissettirmektedirler. Bu durum gençlerimizin, büyük kentlerde yaşayan sosyo-ekonomik, kültürel seviyesi yüksek ailelerin çocukları hariç, karşı cinsle kolay arkadaşlık kuramamalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla, spor tesis ve sahalarında da aynı durum gözlenmekte, gençlerimiz erkekler ve kızlar olarak ayrı gruplar halinde spor yapmayı tercih etmektedirler (Akıncı, 2007: 56).

Özellikle çocukluktan gençliğe geçişte, gelişmenin çeşitli dönemleri olduğu bilinmektedir. Bu dönemde karşı cinse ilginin artması söz konusudur. Fakat toplumumuzda ve özellikle kızlarımızda bu duyguların baskı altına alındığı ve bunda da ailenin rolü olduğu bilinmektedir. Özellikle kırsal kesimde önce aile, sonra da toplum tarafından kız-erkek arkadaşlığı hoş karşılanmamakta ve yasaklanmaktadır. Bazı gençler bu durumu kayıtsız şartsız kabul etmiş ve çevreye bağlı olarak kız-erkek arkadaşlığının yanlış olduğuna kendilerini inandırmışlardır. Öyle ki, bunlar seyir sporlarında, tribünlerde bile bir kızla yan yana oturmaktan çekinirler. Bazıları da bu durumu kafalarında, kendilerine göre bir çözüme ulaştırmış olduklarından pek sorun çıkmaz. Karşı cinsle arkadaşlık konusunda olumlu tutum geliştirmiş olanların çoğunluğu beklentilerine paralel olarak daha çok metropoliten bölgelerde yaşamaktadır. Bu durum kır, kent, büyük kentlerde yaşayan aile tiplerinin birbirinden

farklı olmasıyla açıklanabilir. Büyük kentlerde eğitim oranının daha yüksek olması, kadının çalışma hayatına katılması, çocuklarda beklentilerin farklılaşmış olması da kız erkek arkadaşlığı konusundaki fikir ve tutumları etkilemektedir (Akıncı, 2007: 56).

Sosyalleşme sürecinin önemli bir sonucu olarak çocuklar rol öğrenmektedir. Çocuklar onlara uygun olan sosyal rolleri öğrenirler, hemen tüm insanlar çocukken oyun, spor ve diğer aktivitelerle sosyalleşirler. Bu faaliyetler iyi yurttaş, iyi arkadaş, sorumluluk sahibi komşu, iyi öğrenci, birlikte çalışma, ahbaplık, liderlik vb. rolleri öğrenmede önemli hazırlayıcılık görevi yaparlar. Birçok araştırma, oyun, müsabaka ve sporun etkilerini araştırmış ve bu gibi faaliyetlere katılımın çocukların sporun hem içinde hem de dışındaki ilişkileri öğrenmelerini sağladığını ortaya koymuştur (Yetim, 2000: 155).

Spor, özellikle ergenlikte artan beden enerjisinin kanalize edileceği en uygun alandır. Çocuk aktif spor yaparken “bir gruba ait olma ve o grupla dayanışmaya girme” şeklinde sosyal bir işlevi yerine getirmektedir. Bu nedenle spor, toplumla iyi bir uyum sağlamış ve bütünleşmiş kişiliklerin oluşmasına katkıda bulunur. Çocuk sporun yapısını öğrendikten sonra diğer oyunculara yanıt vermeye başlar (Yalçın ve Akkuş, 2006: 9). Çocuğun kuralları anlayarak yanıt vermesi, toplumsal normları anlamakla eşdeğerdedir. Başka bir deyişle, bugünün sporun kurallarını öğrenerek uygulayan çocuğu, yarının toplum ve hukuk kurallarını benimsemeye ve uygulamaya aday bir yetişkindir (Yavuzer, 2007: 214).

Çocuğun kuralları anlayarak yanıt vermesi, toplumsal normları anlamakla eşdeğerdedir. Başka bir deyişle, bugünün spor kurallarını öğrenerek uygulamaya aday bir yetişkindir. Grup sporunu yapan çocuk, yüksek başarının koşulları arasında, “olumlu grup içi ilişkiler ile gerilimsiz bir ortam”ın geldiğinin bilinci içindedir (Yavuzer, 2007: 10).

Spor, belli kurallara göre yapılan bir uğraş olması nedeniyle, insanlara kurallara uyma alışkanlığı kazandırır. Bu açıdan spor, içinde yaşadığımız toplumun uyum sağlamamıza yardım ederek önemli bir sosyalleşme aracı işlevi görür (Doğan, 2007: 42–43).

Spor çocuklar için önemli olduğundan, sporda iyi olmak güçlü bir toplumsal başarıdır. Özellikle, küçük erkek çocukları, spor ve oyunları kendilerini

arkadaşlarıyla karşılaştırmak için kullanırlar. Sporda başarılı olan çocuklar, yaşlıları tarafından çok daha kolay kabul edilirler. Takım kaptanı ve grup lideri olma olasılıkları da daha yüksektir. Genellikle böyle çocuklar daha iyi toplumsal yeteneklere sahiptir (Leblanc ve Dickson, 2005: 11).

Çocukların beklentilerine cevap verecek, rekabete dayanmayan ve neşeli programlar aracılığı ile gerçekleştirilen sporun toplumsal gelişmeye olumlu etkileri olacaktır. Spor, artık çağdaş eğitimin bir parçasıdır. Sportif etkinliklerde bir ekibin üyesi olarak katılma; çocukta yardımlaşma, beraber çalışma, diğer ekip elemanlarına ve oyun düzenine saygılı olma gibi duyguları geliştirir. (Balcıoğlu, 2003: 13).

Günümüzde pek çok aile, çocuklarına spor yapma imkanı sağlamak için çaba göstermektedir (kurs ücreti ödeme, çalışma süresince bekleme, spor malzemesi satın alma v.b.). Ancak bu etkinlikler boyunca, çocuklarının diğerlerine göre hep daha iyi, daha başarılı olması isteğini taşımaktadır. Ebeveynler çocuklarından hırslı olmalarını, çok fazla işler yapmalarını beklerler. Bunun sonucu, çocuk kendini değersiz hissetmekte, diğer arkadaşlarına düşmanlık beslemektedir. Sportif etkinlikler, kazanmak ve kaybetmek üzerine kurulmamalıdır. Tersine, başarmaya, problem çözmeye, çocuğun grubun bir parçası olduğunu hissetmesine imkan verecek şekilde belirlenmelidir. Bilinçli düzenlenmiş çocuk sporlarının yararları büyüktür ve çocukların spora katılımı özendirilmelidir. Spor sayesinde iş birliği ile rekabetin birlikteliği çocukken kavranılır. Böylece çocuk, toplumun moral değerlerini geliştirme şansını elde etmiş olur (Balcıoğlu, 2003: 15).

Gelişmiş ülkelerde sportif yarışmalar da sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilir. Amerika Birleşik Devletlerinde fikir olarak bu eğilimde olan yetişkinler, oyunlu aktiviteler düzenlemekte ve amaç edinmeyi, beceri geliştirmeyi ve ödül alma başarısının önemini vurgulayan spor programlarına katılması için çocuklarını teşvik etmektedirler (Doğan, 2007: 41).

2.17. İlgili Araştırmalar

İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleriyle ilgili yapılan literatür taramasında yurt içinde çok az araştırma yapıldığı görülmektedir.

İlköğretim kurumlarında yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların genellikle ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı gözlenmiştir. Ancak ilköğretim birinci kademe öğrencileri üzerine de araştırma yapıldığı görülmüştür.

Örneğin; Boztepe'nin (1994: 364) yaptığı çalışmada velilerin, ilköğretim çağında beden eğitimi derslerinin, çocuğun bedensel ve sosyal gelişimine yararlı yönde etkili olduğuna inanıyorlar. Yine bu çalışma sonucunda, % 57 gibi bir öğrenci grubunun herhangi bir spor dalı ile uğraşmamasına rağmen, veliyi sosyal ve bedensel yönde bir gelişmenin doğruluğuna götürüyorsa, bu durum beden eğitimi dersi açısından olumlu bir netice doğurmaktadır.

Özçelik'in (2007) yaptığı çalışmada ise, öğrenciler, spor faaliyetlerinin sosyal gelişmeye etkisi olduğuna inanmaktadır. Öğrencilerin spor faaliyetlerinin sosyal gelişmeye etkisi olduğuna dair görüşlerinde yaşlarına, cinsiyetlerine, kaçınıcı sınıf öğrencisi oldukları, okul başarısı ve spora ilgi duyup duymamalarına göre farklılık göstermemektedir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür (Koçak ve Hürmeriç, 2006:296-298; Koçak ve Hürmeriç, 2004:133-135; Hologlu, 2006:38-41; Hünük, 2006:64-65; Erkmn, Tekin ve Tasgın, 2006:966; Krouscas, 1999:86-90; Hangger vd.,1997:144; Ryan, Fleming ve Maina, 2003:28; Hink, 2004:238-241; Cho, 2004:99-101; Subramaiam ve Silverman, 2007:610). Bazı çalışmalarda ilköğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında fark olduğu bulunmuştur (Koçak ve Hürmeriç, 2006:296-298; Koçak ve Hürmeriç, 2004:133-135; Hünük, 2006:64-65) Ancak, Subramaiam ve Silverman'ın (2007:610). Yaptığı çalışmalarda ilköğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında fark olmadığı sonucunu bulmuştur. Bunlarla birlikte yapılan çalışmalarda ilköğretim öğrencilerinin sınıflarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında fark olduğu (Krouscas, 1999:86-90; Subramaiam ve Silverman, 2007:610), öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumlarına ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre beden eğitimi dersine

ilişkin tutumları arasında fark olmadığı (Koçak ve Hürmeriç, 2006:296-298; Koçak ve Hürmeriç, 2004:133-135) sonuçları bulunmuştur (Güllü, 2007: 43)

Kuter ve arkadaşlarının (2005: 25-34), 9-13 yaş grubu bireylerde yaptıkları araştırmada, 4 hafta sonra yaz spor okulu öncesindeki sosyal yetkinlik beklentisi puanları ile çalışma sonrasındaki sosyal yetkinlik beklenti puanları arasında hem bayanlarda hem de erkeklerde istatistiksel düzeyde anlamlı şekilde farklılık olduğu bulunmuştur.

Türkiye’de, ilk ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersleri, “İlköğretim okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları” (MEGSB, 1997) çerçevesinde uygulanmaktadır. Programda yer alan ve beden eğitimi derslerinde gerçekleşmesi beklenen 18 amaç arasında Fair-Play ile ilişkili olarak, “Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme” amacı yer almaktadır. Öğrenciler gözüyle programın bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlardaki toplam 18 amacının önceliklere göre değerlendirildiği araştırmalarda, Fair-Play’e yönelik amacın, kız öğrencilerce 2., erkek öğrencilerce 5. en önemli amaç olarak görüldüğü belirlenmiştir. Aynı amacı, öğrenci velilerinin 1., beden eğitimi öğretmenlerinin 2. ve beden eğitimi öğretmeni yetiştiren öğretim elemanlarının 3. en önemli amaç olarak görmeleri, Fair-Play davranışlarının kazandırılmasına yönelik beklentilerin en azından eğitime ilişkin referans gruplarında henüz kaybolmadığı ve toplumsal bir beklentiye işaret ettiği şeklinde yorumlanabilir (Yıldırım, 2005: 7).

Doğar’ın (1990), ortaöğretimde okul müdürlerinin beden eğitimi dersinin amaçlarına ve eğitsel önemine ilişkin görüşleri üzerine yaptığı araştırmada, amaçlarına ilişkin görüşlerinde okul türü, meslek deneyimi, meslek branşı ve sporla ilgilerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Eğitsel önemine ilişkin görüşlerinde de okul türü, meslek deneyimi, meslek branşı ve sporla ilgisine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Özgündüz’ün (2006: 39) yatılı ilköğretim bölge okullarındaki öğrenci velilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımları ile ilgili araştırmasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu araştırmada, öğrenci velilerinin % 61,6’lık kısım ile öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişeceği, ayrıca öğrenme becerisi ve yaratıcılığın da sosyal etkinliklere katılma ile gelişebileceği sonuçları bulunmuştur.

Yalçın'ın (2006), taşınmalı ve yerleşik eğitim yapan ilköğretim okullarındaki ikinci kademe öğrencilerinin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi ile ilgili araştırmasında da, öğrencilerin toplumsallaşmaları arasında belirgin farklar bulunmuştur. Bu çalışmada, yerleşik okullarda eğitim gören öğrenciler beden eğitimi ve spor sayesinde iletişim becerilerinin arttığını, taşınmalı eğitim gören akranlarına göre de kendilerini daha başarılı bulmaktadırlar.

Er ve arkadaşlarının (1999: 29-38), yaz yüzme etkinliklere katılan çocuklarda ve ergenlerde, etkinliklerin sosyal gelişime etkileri ile ilgili araştırmalarında konuya ilişkin tüm istatistiksel sonuçlara bakıldığında yaş grupları ve cinsiyetler arasında sosyal gelişimsel farklılıkların olmadığı bulunmuştur. Ancak genel olarak yapılan değerlendirmelerde tüm çocukların ve ergenlerin sosyal yönden gelişmelerinde, anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu bulunmuştur.

Uslu ve Hasırcı'nın (1999: 25-31), lise ve dengi okullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi derslerinin sosyal uyum düzeyine etkileri ile ilgili araştırmasında da, istatistiksel olarak cinsiyete göre sosyal uyum puanları arasında bir farklılığın bulunmadığı, ancak ailelerinin öğrenim düzeylerine göre sosyal uyum puanları arasında fark bulunduğu ve beden eğitimi derslerine düzenli olarak katılan ve düzenli olarak katılmayan öğrencilerin ise sosyal uyum puanlarının karşılaştırılması yönünden anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yine bu çalışmada beden eğitimi dersleri dışında spor yapanların spor yapmayanlara göre sosyal uyum puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Kangalgil, Hünük ve Demirhan'ın (2006: 607-611), öğretim elemanları ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor kavramları ve etkinlikleri hakkındaki görüşleri ile ilgili araştırmalarında, üniversite öğretim elemanları beden eğitimi kavramını fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimi, sportif hareketlerle sağlamayı amaç edinerek, planlı ve disiplinli şekilde yapılan etkinlik ve oyunlardır şeklinde ifade etmişlerdir. Spor kavramını ise, farklı becerileri belli bir disiplin altında geliştirerek profesyonel veya amatör olarak müsabaka ortamında kullanmadır diye belirtmişlerdir. Beden eğitimi ile spor arasındaki farkı ise, sporda, hedef, kural, rekabet varken, beden eğitiminde bunlar yoktur şeklinde belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinde öğrenilenlerin öğrenciler tarafından günlük yaşamlarında uygulanıp uygulanmadığı hakkında ise, toplam %62,5'i uygulandığını düşünüyorum,

% 62,5'i ise uygulanmadığını düşünüyorum şeklinde bulmuşlardır. Bu araştırmada, beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi kavramını, kişinin beden ve ruh gelişimi sağlamak için yapılan planlı ve programlı etkinliklerdir. Spor kavramını ise, herhangi bir alanda branşlaşma, yarışma duygusu ve belli bir amaç için rekabet şeklinde ifade etmişlerdir. Beden eğitimi ve spor arasındaki farkı ise, beden eğitiminde yarışma ve rekabet yoktur, spor ise, kitleleri birbirine yaklaştırır, belirli kuralları vardır, reklam amacı vardır, para kazanma amacı ve rekabet vardır şeklinde belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinde öğrenilenlerin öğrenciler tarafından günlük yaşamlarında uygulanıp uygulanmadığı hakkında ise, toplam %62,5'i uygulandığını düşünüyorum, % 37,5'i ise uygulanmadığını düşünüyorum şeklinde bulmuşlardır.

Gözaydın, Bayazıt ve Cantürk'ün (2006: 52-55), 13-14 yaş okul çağı ergenlik döneminde uygulanan dans, yüzme ve tenis etkinliklerinin çocuğun sosyal gelişimine etkisi ile ilgili araştırmalarında, öğrencilerin rekreatif aktivite sonrası çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu yönde seyrettiği bulunmuştur.

Almanya'da (Stucke ve Heim, 2006: 181-203), yapılan spor dersinin durumunun incelenmesi için yapılan araştırmada velilerin spor dersinin çocukların gelişimi için anlamının ve önemini değerlendirmeleri aşağıdaki gibi bulmuşlardır:

Velilerin ezici bir çoğunluğu, spor dersini çocuklarının gelişimi için önemli bulmaktadırlar. Aynı zamanda spor dersini erkek çocukları için kız çocuklarına nazaran daha önemli bulmaktadırlar. Velilere göre ilköğretim ikinci kademesine göre daha anlamlı bulmaktadırlar. Ama buna rağmen velilerin spor öğretmenleriyle iletişimleri azdır. Bunun yanı sıra anneler, babalara kıyasla spor öğretmenleriyle daha aktif iletişim içerisindedirler. Erkek çocuklarının velileri kız çocuklarının velilerine göre spor öğretmenleriyle daha az iletişim kurmaktadırlar. Öğrenci velilerinden annelerin üçte biri, hemen hemen babaların üçte ikisi spor dersinin içeriğini kısmen ya da hiç bilmemektedirler. Sporla ilgilenen aileler, spor yapmayan ailelere göre spor dersiyle ilgili daha çok bilgiye sahipler. Bu araştırma aşağıda memnun edici olmayan şu duruma işaret etmektedir:

Bir taraftan aileler spor dersini çocukları için önemli vurgularlarken, diğer taraftan da ailelerin okulda ve spor öğretmeniyle iletişimleri çok az olmaktadır.

Yine Almanya'da Gerlach ve arkadaşlarının (2006: 115-153), öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri ile ilgili araştırmalarında, beden eğitimi

dersini, öğrenciler, hayatın önemli bir parçası olarak belirtmişlerdir. Ayrıca bu araştırmada spor dersini bütün öğrencilerin üçte ikisi önemli bulmuştur, % 13'ü ise önemsiz bulmuşlardır.

Şirin ve Bozkurt'un (2005: 96-102), ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ile ilgili tutum ve uygulamaları ile ilgili araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerinin beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarının oldukça olumlu olduğu bulunmuştur.

Güllü ve Korucu'nun (2005:395-407), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi derslerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi adlı araştırmalarında ise, ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu bulunmuştur.

Erol ve arkadaşlarının (2005:272-279), Bursa ilinde bulunan anaokullarındaki öğrenci velilerinin beden eğitimi ve spora bakış açılarının incelenmesi ile ilgili araştırmalarında anne ve baba velilerin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde gereken ilgiyi göstermedikleri, anne ve babaların çocuklarını beden eğitimi ve spor etkinliklerine teşvik etmedikleri ve çocuklarının spor gelişimlerini takip etmedikleri, programlı aile gezilerine hazır olmadıkları, çocuklarının bir beden eğitimi ve spor faaliyetini çok iyi yaptığı için ödüllendirmedikleri, çocuklarının bir beden eğitimi ve spor dersinde neler öğrendiklerini konuşmadıkları bulunmuştur.

Yine Erol ve arkadaşlarının (2003: 33-41), Bursa Nilüfer ilçesi ilköğretim okullarındaki öğrenci velilerinin beden eğitimi ve spora bakış açılarının incelenmesi ile ilgili araştırmalarında da anne ve baba velilerin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde gereken ilgiyi göstermedikleri, ailelerin çocuklarını belirli zamanlarda spor faaliyetlerini yapmalarını hatırlatmadıkları, çocuklarını çok iyi yaptığı spor faaliyeti için ödüllendirmedikleri, spor gelişimleri hakkında konuşmadıkları, beden eğitimi ve spor etkinliklerine teşvik etmedikleri ve spor gelişimlerini takip etmedikleri bulunmuştur.

Kahraman ve arkadaşlarının (2007: 123-128), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması ile ilgili araştırmalarında genel olarak öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumları olumlu bulunmuştur. Sınıf düzeyine ve cinsiyete göre öğrenciler karşılaştırıldığında tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ancak, spora aktif katılıma göre öğrenciler karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmuş; sporcu lisansı olan öğrencilerin sporcu lisansı olmayanlara göre tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Şirinkan ve arkadaşlarının (2007: 136-142), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersleri hakkındaki görüşleri ile ilgili araştırmalarında, öğrencilerin % 83,8 'i beden eğitimi ve spor derslerinin yararına inandıklarını, % 75,7'si zihinsel ve fiziksel gelişime katkısı olduğunu ve % 76,4'ünün de derslerin ilgi ve yeteneklerine uygun yapıldığını belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi aşamasında yapılan çalışmalara ilişkin bilgi ile verilerin çözümü ve yorumlanmasına ait konular yer almaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada betimsel-survey yöntem kullanılmış, çalışma teorik ve uygulamalı olarak iki aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda konuyla ilgili teorik çerçeve hazırlanmıştır. Bu teorik çerçevenin ışığı altında, ‘‘İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşleri’’ ni belirlemek için hazırlanan anket formu uygulanmıştır.

3.1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2008–2009 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Malatya merkezde bulunan ilköğretim okullarının ikinci kademesinde okuyan öğrencilerin velileridir.

Araştırmanın örnekleme ise, Malatya merkez ilköğretim okullarındaki, 15 okul içerisinden rastgele seçilen 779 öğrenci velisidir. Öğrenci velilerine ait kişisel bilgiler ve anket soruları adı geçen ilköğretim okullarında öğretmenler ve idareciler aracılığıyla öğrencilere dağıtılmıştır. Dağıtılan anketlerin 779 adedi velilerine doldurularak geri gelmiştir.

İstatistiksel metot olarak beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleri, mesleklerine ve öğrenim düzeyine göre ortalama ve standart sapma teknikleri ile yapılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında $P < 0,05$ anlamlılık dereceleri

kabul edilmiştir. Araştırma bulgularının sayısal ve yüzdeler (%) dağılımları, aritmetik ortalaması (x) tespit edilmiştir. Sonuçların $P < 0,05$ önem seviyesinde olup olmadıklarına bakılmıştır.

Çizim 1: Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar

Okul İsimleri	N	%
Türkiyem İ.O	424	6.6
Atatürk İ.O	1014	15.79
Barbaros İ.O	482	7.5
100.Yıl İ.O	447	6.96
Cumhuriyet İ.O	136	2.11
Fatih İ.O	377	5.87
Melekbaba İ.O	320	4.98
Sümer İ.O	796	12.4
Yeşiltepe Ahmet Parlak İ.O	501	7.8
Ziya Gökalp İ.O	396	6.16
Sadiye Ünsalan İ.O	206	3.2
30 Ağustos İ.O	259	4.03
Fırat İ.O	372	5.79
Kazım Karabekir İ.O	585	9.11
Kanuni İ.O	104	1.62
Toplam	6419	100

Kaynak: Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bölümü Bilgileri, 2009.

Çizim 1' de ilköğretim ikinci kademe öğrenci sayıları yer almaktadır. Veriler okulların ilköğretim ikinci kademe öğrenci sayılarını içermektedir. Buna göre evreni yukarıdaki 15 ilköğretim okulu oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Veri Toplama Aracı

İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

3.2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı geliştirilirken, öncelikle alanda yapılmış bilimsel çalışmalar incelenmiş ve amacına uygun anket geliştirilmiştir.

Hazırlanan anket, konu ile ilgili uzmanların görüşleri dikkate alınarak 2 bölüm halinde 18 soruluk bir anket formu olarak düzenlenmiştir. I.Bölümü öğrenci velilerinin kişisel bilgileriyle ilgili anket formu, II. Bölümü ise öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinde fark olup olmadığını belirlemek amaçlı hazırlanan anket formu oluşturmuştur. Sorular sosyalleşme konusu ile ilgili araştırma kaynaklarından seçilerek 25 soru oluşturulmuştur. Daha sonra uzman görüşleri doğrultusunda 18 soruya indirilmiştir.

Anketin geçerlilik ve güvenilirliği için 33 veliye 15 gün arayla (test tekrar test yöntemi) anket uygulanmıştır. Ön uygulama anketlerinde elde edilen veriler ile SPSS programı kullanılarak anket maddelerinin güvenilirlik analizi yapılmış ve ankette yer alan tüm maddeler incelenmiştir. Ankette yer alan maddelerin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) $\alpha=0.82$ çıkmıştır. Güvenirlilik katsayısı ise 0.80 çıkmıştır. Bu durum anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

3.2.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Uygulanacak olan 18 soruluk anket formu tezin danışmanı ve alanının uzmanlarının değerlendirmeleri sonucunda çoğaltılmış, uygulama için Milli Eğitim Müdürlüğü ve Malatya valiliğinden gerekli izinler alınmıştır.

Örnekleme alınan ilköğretim okullarına, anketler araştırmacı tarafından 2008–2009 eğitim-öğretim yılında yaz tatiline girmeden 2 ay önce ulaştırılmıştır. Cevaplanan anketler okul idarecileri ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından toplanmıştır ve toplanan bu anketler araştırmacı tarafından teslim alınmıştır.

Çizim 2: Okullara Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı

Okul İsimleri	Dağıtılan Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Yüzdesi
Türkiyem İ.O	150	71	47,33
Atatürk İ.O	100	37	37
Barbaros İ.O	200	82	41
100.Yıl İ.O	100	39	39
Cumhuriyet İ.O	100	49	49
Fatih İ.O	150	46	36,6
Melekbaba İ.O	120	65	54,17
Sümer İ.O	170	45	26,47
Yeşiltepe Ahmet Parlak İ.O	120	47	39,16
Ziya Gökalp İ.O	120	46	38,33
Sadiye Ünsalan İ.O	150	51	44
30 Ağustos İ.O	150	40	26,66
Fırat İ.O	150	73	48,66
Kazım Karabekir İ.O	120	45	37,5
Kanuni İ.O	100	25	25
Toplam	2000	779	38,95

3.2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma sonucu elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmelerinde SPSS For Windows Version 11.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma verileri nitel verilerden oluştuğu için sayı (n) ve yüzde (%) ile tanımlandı. Öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin istatistiksel değerlendirilmesinde X^2 (Ki-kare) testi kullanılmıştır. $P < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1.Öğrenci Velilerinin Mesleklerine Göre;

Çizelge 1: Öğrenci-Aile İlişkilerinin Gelişmesinde Beden Eğitimi

Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	18	13,4	25	18,7	28	18,7	49	32,7	30	20,0	150	100,0
Memur	8	6,8	21	17,8	16	13,6	49	41,5	24	20,3	118	100,0
Ev Hanımı	26	9,4	37	13,4	66	23,9	95	34,4	52	18,8	276	100,0
Emekli	2	5,0	2	5,0	8	20,0	17	42,5	11	27,5	40	100,0
İşsiz	4	13,8	5	17,2	6	20,7	9	31,0	5	17,2	29	100,0
Serbest Çalışanlar	9	7,4	18	14,9	19	15,7	37	30,6	38	31,4	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	6	13,3	6	13,3	17	37,8	13	28,9	45	100,0
Toplam	70	9,0	114	14,6	149	19,1	273	35,0	173	22,2	779	100,0

$$X^2=26,823$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 1'e göre; öğrenci-aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusu değerlendirildi. Velilerden % 9'u (70 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 14,6'sı (114 kişi), katılmıyorum, % 19,1'i (149 kişi) kararsızım, %35'i (273 kişi) katılıyorum, % 22,2'si (173 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri= ,313>0,05 ($x^2=26,823$) olduğundan öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre öğrenci velilerinin çoğunluğunun (% 57,2), beden eğitimi dersinin öğrenci aile ilişkilerin gelişmesinde etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Ancak 23,6'lık kısmının da ilişkilerin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu

sonuç, çocukların, eğitimin ve beden eğitiminin amaçları içerisinde bulunan demokratik davranışların gerektirdiği biçimde sosyalleşebilmesi, aile içinde ve dışarıda diğer kişilerle olumlu ilişkiler kurabilmesi ve iletişim yeterliliğini kazanması açısından düşündürücüdür. Bu durum, ailelerin eğitim seviyelerinin düşüklüğüne bağlanabilir. Halbuki; ana babasından anlayış görmeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve benimser. Onlardan ayrı kalmamak için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser. Bu yüzden, gençler yanlış arkadaş, sağlıksız çevre ve olumsuz ilişkilerden korunmalıdır. Aileler gençleri değişik sosyal etkinliklere yönlendirmelidir. Bireyin çok yönlü gelişmesini sağlayan aktivitelerin başında spor gelmektedir (Uslu, 2005: 26). Bu yüzden öğrenci velilerinin de çocuklarıyla ilişkilerini geliştirmesi ve çocuklarını kötü arkadaş ve kötü alışkanlıklardan uzak durmalarını sağlamak için çocuklarına karşı daha anlayışlı olmaya ve spor yaparak da çocuklarına spor yapma alışkanlığını kazandırmaya çalışmalıdırlar.

Çizelge 2: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilerin Arkadaşlarıyla Daha Çok İletişim Kurmasında etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	15	10,0	20	13,3	14	9,3	59	39,3	42	28,0	150	100,0
Memur	3	2,5	13	11,0	9	7,6	56	47,5	37	31,4	118	100,0
Ev Hanımı	24	8,7	39	14,1	32	11,6	112	40,6	69	25,0	276	100,0
Emekli	1	2,5	4	10,0	2	5,0	20	50,0	13	32,5	40	100,0
İşsiz	1	3,4	4	13,8	4	13,8	13	44,8	7	24,1	29	100,0
Serbest Çalışanlar	11	9,1	14	11,6	11	9,1	57	47,1	28	23,1	121	100,0
Bunların Dışında	4	8,9	8	17,8	3	6,7	17	37,8	13	28,9	45	100,0
Toplam	59	7,6	102	13,1	75	9,6	334	42,9	209	26,8	779	100,0

$$X^2=18,613$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 2 incelendiğinde, beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusu değerlendirildi. Velilerden, % 7,6' sını (59 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %

13,1'i (102 kişi), katılmıyorum, % 9,6'sı (75 kişi) kararsızım, % 42,9'u (334 kişi) katılıyorum, % 26,8'i (209 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,772>0,05($x^2=18,613$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına katkısının fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 2'den elde edilen bu bulgulara göre, anlamlı bir fark olmamasına rağmen, velilerin % 69,7' sinin beden eğitimi dersinin öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasında etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum, velilerin önemli bir çoğunluğunun beden eğitimi dersinin önemini bilincinde olduğu şeklinde düşünülebilir. Ancak % 20,7' lik kısmının katılmadığı ve % 9,6' sının da kararsız kaldıkları görülmektedir. Oysaki; hayat boyu devam eden birçok arkadaşlıklar, spor hareketlerine katılmakla başlamış ve gelişmiştir (Baley ve Field, 1997: 8)

Diğer taraftan Güneş (2004: 4) de, kültür derslerinde başarı sağlayamayarak, diğer öğrenciler tarafından horlanan ve içine kapanan öğrencileri bu durumdan kurtarmanın tek yolu beden eğitimi dersinde yapılacak etkinlik olduğunu belirtmektedir.

Bu açıklamalar doğrultusunda, az da olsa belli sayıdaki öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesinde önemli olduğunun farkına varamamaları, geleceğimizin yapı taşları olan çocuklarımızın iletişim güçlüğü çeken bireyler olmalarına sebep olabilir.

Çizelge 3: Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	21	14,0	23	15,3	38	25,3	49	32,7	19	12,7	150	100,0
Memur	6	5,1	23	19,5	29	24,6	36	30,5	24	20,3	118	100,0
Ev Hanımı	21	7,6	66	23,9	70	25,4	88	31,9	31	11,2	276	100,0
Emekli	5	12,5	5	12,5	4	10,0	20	50,0	6	15,0	40	100,0
İşsiz	2	6,9	5	17,2	9	31,0	5	17,2	8	27,6	29	100,0
Serbest Çalışanlar	10	8,3	24	19,8	16	13,2	52	43,0	19	15,7	121	100,0
Bunların Dışında	5	11,1	2	4,4	9	20,0	21	46,7	8	17,8	45	100,0
Toplam	70	9,0	148	19,0	175	22,5	271	34,8	115	14,8	779	100,0

$$X^2=48,311$$

$$sd=24$$

$$P<0.05$$

Çizelge 3'e göre; öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusu değerlendirildi. Velilerden, % 9'u (70 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19'u (148 kişi), katılmıyorum, % 22,5'i (175 kişi) kararsızım, % 34,8'i (271 kişi) katılıyorum, % 14,8'i (115 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,002<0,05 ($x^2=48,311$) olduğundan öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çizelge 3'e göre, velilerin % 49,6' sını öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları saptanmıştır. Bu durum, öğrenci velilerinin, çoğunluğunun beden eğitimi dersinin bu özelliğine bakış açılarının olumlu olduğu biçiminde söylenebilir. Fakat velilerin % 28' lik kısmının, bu dersin diğer öğretmenlerle iletişim kurma yönüne olumsuz bakmaları ve ayrıca bu konuda kararsız kalan velilerin de olması, velilerin beden eğitim ve spor konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

Çizelge 4: Beden Eğitimi Dersinin, Öğretim Süreci Esnasında Öğrencilerin Birbirleriyle İletişim Kurmasında Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	11	7,3	19	12,7	29	19,3	56	37,3	35	23,3	150	100,0
Memur	3	2,5	13	11,0	11	9,3	56	47,5	35	29,7	118	100,0
Ev Hanımı	22	8,0	43	15,6	41	14,9	94	34,1	76	27,5	276	100,0
Emekli	2	5,0	6	15,0	4	10,0	18	45,0	10	25,0	40	100,0
İşsiz	2	6,9	3	10,3	9	31,0	7	24,1	8	27,6	29	100,0
Serbest Çalışanlar	5	4,1	19	15,7	9	7,4	42	34,7	46	38,0	121	100,0
Bunların Dışında	1	2,2	4	8,9	5	11,1	18	40,0	17	37,8	45	100,0
Toplam	46	5,9	107	13,7	108	13,9	291	37,4	227	29,1	779	100,0

$$X^2=38,026$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 4 incelendiğinde, beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden % 5,9'u (46 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 13,7'si (107 kişi) katılmıyorum, % 13,9'u (108 kişi) kararsızım, % 37,4'ü (291 kişi) katılıyorum, % 29,1'i (227 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,034>0,05 ($x^2=38,026$) olduğundan beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 4'e göre, ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin çoğunluğunun, beden eğitimi dersinin, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarında önemli bir ders olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu durum öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersi esnasında oynanan oyunlarla çocuk kendi akranlarıyla iletişim kurabildiğinin ve bu ders içerisinde oynanan oyunlarda çocuğun rakip grup oyuncularını takdir etmeyi öğrendiğinin bilincinde olmaları biçiminde de açıklanabilir.

Ayrıca öğrenci velilerinin mesleklerine göre yüzdelik dilimlerine bakıldığında, memurların bu görüşe katılımlarının daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu durum, eğitim seviyelerine bağlanabilir.

Çizelge 5: Öğrencilerin Yeni Arkadaşlıklar Kurabilmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	14	9,3	14	9,3	35	23,3	46	30,7	41	27,3	150	100,0
Memur	5	4,2	12	10,2	16	13,6	55	46,6	30	25,4	118	100,0
Ev Hanımı	25	9,1	45	16,3	35	12,7	111	40,2	60	21,7	276	100,0
Emekli	1	2,5	6	15,0	7	17,5	17	42,5	9	22,5	40	100,0
İşsiz	3	10,3	3	10,3	6	20,7	8	27,6	9	31,0	29	100,0
Serbest Çalışanlar	9	7,4	15	12,4	16	13,2	41	33,9	40	33,1	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	4	8,9	8	17,8	15	33,3	15	33,3	45	100,0
Toplam	60	7,7	99	12,7	123	15,8	293	37,6	204	26,2	779	100,0

$$X^2=31,298$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre, öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden % 7,7'si (60 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi), katılmıyorum, % 15,8'i (123 kişi) kararsızım, % 37,6'sı (293 kişi) katılıyorum, % 26,2'si (204 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,145>0,05 ($x^2=31,298$) olduğundan öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrenci velilerinin % 63,8' inin öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. İstatiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, bu durum ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin, yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılımlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, yapılan bir çalışmanın sonuçları, bu çalışmamızla paralellik göstermektedir. Özgündüz'ün (2006: 39), yatılı ilköğretim bölge okullarındaki öğrenci velilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımları ile ilgili araştırmasında öğrenci velilerinin % 61,6'lık kısmının, ders dışı etkinlikler sayesinde öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişeceğini bulmuştur. Bu çalışmada da benzer şekilde öğrenci velilerinin % 63,8'lik kısmın yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmüştür.

Çizelge 6: Öğrencilerin Bir Topluluk İçinde Rahatça Söz Alıp Konuşabilmelerinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	17	11,3	34	22,7	25	16,7	49	32,7	25	16,7	150	100,0
Memur	9	7,6	16	13,6	20	16,9	44	37,3	29	24,6	118	100,0
Ev Hanımı	24	8,7	57	20,7	48	17,4	92	33,3	55	19,9	276	100,0
Emekli	3	7,5	6	15,0	7	17,5	14	35,0	10	25,0	40	100,0
İşsiz	4	13,8	5	17,2	6	20,7	7	24,1	7	24,1	29	100,0
Serbest Çalışanlar	7	5,8	19	15,7	31	25,6	38	31,4	26	21,5	121	100,0
Bunların Dışında	1	2,2	11	24,4	11	24,4	13	28,9	9	20,0	45	100,0
Toplam	65	8,3	148	19,0	148	19,0	257	33,0	161	20,7	779	100,0

$$X^2=19,906$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 6'daki veriler incelendiğinde, öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden % 8,3'ü (65 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) kararsızım, % 33'ü (257 kişi) katılıyorum, % 20,7'si (161 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,702>0,05 ($x^2=19,906$) olduğundan öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça

söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bu çizelgeden elde edilen verilere göre, velilerin % 53,7' sinin bu görüşe katıldığı, % 27,3' ünün katılmadığı, % 19,0' ının ise kararsız olduğu görülmektedir. Katılmama ve kararsız oranının da yüksek oluşu, eğitimin üçgen ayağının en önemli bölümü olan ailenin bu konuya bakış açısının düşündürücü olduğunu göstermektedir. Bu durum, genel eğitimin ayrılmaz parçası olan beden eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleştirilmesinde sıkıntılar yaratacağını da gösterebilir. Halbuki; birey, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla kendine güven duyma, güçlü olma duygusu edinme, haksızlıklara karşı çıkma, hak arama, başkalarının haklarına saygı duyma, kazanmaya sevinebilme, kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerleri kazanır (Demirci, 2006: 7). Velilerin de çocuklarının daha girişken bir yapıya sahip olmalarını istiyorlarsa çocuklarına sporu yaşam biçimi haline getirmek için çaba içerisinde olmalıdırlar. Bunun için de çocuklarına sporu sevdirmek için spor yaparak model olmalılar ve çocuklarını spor aktivitelerine yönlendirmelidirler.

Çizelge 7: Öğrencilere Liderlik Özelliğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	17	11,3	12	8,0	27	18,0	61	40,7	32	21,3	150	100,0
Memur	8	6,8	23	19,5	17	14,4	41	34,7	29	24,6	118	100,0
Ev Hanımı	26	9,4	44	15,9	67	24,3	78	28,3	61	22,1	276	100,0
Emekli	4	10,0	6	15,0	6	15,0	15	37,5	9	22,5	40	100,0
İşsiz	1	3,4	7	24,1	3	10,3	10	34,5	8	27,6	29	100,0
Serbest Çalışanlar	16	13,2	22	18,2	23	19,0	32	26,4	28	23,1	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	6	13,3	8	17,8	17	37,8	11	24,4	45	100,0
Toplam	75	9,6	120	15,4	151	19,4	254	32,6	178	22,8	779	100,0

$$X^2=28,293$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin katkısının fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden % 9,6'sı (75 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 15,4'ü (120 kişi) katılmıyorum, % 19,4'ü (151 kişi)

kararsızım, % 32,6'sı (254 kişi) katılıyorum, % 22,8'i (178 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,248>0,05 ($\chi^2=28,293$) olduğundan öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 7'ye göre, ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin % 57,4' lük kısmının beden eğitimi dersinin öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Fakat velilerin % 25' lik kısmının ise bu görüşe katılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, velilerin ilköğretime devam ettikleri dönemlerde beden eğitimi dersinde etkinliklere katılmadıkları ve bundan dolayı kendilerinde bu özelliğin gelişmemesinden dolayı bu görüşe katılmadıkları düşünülebilir. Ya da aktif olarak spor yapmadıkları için bu vasıfların çocuklarında da gelişeceklerine inanmadıkları söylenebilir. Halbuki; lider, dayanıklılığı, çalışması, inancı tolerans ve anlayışı, kısaca karakteri, etrafındaki insanlardan üstün olan, fakat buna rağmen kendisini onların üstünde görmeyen, onlardan olmakla iftihar eden ve geniş tecrübesiyle çevresindekilere yön gösteren ve ışık tutan, onları eğiten ama sırası geldiğinde onlara danışan, onların da fikirlerini alan kişidir (Çoban ve Coşkuner, 2006: 6). Veliler eğer çocuklarının insanlara değer veren, ileride vizyon sahibi olan, insanları etkileyebilen, anlaşmazlıkları çözme becerilerine ve güçlü bir ruh yapısına sahip olmalarını istiyorlarsa çocuklarının beden eğitimi dersine aktif olarak katılmaları konusunda teşvik edici olmaları gerekir.

Çizelge 8: Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Katılmasında Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	24	16,0	43	28,7	33	22,0	31	20,7	19	12,7	150	100,0
Memur	21	17,8	46	39,0	24	20,3	17	14,4	10	8,5	118	100,0
Ev Hanımı	47	17,0	77	27,9	54	19,6	56	20,3	42	15,2	276	100,0
Emekli	12	30,0	11	27,5	5	12,5	6	15,0	6	15,0	40	100,0
İşsiz	5	17,2	5	17,2	6	20,7	5	17,2	8	27,6	29	100,0
Serbest Çalışanlar	38	31,4	29	24,0	17	14,0	22	18,2	15	12,4	121	100,0
Bunların Dışında	12	26,7	13	28,9	7	15,6	6	13,3	7	15,6	45	100,0
Toplam	159	20,4	224	28,8	146	18,7	143	18,4	107	13,7	779	100,0

$$X^2=33,891$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 8'e göre, beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 20,4'ü (159 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 28,8' i (224 kişi) katılmıyorum, % 18,7'si (146 kişi) kararsızım, % 18,4'ü (143 kişi) katılıyorum, % 13,7'si (107 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,087>0,05 ($x^2=33,891$) olduğundan beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Beden eğitimi dersinin genel eğitim içindeki en önemli rollerinden biri de bireye boş zaman alışkanlığını kazandırmasıdır. Bu alışkanlığı kazanan birey ders dışında da çeşitli etkinliklere katılma alışkanlığı kazanacaktır. Yukarıdaki çizelgeye göre, öğrenci velilerinin % 49,2' lik kısmının beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılmadıkları tespit edilmiştir. İstatiksel olarak anlamlı bir farklılık olmasa da yüzdelik dilimlere bakıldığında yarıya yakın velinin bu görüşe katılması, velilerin, çocuklarının katıldıkları spor faaliyetleriyle çocuklarının üzerinde bıraktığı olumlu etkiyi

görmelerinden dolayı beden eğitimi dersinin bu sosyalleştirici özelliğinin olduğunun bilincine varmaları şeklinde düşünülebilir.

Çizelge 9: Öğrencilerin Karşı Cinsle ve Hem Cinsleriyle Rahatça Konuşup Arkadaşlık Duygusunu Geliştirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	21	14,0	43	28,7	39	26,0	29	19,3	18	12,0	150	100,0
Memur	23	19,5	37	31,4	23	19,5	21	17,8	14	11,9	118	100,0
Ev Hanımı	53	19,2	82	29,7	48	17,4	62	22,5	31	11,2	276	100,0
Emekli	9	22,5	11	27,5	8	20,0	7	17,5	5	12,5	40	100,0
İşsiz	8	27,6	6	20,7	3	10,3	8	27,6	4	13,8	29	100,0
Serbest Çalışanlar	22	18,2	40	33,1	22	18,2	17	14,0	20	16,5	121	100,0
Bunların Dışında	6	13,3	15	33,3	6	13,3	5	11,1	13	28,9	45	100,0
Toplam	142	18,2	234	30,0	149	19,1	149	19,1	105	13,5	779	100,0

$$X^2=28,215$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 18,2'si (142 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 30'u (234 kişi) katılmıyorum, % 19,1'i (149 kişi) kararsızım, % 19,1'i (149 kişi) katılıyorum, % 13,5'i (105 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,251>0,05 ($x^2=28,215$) olduğundan öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre, velilerin, istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirtecek bir görüş belirtmemelerine rağmen % 48,2' lik kısmın, beden eğitimi dersinin bu sosyalleştirici özelliğinin gelişmesinde etkisinin az olduğu görüşüne katılmamaları, velilerin beden eğitimi faaliyetlerinin, çocuğun sosyalleşmesine

etkisinin fazla olduğu inancına sahip oldukları şeklinde düşünülebilir. Ancak velilerin % 32,6'lık kısmının beden eğitimi dersinin öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede etkisinin az olduğu görüşüne katıldıkları ve % 19,1'inin de kararsız kaldığı görülmektedir. Oysaki, çocuğun beden eğitimi dersinde oynadığı bir oyunun hayatına katacağı en büyük katkı çocuğun toplumsallaşmasına yardımcı olmasıdır. Oyunda çocuklar, arkadaşlarıyla tartışmayı öğrenmektedir. Buna ek olarak oyun, çocuğun esnek bir insan olmasına yardım eder. Arkadaşlarıyla oynadığı sürece çocuğun öğreneceği şey, arkadaşlarının da kendisi gibi düşünmek zorunda olmadıklarıdır (Selçuk, 1997: 62).

Çizelge 10: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Kurallara Uyma Ve Saygı Duyma Özelliklerini Kazandırmada Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	12	8,0	14	9,3	27	18,0	61	40,7	36	24,0	150	100,0
Memur	10	8,5	17	14,4	12	10,2	44	37,3	35	29,7	118	100,0
Ev Hanımı	25	9,1	36	13,0	33	12,0	109	39,5	73	26,4	276	100,0
Emekli	3	7,5	5	12,5	6	15,0	16	40,0	10	25,0	40	100,0
İşsiz	3	10,3	2	6,9	4	13,8	11	37,9	9	31,0	29	100,0
Serbest Çalışanlar	6	5,0	18	14,9	11	9,1	46	38,0	40	33,1	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	5	11,1	6	13,3	17	37,8	14	31,1	45	100,0
Toplam	62	8,0	97	12,5	99	12,7	304	39,0	217	27,9	779	100,0

$$X^2=13,566$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 10'daki veriler incelendiğinde; beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8'i (62 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,5'i (97 kişi) katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi) kararsızım, % 39'u (304 kişi) katılıyorum, % 27,9'u (217 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,956>0,05($x^2=13,566$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere

kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 10' daki elde edilen verilere göre; anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin, % 63,9' luk kısmının bu görüşe katıldığı görülmektedir. Bu durum velilerin, beden eğitimi dersinin, çocuklarının toplum kurallarına uygun davranması ve insan haklarına karşı saygılı olma özelliklerini geliştirmede önemli olduğunun bilincinde oldukları şeklinde düşünülebilir. Fakat % 20,5'inin katılmadığı ve % 12,7' sinin ise kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Halbuki, beden eğitimi sadece fiziksel davranışlar oluşturma eğitimi de değildir, aynı zamanda, ruhsal ve toplumsal davranışlar da oluşturma eğitimidir. Beden eğitimi etkinlikleri toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli toplumlar oluşturur (Güllü, 2007: 33). Bir öğrenciden de beklenen davranış budur. Veliler de çocuklarının toplum kurallarına uyan bireyler olarak yetişmelerini istiyorlarsa beden eğitimi etkinliklerine çocuklarının katılmaları konusunda teşvik edici olmalıdırlar. Bunun için de çocuklarına katılacağı etkinlikler sonrasında ödüller vererek, onlara beden eğitimi etkinliklerine katılma ve spor yapma alışkanlıklarını kazanmalarını sağlamalıdır.

Çizelge 11: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere İşbirliği Yapma Alışkanlığını Kazandırmada Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	12	8,0	16	10,7	26	17,3	50	33,3	46	30,7	150	100,0
Memur	8	6,8	15	12,7	17	14,4	44	37,3	34	28,8	118	100,0
Ev Hanımı	28	10,1	32	11,6	45	16,3	97	35,1	74	26,8	276	100,0
Emekli	3	7,5	3	7,5	5	12,5	16	40,0	13	32,5	40	100,0
İşsiz	3	10,3	2	6,9	6	20,7	4	13,8	14	48,3	29	100,0
Serbest Çalışanlar	11	9,1	11	9,1	17	14,0	51	42,1	31	25,6	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	3	6,7	3	6,7	15	33,3	21	46,7	45	100,0
Toplam	68	8,7	82	10,5	119	15,3	277	35,6	233	29,9	779	100,0

$$X^2=23,019$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden % 8,7'si (68 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 10,5'i (82 kişi) katılmıyorum, % 15,3'ü (119 kişi) kararsızım, % 35,6'sı (277 kişi) katılıyorum, % 29,9'u (233 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile cinsiyetler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,519>0,05($x^2=23,019$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 11' den elde edilen veriler sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, velilerin % 65,5' inin, beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum, velilerin, beden eğitimi dersinin öğrencilere bu özelliği kazandırmada önemli bir yere sahip olduğunun farkında oldukları şeklinde açıklanabilir. Çizelgede dikkat çeken bir durum da ev hanımlarının bu görüşe diğer meslek gruplarından daha fazla oranda katılmamalarıdır. Bu durum, ev hanımlarının eğitim düzeylerine ve eğitim-öğretim yıllarında beden eğitimi dersinde etkinliklerde bulunmayışlarına bağlanabilir.

Çizelge 12: Öğrencilere, Kaybetmeyi Kabullenme ve Kazananı Takdir Etme Alışkanlıklarını Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	16	10,7	12	8,0	18	12,0	54	36,0	50	33,3	150	100,0
Memur	9	7,6	12	10,2	7	5,9	42	35,6	48	40,7	118	100,0
Ev Hanımı	19	6,9	32	11,6	37	13,4	89	32,2	99	35,9	276	100,0
Emekli	3	7,5	3	7,5	4	10,0	13	32,5	17	42,5	40	100,0
İşsiz	5	17,2	1	3,4	4	13,8	8	27,6	11	37,9	29	100,0
Tarım İşçisi	1	12,5					4	50,0	3	37,5	8	100,0
Bunların Dışında	6	13,3	4	8,9	4	8,9	13	28,9	18	40,0	45	100,0
Toplam	67	8,6	75	9,6	88	11,3	271	34,8	278	35,7	779	100,0

$$X^2=20,607$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Çizelge 12'ye göre; öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8,6'sı (67 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 9,6'sı (75 kişi) katılmıyorum, % 11,3'ü (88 kişi) kararsızım, % 34,8'i (271 kişi) katılıyorum, % 35,7'si (278 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,662>0,05($x^2=20,607$) olduğundan öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye baktığımızda, istatistiksel olarak velilerin mesleklerine göre % 70,5' inin beden eğitimi dersinin kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılmalarını, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin, çocuklarının gelecekte başkaları ile iyi ilişkiler kurabilen, işbirliği içinde çalışabilen ve en önemlisi bu değerlerin kazanılmasıyla toplum içerisinde fert ve toplum meselelerinde çözüm bulmak isteyen, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getiren bireyler olmasında önemli bir ders olduğuna

inandıkları söylenebilir. Fakat velilerin, % 18,2' lik bir bölümünün bu görüşe katılmaması ve % 11,3' lük bir kısmının da kararsız kalmasının nedeni olarak velilerin beden eğitimi dersinin çocukları açısından gereksiz bir ders olduğu düşüncesi içerisinde olabilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Oysaki, beden eğitimi dersinin ilköğretim düzeyindeki genel amaçlarından bir tanesi de dostça oynama ve yarışma kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilmek değerleridir. Çocukların gelecekte şahsiyetlerinin gelişip ülkesine faydalı olması için çok yönlü yetiştirilmeleri gerekir. Bu çok yönlü yetiştirilme de beden eğitimi ile sağlanır. Diğer tablolarda da belirttiğimiz gibi, velilerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılmaları konusunda teşvik edici olmalıydılar. Çizelgeye baktığımızda özellikle veliler içerisinde meslek gruplarından işçi ve ev hanımı grubundaki velilerin çoğunluğunun beden eğitimi dersinin bu özelliği geliştirici yanına etkisinin olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, yukarıdaki tablolarda da belirtildiği gibi, işçi ve ev hanımı grubundaki velilerin eğitim düzeylerine bağlanabilir.

Çizelge 13: Öğrencilerin Öğrendikleri Yardımlaşma Duygusunun Gelişiminde ve Yardımlaşma Duygusunu Günlük Hayatta Kullanmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	16	10,7	15	10,0	28	18,7	55	36,7	36	24,0	150	100,0
Memur	5	4,2	17	14,4	21	17,8	51	43,2	24	20,3	118	100,0
Ev Hanımı	33	12,0	27	9,8	43	15,6	105	38,0	68	24,6	276	100,0
Emekli	4	10,0	4	10,0	4	10,0	18	45,0	10	25,0	40	100,0
İşsiz	3	10,3	2	6,9	7	24,1	13	44,8	4	13,8	29	100,0
Serbest Çalışanlar	13	10,7	18	14,9	24	19,8	42	34,7	24	19,8	121	100,0
Bunların Dışında	5	11,1	4	8,9	12	26,7	14	31,1	10	22,2	45	100,0
Toplam	79	10,1	87	11,2	139	17,8	298	38,3	176	22,6	779	100,0

$$X^2=19,251$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 10,1'i (79 kişi)

kesinlikle katılmıyorum, % 11,2'si (87 kişi) katılmıyorum, % 17,8'i (139 kişi) kararsızım, % 38,3'ü (298 kişi) katılıyorum, % 22,6'sı (176 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri $=,738 > 0,05 (x^2=19,251)$ olduğundan öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre, velilerin, mesleklerine göre görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen % 60,9' luk kısmın bu görüşe katılmaları, beden eğitimi dersinin, öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunu geliştirmede ve bu duyguyu günlük hayatta da kullanmada önemli bir ders olduğuna inandıkları şeklinde söylenebilir. Fakat % 21,3' lük kısmın bu görüşe katılmadığı ve % 17,8' lik kısmın ise kararsız kaldığı görülmektedir. Halbuki, İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmamanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir (Sel, 1987: 9-10).

Çizelge 14: Öğrencilere Ahlaklı Bir Spor Müsabakası İzleyicisi Olma Yeteneğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	9	6,0	21	14,0	21	14,0	59	39,3	40	26,7	150	100,0
Memur	10	8,5	8	6,8	11	9,3	47	39,8	42	35,6	118	100,0
Ev Hanımı	19	6,9	25	9,1	39	14,2	117	42,5	75	27,3	276	100,0
Emekli	4	10,0			3	7,5	17	42,5	16	40,0	40	100,0
İşsiz	1	3,4	2	6,9	5	17,2	10	34,5	11	37,9	29	100,0
Serbest Çalışanlar	10	8,3	12	9,9	14	11,6	41	33,9	44	36,4	121	100,0
Bunların Dışında	4	8,9	4	8,9	10	22,2	13	28,9	14	31,1	45	100,0
Toplam	57	7,3	72	9,3	103	13,2	304	39,1	242	31,1	779	100,0

$$X^2=25,166$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, %7,3'ü (57 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 9,3'ü (72 kişi) katılmıyorum, % 13,2'si (103 kişi) kararsızım, % 39,1'i (304 kişi) katılıyorum, % 31,1'i (242 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,397>0,05($x^2=25,166$) olduğundan öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Eğitim bütünlüğü içinde bireyi ve toplumu eğitmede beden eğitimi ve spor önemli bir araçtır. Toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran, bilinçli toplumlar oluşturur (Harmandar, 2004: 90). Bu bağlamda, beden eğitimi dersi öğrenciye ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma özelliğini kazandırmada önemli bir yere sahip olan bir ders konumunda olacaktır. Velilerin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, % 70,2' sinin çocukları üzerinde bu özelliği kazandırmada etkisinin fazla olduğu yönünde görüşe katılmaları, velilerin beden eğitimi dersinin önemli bir ders olduğuna inandıkları biçiminde söylenebilir. Fakat

velilerin, % 16,6' sının bu görüşe katılmamaları ve % 13,2' sinin kararsız kalmaları, beden eğitiminin arzu edilen sosyal niteliklere olan katkısıyla önemli bir güce sahip olduğunun farkında olmadıkları şeklinde görülebilir. Oysaki; beden eğitimi, dengeli bir hayatın temeli olan sağlık, canlılık, güç ve sosyal münasebetlerin kurulmasıyla ilgilidir. Beden eğitimiyle insanlar bu özelliklerinin gelişimini desteklemiyorlarsa başka eğitim bölümleriyle bu kayıplarını karşılamaları pek zor olacaktır (Karaküçük, 1999: 125).

Çizelge 15: Öğrencilerin Okula Uyumlarını Güçlendirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	9	6,0	20	13,3	33	22,0	59	39,3	29	19,3	134	100,0
Memur	7	5,9	15	12,7	21	17,8	44	37,3	31	26,3	118	100,0
Ev Hanımı	19	6,9	51	18,5	61	22,1	78	28,3	67	24,3	276	100,0
Emekli	4	10,0	9	22,5	9	22,5	13	32,5	5	12,5	40	100,0
İşsiz	2	6,9	3	10,3	5	17,2	12	41,4	7	24,1	29	100,0
Serbest Çalışanlar	8	6,6	20	16,5	18	14,9	49	40,5	26	21,5	121	100,0
Bunların Dışında	3	6,7	4	8,9	8	17,8	14	31,1	16	35,6	45	100,0
Toplam	52	6,7	122	15,7	155	19,9	269	34,5	181	23,2	779	100,0

$$X^2=22,610$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 6,7'si (52 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 15,7'si (122 kişi) katılmıyorum, % 19,9'u (155 kişi) kararsızım, % 34,5'i (269 kişi) katılıyorum, % 23,2'si (181 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,543>0,05($x^2=22,610$) olduğundan öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeden elde edilen veriler, velilerin % 57,7' sinin beden eğitimi dersinin çocuklarının okula uyumlarını güçlendirmede etkisinin fazla olduğu

görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin çocuklarının gelecekte diğer derslerde de başarılı olmalarına yardımcı olacak önemli derslerden biri olduğuna inandıkları şeklinde düşünülebilir. Fakat % 22,4' ünün bu görüşe katılmaması ve % 19,9' unun kararsız kalması, velilerin daha önceden beden eğitimi faaliyetlerine katılmamalarına ya da beden eğitimi öğretmenlerinin hiç olmamış olmasına da bağlanabilir. Halbuki; çocuk oyun yoluyla, duygusal sorunlarını açıklayarak çözüm yoluna gider, benmerkezcilikten kurtulur; çevreyle, başka şeylerle ve arkadaşlarıyla daha çok ilgilenir; sevinç ve hoşlanma duyar; kendine olan güvenini geliştirir; güzel duyu beğenisi kazanır; toplumsallaşmayı, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermeyi, kendi hak ve özgürlüklerini korumayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı, dayanışmayı, birlikte çalışmayı ve görgü kurallarını öğrenir ve uygular (Atlı, 1992: 19). Bu bağlamda, beden eğitimi dersinde oynanan oyunlarla çocuk bu değerleri kazanarak okula daha fazla önem verir ve bu durumda da çocuğun okula uyumu kolaylaşabilir.

Çizelge 16: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Düzenli ve Disiplinli Çalışmayı Kazandırmasıyla Birlikte Bunu Günlük Hayata Aktarmasında da Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	9	6,7	19	14,2	20	14,9	51	38,1	35	26,1	134	100,0
Memur	6	5,1	21	17,8	8	6,8	48	40,7	35	29,7	118	100,0
Ev Hanımı	21	7,6	36	13,0	55	19,9	93	33,7	71	25,7	276	100,0
Emekli	3	7,5	5	12,5	5	12,5	19	47,5	8	20,0	40	100,0
İşsiz	2	6,9	2	6,9	1	3,4	13	44,8	11	37,9	29	100,0
Serbest Çalışanlar	6	5,0	17	14,0	22	18,2	46	38,0	30	24,8	121	100,0
Bunların Dışında	4	8,9	4	8,9	9	20,0	11	24,4	17	37,8	45	100,0
Toplam	52	6,7	104	13,4	121	15,6	286	36,8	215	27,6	778	100,0

$$X^2=28,301$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 6,7'si (52 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 13,4'ü (104 kişi) katılmıyorum, % 15,6'sı (121 kişi) kararsızım, %

36,8'i (286 kişi) katılıyorum, % 27,6'sı (215 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,248>0,05($\chi^2=28,301$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 16'dan elde edilen verilere göre, velilerin % 64,4 'ünün, beden eğitimi dersinin öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. İstatiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, velilerin çoğunluğunun bu görüşe katılmalarını velilerin beden eğitimi dersinin çocuklarının günlük hayatta düzenli ve disiplinli çalışmaya etkisinin fazla olduğu düşüncesinde oldukları söylenebilir. Bu durum, velilerin önceden beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılıp bu özelliklerin kendilerinde geliştiklerine inanmalarından kaynaklandığı da düşünülebilir. Ancak veriler arasında, velilerin % 20,1' lik kısmının, beden eğitimi dersinin bu etkisinin fazla olduğu görüşüne katılmadığı ve % 15,6' sının da kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum velilerin, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi müfredatını iyi uygulayamamalarından dolayı bu görüşe katılmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Halbuki, beden eğitimi ve spor, karakteri şekillendirir, işbirliği yapmayı öğretir; kişisel disiplini geliştirir, mücadeleyi öğretir, cesareti artırır (Pepe, 2005: 10). Velilerin de çocuklarının düzenli ve disiplinli bir yaşam şeklini kazanmalarını istiyorlarsa, beden eğitimi dersi müfredatının okullarda daha iyi uygulanabilmesi için beden eğitimi dersinin önemini kavramalıdır, ve bu konuda beden eğitimi öğretmeni ve okul idaresiyle işbirliği içerisinde spor faaliyetlerinin yapılması için yardımcı olmalıdırlar.

Çizelge 17: Beden Eğitimi Dersinin, Çocukların Sorumluluk Almalarında Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	8	5,3	22	14,7	15	10,0	59	39,3	46	36,7	150	100,0
Memur	10	8,5	20	16,9	16	13,6	40	33,9	32	27,1	118	100,0
Ev Hanımı	32	11,6	29	10,5	47	17,0	91	33,0	77	27,9	276	100,0
Emekli	3	7,5	5	12,5	5	12,5	16	40,0	11	27,5	40	100,0
İşsiz	3	10,3	2	6,9	1	3,4	11	37,9	12	41,4	29	100,0
Serbest Çalışanlar	14	11,6	16	13,2	16	13,2	43	35,5	32	26,4	121	100,0
Bunların Dışında	6	13,6	2	4,4	9	20,0	15	33,3	13	28,9	45	100,0
Toplam	76	9,8	96	12,3	109	14,0	275	35,3	223	28,6	779	100,0

$$X^2=22,768$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında katkısının fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 9,8'i (76 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,3'ü (96 kişi) katılmıyorum, % 14'ü (109 kişi) kararsızım, % 35,3'ü (275 kişi) katılıyorum, % 28,6'sı (223 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,534>0,05($x^2=22,768$) olduğundan beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre, velilerin % 63,9' unun beden eğitimi dersinin çocukların sorumluluk almalarında önemli bir ders olduğuna inandıklarını göstermektedir. Diğer taraftan öğrenci velilerinin % 21,1' lik kısmının katılmadığı ve % 14' ünün ise kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin çocuklarına gelecekte sorumluluk sahibi bireyler olmalarında faydalı bir ders olacağına inanmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Oysaki; oyunlar yolu ile çocuklar kendileri ve başkaları hakkında bilgi sahibi olurlar, kendi kapasite ve sınırlılıklarını büyüklerle olan farklılıklarını öğrenirler. En önemlisi çocuklar oyunlar yolu ile yaşamlarını organize etme ve denetleme alışkanlığını geliştirebilirler. Çocukların geleceğin sorumluluk sahibi ve üretken bireyleri ve iyi vatandaşları

olabilmesi için, aile ve eğitim kurumlarının işbirliği içinde çocuklara iyi organize edilmiş oyun ortamları yaratması gerekir (Öztürk, 1998: 55). Diğer taraftan Özer' in de (2004: 151) belirttiği gibi beden eğitimi çalışmaları, belli hareketlerin öğretilmesinden çok, sosyal ve psikolojik yönden önemlidir. Çocuk beden eğitimi çalışmalarına katılarak kişisel deneyimini, yaratıcılığını, taklit yeteneğinin geliştirir ve sorumluluk duygusu kazanır.

Çizelge 18: Öğrencilerin Çevresinde Takdir Edilecek Davranışlar Göstermesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

MESLEK	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşçi	17	11,3	13	8,7	27	18,0	51	34,0	42	28,0	150	100,0
Memur	4	3,4	19	16,1	19	16,1	46	39,0	30	25,4	118	100,0
Ev Hanımı	32	11,6	39	14,1	43	15,6	90	32,6	72	26,1	276	100,0
Emekli	3	37,5	4	10,0	7	17,5	17	42,5	9	22,5	40	100,0
İşsiz	4	13,8	4	13,8	4	13,8	5	17,2	12	41,4	29	100,0
Serbest Çalışanlar	14	11,6	17	14,0	14	11,6	37	30,6	39	32,2	121	100,0
Bunların Dışında	7	15,6	3	6,7	9	20,0	12	26,7	14	31,1	45	100,0
Toplam	81	10,4	99	12,7	123	15,8	258	33,1	218	28,0	779	100,0

$$X^2=24,901$$

$$sd=24$$

$$P>0.05$$

Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 10,4'ü (81 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi) katılmıyorum, % 15,8'i (123 kişi) kararsızım, % 33,1'i (258 kişi) katılıyorum, % 28'i (218 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile meslekler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,411>0,05 ($x^2=24,901$) olduğundan beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında katkısının fazla olduğu görüşü ile meslekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 18'den elde edilen verilere göre; anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin % 61,1' lik kısmının öğrencilerin takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları

göstermektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkisinin fazla olduğuna inandıkları şeklinde söylenebilir. Fakat % 23,1' lik kısmın bu görüşe katılmadığı ve % 15,8' lik kısmın kararsız kaldığı görülmektedir. Bu durum, yukarıdaki tablolarda da belirtildiği gibi, velilerin eğitim seviyelerinin düşüklüğüne ve spor faaliyetlerine önceden katılmayışlarına bağlanabilir. Nitekim Güneş (2004: 4)' in belirttiği gibi kültür derslerinde başarı sağlayamayarak, diğer öğrenciler tarafından horlanan ve içine kapanan öğrencileri bu durumdan kurtarmanın tek yolu beden eğitimi dersinde yapılacak etkinliktir. Oyunda yapacağı estetik bir hareketle, ya da bir yarışta alacağı birincilik, onun arkadaşları tarafından alkışlanması, öğretmeni tarafından takdir edilmesi, ön sıralara çıkmasına ve içine düştüğü bunalımdan kurtulmasına neden olacaktır. Dolayısıyla, veliler çocuklarının bu değerleri kazanmaları için öncelikle bu davranışları kendileri yerine getirmeli ve bu yolla çocuklarına iyi birer model olmalılardır.

4.2. Öğrenci Velilerinin Öğrenim Durumlarına Göre;

Çizelge 19: Öğrenci-Aile İlişkilerinin Gelişmesinde Beden Eğitimi

Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	7	15,2	6	13,0	10	21,7	17	37,0	6	13,0	46	100,0
İlköğretim	38	9,2	60	14,5	90	21,7	149	36,0	77	18,6	414	100,0
Lise	18	9,1	31	15,7	34	17,2	67	33,8	48	24,2	198	100,0
Üniversite	5	5,1	15	15,3	12	12,2	34	34,7	32	32,7	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	2	8,7	3	13,0	6	26,1	10	43,5	23	100,0
Toplam	70	9,0	114	14,6	149	19,1	273	35,0	173	22,2	779	100

$$X^2=24,177$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 19'a göre, öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, %9'u (70 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 14,6' sı (114 kişi) katılmıyorum, % 19,1'i (149 kişi) kararsızım, % 35'i (273 kişi) katılıyorum, % 22,2'si (173 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşü öğrenim durumu arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri= 0,86>0,05 ($x=24,177$) olduğundan öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Öğrenci velilerinin, yukarıdaki çizelgeye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen öğrenim durumlarına göre, % 57,2' lik bir kısmının beden eğitimi dersinin öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde etkisinin fazla olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durum öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin çocuğun enerjisini boşaltarak hırçınlaşmasını önlemesi ve bu durumun da aile ilişkilerinin gelişmesinde önemli olduğunun farkında olmaları şeklinde düşünülebilir. Fakat % 23,6' lık bir kısmın bu görüşe katılmadığı ve % 19,1' lik kısmın da kararsız kaldığı bulunmuştur. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin önemi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Eğitimin amaçlarından bir tanesi de, eğitilenin demokratik yaşayışın gerektirdiği biçimde toplumsallaşabilmesi, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortaklaşılın amaçlar için birlikte çalışabilmesi için ona işbirliği yeterliliği kazandırmasıdır. Eğitim içerisindeki bu bütüncü değerlerin gelişmesinde de beden eğitimi önem arz etmektedir.

Bütünlük eğitimi beden eğitimi olmadan mümkün değildir. Bu nedenle beden eğitimi, ideal eğitimin biçimlenmesine diğer etkinliklerle birlikte etki etmeli, gelişen büyüyen öğrenciyi örneğe uygun biçimde yetiştirmede yardımcı olmalıdır. Beden eğitimine önem vermeyen bir gençlik eğitimi, ailede de, okulda da, gençlik örgütlerinde de başarısızlığa mahkûmdur (Güneş, 2004: 2).

Çizelge 20: Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Arkadaşlarıyla Daha Çok İletişim Kurmasına Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	5	10,9	10	21,7	6	13,0	19	41,3	6	13,0	46	100,0
İlköğretim	35	8,5	56	13,5	50	12,1	169	40,8	104	25,1	414	100,0
Lise	15	7,6	23	11,6	10	5,1	88	44,4	62	31,3	198	100,0
Üniversite	4	4,1	11	11,2	6	6,1	45	45,9	32	32,7	98	100,0
Lisansüstü			2	8,7	3	13,0	13	56,5	5	21,7	23	100,0
Toplam	70	9,0	148	19,0	175	22,5	271	34,8	115	14,8	779	100

$$X^2=25,407$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 20 incelendiğinde, beden eğitimi dersinin öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 9'u (70 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) katılmıyorum, % 22,5'i (175 kişi) kararsızım, % 34,8'i (271 kişi) katılıyorum, % 14,8'i (115 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=0,63>0,05($x^2=25,407$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelgeye 20'ye göre; velilerin öğrenim düzeylerine göre % 49,6' sının beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum, öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin çocuklarının arkadaşlarıyla iyi geçinmede önemli bir ders olduğuna inandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu çizelgede, velilerin, öğrenim düzeyleri arttıkça beden eğitimi dersinin, çocukları üzerindeki bu sosyalleştirici özelliğine olan etkisine katılma oranlarının da arttığı görülmektedir. Fakat %28' lik kısmın bu görüşe katılmadığı ve %22,5' inin kararsız kaldığı görülmektedir. Oysaki, insanlar arasında iyi geçinmenin; hatta milletler arasında yakınlaşmanın düşmanlıkları azaltmanın, dostlukları güçlendirmenin en esaslı

vasıtası beden eğitimi ve spordur. Ortaklaşa ve takım halinde kazanılan başarıların zevki; başarılı olmanın düşmanlık duyulmadan, hükümleri geniş yüreklilikle ve taşkınlığa düşmeden karşılama, tabiatın her türlü çetin şartlarına sağlam vücut ve sinirle karşı koyma, başkalarındaki eksiklikleri hoş görme sporla tecrübe edilir, sporla öğrenilir (İşler, 2001: 63).

Çizelge 21: Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	10	21,7	10	21,7	7	15,2	18	39,1	1	2,2	46	100,0
İlköğretim	39	9,4	85	20,5	107	25,8	124	30,0	59	14,3	414	100,0
Lise	14	7,1	40	20,2	40	20,2	71	35,9	33	16,7	198	100,0
Üniversite	4	1,4	13	13,3	17	17,3	44	44,9	20	20,4	98	100,0
Lisansüstü	3	13,0			4	17,4	14	60,9	2	8,7	23	100,0
Toplam	70	9,0	148	19,0	175	22,5	271	34,8	115	14,8	779	100,0

$$X^2=42,877$$

$$sd=16$$

$$P<0.05$$

Çizelge 21'deki veriler incelendiğinde; öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusu değerlendirildi. Velilerden, % 9'u (70 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) katılmıyorum, % 22,5'i (175 kişi) kararsızım, % 34,8'i (271 kişi) katılıyorum, % 14,8'i (115 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,0000<0,05 ($x^2=42,877$) olduğundan öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Okulun kişiliğimizin gelişmesine, ahlaki ve toplumsal değerlerimizin oluşmasına imkân verdiği, inkâr edilemez bir gerçektir. Okul, çocuğun ailenin etkisi dışında insanlarla etkileşimde bulunduğu ve insan ilişkilerini geliştirdiği en önemli

kurumdur. Gençler için okul hem öğrenim ve arkadaşlık yeri, hem de öğretmenlerle yeni değişik ilişkiler kurulan toplumsal bir ortamdır (Yapan, 1992: 48). Bu ortamın sağlanmasında beden eğitimi derslerinin önemi büyüktür. Yukarıdaki çizelgeye göre öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin, çocuklarının arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle iletişim kurmada önemli bir yere sahip olduğunun bilincinde oldukları şeklinde düşünülebilir. Yine olumlu görüş belirten velilerin, daha önceden sportif faaliyetleriyle uğraşmış olabileceklerine de bağlanabilir. Çizelgeye baktığımızda bu görüşe katılmayanların çoğunluğunun okur-yazar olmayan ve ilköğretim mezunlarının olduğu görülmektedir. Bu durum, eğitim seviyelerinin düşüklüğüne veya önceden spor faaliyetleriyle uğraşmamalarına bağlanabilir.

Çizelge 22: Beden Eğitimi Dersinin, Öğretim Süreci Esnasında Öğrencilerin Birbirleriyle Daha Çok İletişim Kurmalarına Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	6	13,0	8	17,4	7	15,2	17	37,0	8	17,4	46	100,0
İlköğretim	32	7,7	63	15,2	72	17,4	145	35,0	102	24,6	414	100,0
Lise	6	3,0	23	11,6	19	9,6	85	42,9	65	32,8	198	100,0
Üniversite	2	2,0	11	11,2	8	8,2	38	38,8	39	39,8	98	100,0
Lisansüstü			2	8,7	2	8,7	6	26,1	13	56,5	23	100,0
Toplam	46	5,9	107	13,7	108	13,9	291	37,4	227	29,1	779	100,0

$$X^2=43,466$$

$$sd=16$$

$$P<0.05$$

Çizelge 22 incelendiğinde, beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına katkısının fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 5,9'u (46 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 13,7'si (107 kişi) katılmıyorum, % 13,9'u (108 kişi) kararsızım, % 37,4'ü (291 kişi) katılıyorum, % 29,1'i (227 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki

ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,000<0,05 ($x^2=43,466$) olduğundan beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Çizelge 22' den elde edilen verilere göre; beden eğitimi dersinin, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum öğrenci velilerinin öğrenim düzeylerinde fark olmaksızın beden eğitimi dersine önem verdikleri şeklinde düşünülebilir. Çünkü, çocuk beden eğitimi dersi içerisinde oyun yoluyla, duygusal sorunlarını açıklayarak çözüm yoluna gider, başka şeylerle ve arkadaşlarıyla daha çok ilgilenir; sevinç duyar, hoşuna gider; kendine olan güveni geliştirir; güzel duyu beğenisi kazanır; kendi cinselliğine özgü rolleri öğrenir, yineler ve toplumsal ortamdaki cinsel rolünü benimser, toplumsallaşmayı, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermeyi, kendi hak ve özgürlüklerini korumayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı, dayanışmayı, birlikte çalışmayı ve görgü kurallarını öğrenir (Atlı, 1992: 19).

Çizelge 23: Öğrencilerin Yeni Arkadaşlıklar Kurabilmesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	7	15,2	4	8,7	9	19,6	18	39,1	8	17,4	46	100,0
İlköğretim	39	9,4	60	14,5	68	16,4	149	36,0	98	23,7	414	100,0
Lise	8	4,0	20	10,1	27	13,6	82	41,4	61	30,8	198	100,0
Üniversite	4	4,1	13	13,3	13	13,3	36	36,7	32	32,7	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	2	8,7	6	26,1	6	34,8	5	21,7	17	100,0
Toplam	60	7,7	99	12,7	123	15,8	293	37,6	204	26,2	779	100,0

$$X^2=23,001$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre, öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 7,7'si (60 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi)

katılmıyorum, % 15,8'i (123 kişi) kararsızım, % 37,6'sı (293 kişi) katılıyorum, % 26,2'si (204 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,114>0,05 ($x^2=23,001$) olduğundan öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime etkilerinden bir tanesi da arkadaşlık olgularının gelişmesine katkıda bulunmasıdır (Yetim, 2000: 128-129). Bu çizelgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamasına rağmen velilerin %63,8'inin öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin katkısının fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin öğrencilerin sosyal gelişimlerine etkisinin fazla olduğuna inandıkları şeklinde açıklanabilir.

Çizelge 24: Öğrencilerin Bir topluluk İçinde Rahatça Söz Alıp Konuşabilmelerinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	7	15,2	9	19,6	6	13,0	18	39,1	6	13,0	46	100,0
İlköğretim	37	8,9	88	21,3	82	19,8	137	33,1	70	16,9	414	100,0
Lise	12	6,1	33	16,7	43	21,7	59	29,8	51	25,8	198	100,0
Üniversite	7	7,1	17	17,3	14	14,3	37	37,8	23	23,5	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	1	4,3	3	13,0	6	26,1	11	47,8	23	100,0
Toplam	65	8,3	148	19,0	148	19,0	257	33,0	161	20,7	779	100,0

$$X^2=29,292$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 24'deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8,3'ü (65 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) katılmıyorum, % 19'u (148 kişi) kararsızım, % 33'ü

(257 kişi) katılıyorum, % 20,7'si (161 kişi) ise kesinlikle katılıyorum şeklinde bir dağılımın olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,022>0,05 ($x^2=29,292$) olduğundan öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bu durumda genel olarak beden eğitimi dersinin konu ile ilgili yararları hakkında, her kesimden velinin beden eğitimi dersinin yararlarının olmadığına inanması çok anlamlıdır. Bu derecede anlamlı olan diğer bir durum da, beden eğitimi dersinin yararlarına kesin olarak inanma düzeyinin az olmasıdır. Böylece, Türk Eğitim Sistemi ve onun uygulanışında, üzerinde ciddi olarak düşünülmesi gereken bir konu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 24'e göre, velilerin beden eğitimi dersinin, öğrencilerin toplum içerisinde rahat bir şekilde söz alıp konuşmalarında olumlu katkısının olduğuna inanma düzeyinin bu derece düşük seviyede olması, ilgili velilerin ya gerçek anlamda beden eğitimi öğretmeni nezaretinde dersi okumadıkları ya da, ilgili öğretmenlerce beden eğitimi derslerinin müfredata uygun olarak ve düzenli bir şekilde okutulmadığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Çünkü literatür taramasında da anlatıldığı gibi, öğrencinin sosyalleşmesi ve dışa dönük bir karakter yapısına sahip olması hakkında çok önemli yararları olan beden eğitimi dersinin yeteri kadar önemsiz görülmesi pek de mantıklı değildir. Bir başka ifadeyle bu durum, okul yönetimi ile veliler arasında olması gereken ilişki düzeyinin de yetersiz kaldığını göstermektedir.

Sosyal hayata daha iyi intibak etme, grupta birlikte çalışma, takım üyeliği veya liderlik sorumluluğunu taşıma, eşine ve oyun arkadaşlarına saygılı, nazik davranmayı öğrenme beden eğitimi ve sporun kişilere kazandırdığı en önemli davranışlardır. Yukarıdaki çizelgede velilerin % 53,7' sinin bu görüşe katıldıkları saptanmıştır. Bu durum velilerin beden eğitimi dersinin öğrencilerin içe dönük davranış halinden dışa dönük, iletişimi gelişmiş davranışlar kazanmada önemli olduğuna inandıkları söylenebilir. Fakat lise mezunu olan velilerin % 22,8' inin,

üniversite mezunlarının % 24,4' ünün, lisansüstü mezunlarının % 13' ünün bu görüşe katılmaması ve lise mezunlarının % 21,7' sinin, üniversite mezunlarının %14,3'ünün, lisansüstü mezunlarının % 13' ünün de kararsız kalması düşündürücüdür. Çünkü eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin beden eğitimini dersine olan görüşlerinin de olumlu olması beklenir.

Ancak ülkemizde tüm ders içi ve ders dışı etkinliklerin ilköğretimde SBS sınavına göre programlanmıştır. Bu uygulamada, çocuktaki duygusal gelişmede, onun yaratıcılığında, sosyal gelişmesine, ayrıca beden-zihin işbirliğinin sağlanmasında çok önemli yeri olan resim, müzik ve beden eğitimi gibi dersler gereksiz ve yarasız dersler haline gelmiştir. Çünkü bu derslerden soru çıkmamaktadır (Çolakoğlu, 2004: 45).

Eğitim seviyesi yükseldikçe velilerin çocuklarından SBS sınavını başarmaları yönünde beklentileri olabilir. Bu durumda, velilerin çocuklarının geleceklerini belirleyen SBS sınavlarına hazırlanmada beden eğitimi dersinden soru çıkmamasından dolayı bu derse gereken önemi vermedikleri şeklinde düşünülebilir.

Çizelge 25: Öğrencilere Liderlik Özelliğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	9	19,6	5	10,9	13	28,3	10	21,7	9	19,6	46	100,0
İlköğretim	43	10,4	58	14,0	93	22,5	131	31,6	89	21,5	414	100,0
Lise	10	5,1	39	19,7	27	13,6	71	35,9	50	25,3	198	100,0
Üniversite	9	9,2	15	15,3	15	15,3	38	38,8	21	21,4	98	100,0
Lisansüstü	4	17,4	3	13,0	3	13,0	4	17,4	9	39,1	23	100,0
Toplam	75	9,6	120	15,4	151	19,4	254	32,6	178	22,8	779	100,0

$$X^2=32,108$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 9,6'sı (75 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 15,4'ü (120 kişi) katılmıyorum, % 19,4'ü (151 kişi) kararsızım, % 32,6'sı (254 kişi) katılıyorum, % 22,8'i (178 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin katkısının fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,010>0,05 ($\chi^2=32,108$) olduğundan öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime etkilerinden birisi de liderlik özelliklerini kazandırmasıdır. Bu özelliğin çocuğa kazandırılmasında beden eğitimi dersinin önemi daha da artmaktadır. Yukarıdaki çizelgeye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen öğrenim durumlarına göre velilerin % 55,4'ünün liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşünde oldukları görülmektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin, öğrencilerin, liderlerin özelliklerinden olan dayanıklılığı, inanç, anlayış, karakteri etrafındaki insanlardan üstün olma, fakat kendini onların üstünde görmeme, tecrübesiyle çevresindekilere ışık tutma, araştırma, sorgulama ve problemleri çözmek için kendini disipline etme (Çoban ve Coşkuner, 2006: 6), özelliklerini kazandırmada önemli bir ders olduğunun farkında oldukları şeklinde söylenebilir. Fakat % 25' lik bir kısmın katılmaması ve % 15,4' lük bir kısmın da kararsız kalması eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından düşündürücüdür. Bu durum, velilerin liderlik özelliklerinin çocuklara kazandıracağı katkılarının farkında olmamalarına ve eğitim seviyelerinin düşüklüğüne bağlanabilir.

Çizelge 26: Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Katılmasında Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	10	21,7	15	32,6	12	26,1	5	10,9	4	8,7	46	100,0
İlköğretim	76	18,4	102	24,6	84	20,3	89	21,5	63	15,2	414	100,0
Lise	37	18,7	62	31,3	29	14,6	40	20,2	30	15,2	198	100,0
Üniversite	30	30,6	35	35,7	17	17,3	9	9,2	7	7,1	98	100,0
Lisansüstü	6	26,1	10	43,5	4	17,4			3	13,0	23	100,0
Toplam	159	20,4	224	28,8	146	18,7	143	18,4	107	13,7	779	100,0

$$X^2=34,428$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 26'ya göre, beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, %20,4'ü (159 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 28,8'i (224 kişi) katılmıyorum, %18,7'si (146 kişi) kararsızım, % 18,4'ü (143 kişi) katılıyorum, % 13,7'si (107 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,006>0,05 ($\chi^2=34,428$) olduğundan beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrenci velilerinin % 49,2' si, beden eğitimi dersinin, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu durum, öğrenci velilerinin yarıya yakınının beden eğitimi dersinin çocuklarının diğer ders dışı etkinliklere katılmalarında etkisinin fazla olacağına inandıkları şeklinde düşünülebilir. Fakat % 32,1' inin katıldığı ve %18,7' sinin ise kararsız kaldığı görülmektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin çocuklarına, etkinliklere katılma alışkanlığını kazanmalarında etki edeceğine inanmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 27: Öğrencilerin Karşı Cinsle ve Hem Cinsleriyle Rahatça Konuşup Arkadaşlık Duygusunu Geliştirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	7	15,2	14	30,4	7	15,2	14	30,4	4	8,7	46	100,0
İlköğretim	79	19,1	116	28,0	81	19,6	85	20,5	53	12,8	414	100,0
Lise	31	15,7	61	30,8	44	22,2	38	19,2	24	12,1	198	100,0
Üniversite	20	20,4	37	37,8	15	15,3	8	8,2	18	18,4	98	100,0
Lisansüstü	5	21,7	6	26,1	2	8,7	4	17,4	6	26,1	23	100,0
Toplam	142	18,2	234	30,0	149	19,1	149	19,1	105	13,5	779	100,0

$$X^2=22,987$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 18,2'si (142 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 30' u (234 kişi) katılmıyorum, % 19,1'i (149 kişi) kararsızım, % 19,1'i (149 kişi) katılıyorum, % 13,5'i (105 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,114>0,05 ($\chi^2=22,987$) olduğundan öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin % 48,2 'sinin öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygularını geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşüne katılmadıkları görülmektedir. Bu durum velilerin beden eğitimi dersinin çocuğun toplumsallaşmasında önemli bir ders olduğuna inandıkları şeklinde açıklanabilir. Ancak öğrenci velilerininin % 32,6' sının bu etkinin fazla olmadığı ve %19,1' lik kısmın da kararsızım yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Oysaki, beden eğitimi dersinde, oyunla çocuk paylaşmayı ve işbirliğini öğrenir. Bir araya gelen iki çocuk, daha isimlerini öğrenmeden oynamaya başlarlar. Oyun, çocuğun toplumsal bir varlık olarak gelişmesini sağlar (Çoban ve Nacar, 2006: 22).

Çizelge 28: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Kurallara Uyma Ve Saygı Duyma Özelliklerini Kazandırmada Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	6	13,0	6	13,0	3	6,5	18	39,1	13	28,3	46	100,0
İlköğretim	37	8,9	50	12,1	59	14,3	160	38,6	108	26,1	414	100,0
Lise	11	5,6	24	12,1	23	11,6	84	42,4	56	28,3	198	100,0
Üniversite	6	6,1	15	15,3	8	8,2	37	37,8	32	32,7	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	2	8,7	6	26,1	5	21,7	8	34,8	23	100,0
Toplam	62	8,0	97	12,5	99	12,7	304	39,0	217	27,9	779	100,0

$$X^2=16,107$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 28 incelendiğinde; beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8' i (62 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,5'i (97 kişi) katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi) kararsızım, % 39'u (304 kişi) katılıyorum, % 27,9'u (217 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,446>0,05 ($x^2=16,107$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 28'den elde edilen verilere göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin % 66,9'unun beden eğitimi dersinin öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum velilerin beden eğitimi dersinin, bu toplumsal değerleri kazandırmada önemli olduğunu farkında oldukları şeklinde düşünülebilir. Fakat % 20,5' inin bu görüşe katılmadığı ve % 12,7' sinin kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum, çizelgenin geneline baktığımızda eğitim seviyelerinin düşüklüğüne bağlanabilir. Halbuki, birey, beden eğitimi ve spor

etkinlikleri yoluyla kendine güven duyma, güçlü olma duygusu edinme, haksızlıklara karşı çıkma, hak arama, başkalarının haklarına saygı duyma, kazanmaya sevinebilme, kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerleri kazanır (Demirci, 2006: 7).

Çizelge 29: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere İşbirliği Yapma Alışkanlığını Kazandırmada Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	8	17,4	5	10,9	5	10,9	18	39,1	10	21,7	46	100,0
İlköğretim	42	10,1	40	9,7	70	16,9	136	32,9	126	30,4	414	100,0
Lise	9	4,5	23	11,6	26	13,1	82	41,4	58	29,3	198	100,0
Üniversite	7	7,1	12	12,2	12	12,2	32	32,7	35	35,7	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	2	8,7	6	26,1	9	39,1	4	17,4	23	100,0
Toplam	68	8,7	82	10,5	119	15,3	277	35,6	233	29,9	779	100,0

$$X^2=20,923$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 29'a göre; beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8,7'si (68 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 10,5'i (82 kişi) katılmıyorum, % 15,3'ü (119 kişi) kararsızım, % 35,6'sı (277 kişi) katılıyorum, %29,9'u (233 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,182>0,05($x^2=20,923$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Etkinliklerin demokratik bir ortamda yapılması ile öğrencide demokratik değerler gelişir. Geliştirilen bu değerlerle, etkinlikler sırasında öğrenciler birlikte çalışmaya yönlendirilirler. Öğrenciler, takım arkadaşları ile işbirliği yaparak çalışabilme becerisi kazanırlar. Yukarıdaki çizelgeye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmamasına rağmen velilerin % 65,5'inin beden eğitimi dersinin işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları

bulunmuştur. Bu durum velilerin çoğunluğunun, çocuklarının, işbirliği yaparak demokratik değerlerin kazanılmasında beden eğitimi dersinin önemli olduğuna inandıkları düşünülebilir.

Çizelge 30: Öğrencilere, Kaybetmeyi Kabullenme ve Kazananı Takdir Etme Alışkanlıklarını Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	8	17,4	7	15,2	5	10,9	18	39,1	8	17,4	46	100,0
İlköğretim	37	8,9	35	8,5	57	13,8	144	34,8	141	34,1	414	100,0
Lise	13	6,6	23	11,6	16	8,1	70	35,4	76	38,4	198	100,0
Üniversite	8	8,2	9	9,2	5	5,1	31	31,6	45	45,9	98	100,0
Lisansüstü	1	4,3	1	4,3	5	21,7	8	34,8	8	34,8	23	100,0
Toplam	67	8,6	75	9,6	88	11,3	271	34,8	278	35,7	779	100,0

$$X^2=27,292$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 30'a göre; öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 8,6'sı (67 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 9,6'sı (75 kişi) katılmıyorum, % 11,3'ü (88 kişi) kararsızım, %34,8'i (271 kişi) katılıyorum, % 35,7'si (278 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,038>0,05($x^2=27,292$) olduğundan öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 30'a göre öğrenci velilerinin, % 70,5' inin bu görüşe katıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum, öğrenci velilerinin, beden eğitimi dersinin bu sosyalleştirici değerleri kazandırmada önemli olduğuna inandıkları şeklinde açıklanabilir.

Çizelge 31: Öğrencilerin Öğrendikleri Yardımlaşma Duygusunun Gelişiminde ve Yardımlaşma Duygusunu Günlük Hayatta Kullanmasında Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	8	17,4	6	13,0	9	19,6	15	32,6	8	17,4	46	100,0
İlköğretim	46	11,1	40	9,7	72	17,4	163	39,4	93	22,5	414	100,0
Lise	19	9,6	26	13,1	35	17,7	78	39,4	40	20,2	198	100,0
Üniversite	3	3,1	12	12,2	19	19,4	34	34,7	30	30,6	98	100,0
Lisansüstü	3	13,0	3	13,0	4	17,4	8	34,8	5	21,7	23	100,0
Toplam	79	10,1	87	11,2	139	17,8	298	38,3	176	22,6	779	100,0

$$X^2=14,800$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 10,1'i (79 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 11,2'si (87 kişi) katılmıyorum, % 17,8'i (139 kişi) kararsızım, % 38,3'ü (298 kişi) katılıyorum, %22,6'sı (176 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,539>0,05($x^2=14,800$) olduğundan öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 31'e göre; öğrenci velilerinin % 60,9'u öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin önemini farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ancak % 21,3' lük kısmın bu görüşe katılmadığı ve % 17,8' lik kısmın ise kararsızım yönünde görüş belirttikleri tespit

edilmiştir. Bu durumu, velilerin, eğitim dönemlerinde beden eğitimi derslerinin az olması, ya da nitelikli beden eğitimi öğretmenlerinin olmamasından dolayı bu özelliklerin kendilerinde oluşmadığını hissetmelerinden dolayı beden eğitimi dersine gereken önemi vermedikleri biçiminde açıklanabilir. Halbuki; beden eğitimi etkinlikleri bireyde, kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı, yardımlaşma, işbirliğine dayalı yaşam biçimi gibi alışkanlıkları kazandırır (Yamaner, 2001: 14). Bunun içinde veliler çocuklarının bencil kişilik özelliğine sahip olmalarını istemiyorlarsa çocuklarını spor faaliyetlerine yönlendirmelidirler. Ya da kendileri de spor yaparak çocuklarına iyi birer model olmalı ve çocuklarının spora aktif olarak katılmalarını bu yolla sağlamalıdır.

Çizelge 32: Öğrencilere Ahlaklı Bir Spor Müsabakası İzleyicisi Olma Yeteneğini Kazandırmada Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	4	8,7	6	13,0	12	26,1	15	32,6	9	19,6	46	100,0
İlköğretim	32	7,7	46	11,1	51	12,3	161	38,9	124	30,0	414	100,0
Lise	13	6,6	11	5,6	25	12,6	84	42,4	65	32,8	198	100,0
Üniversite	6	6,1	8	8,2	10	10,2	38	38,8	36	36,7	98	100,0
Lisansüstü	2	8,7	1	4,3	5	21,7	7	30,4	8	34,8	23	100,0
Toplam	57	7,3	72	9,3	103	13,2	304	39,1	242	31,1	779	100,0

$$X^2=19,477$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 32 incelendiğinde; öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 7,3'ü (57 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 9,3'ü (72 kişi) katılmıyorum, % 13,2'si (103 kişi) kararsızım, %39,1'i (304 kişi) katılıyorum, % 31,1'i (242 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,245>0,05($x^2=19,477$) olduğundan öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası

izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 32'den elde edilen verilere göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin % 70,2' sinin beden eğitimi dersinin öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine önem verdiklerini gösterebilir. Fakat % 16,6' sının katılmadığı ve %13,2' sinin kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Bu durumu öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin çocuklara kazandıracığı değerlerin farkında olmamalarına ya da spor yaşantılarının fazla olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Oysaki; beden eğitimi iyi bir yarışmacıya, başkalarıyla işbirliği yapabilme ve iyi bir izleyici olabilme yeteneklerini kazandırır (Yetim, 2000: 128-129). Velilerin de çocuklarının ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olmalarını istiyorlarsa beden eğitimi dersine gereken önemi vermeleri ve okullarda yapılan turnuvalara izleyici olarak katılarak faaliyetlerin çocukları üzerindeki etkilerini görmeleri gerekir.

Çizelge 33: Öğrencilerin Okula Uyumlarını Güçlendirmede Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	9	19,6	8	17,4	10	21,7	13	28,3	6	13,0	46	100,0
İlköğretim	25	6,0	62	15,0	92	22,2	149	36,0	86	20,8	414	100,0
Ortaokul	7	3,9	27	15,0	38	21,1	75	41,7	33	18,3	180	100,0
Lise	9	4,5	34	17,2	35	17,7	65	32,8	55	27,8	198	100,0
Üniversite	9	9,2	15	15,3	12	12,2	34	34,7	28	28,6	98	100,0
Lisansüstü			3	13,0	6	26,1	8	34,8	6	26,1	23	100,0
Toplam	52	6,7	122	15,7	155	19,9	269	34,5	181	23,2	779	100,0

$$X^2=28,259$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 33'e göre; öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 6,7'si (52 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 15,7'si (122 kişi)

katılmıyorum, % 19,9'u (155 kişi) kararsızım, % 34,5'i (269 kişi) katılıyorum, %23,2'si (181 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,029>0,05(x=28,259) olduğundan öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 33' e göre; anlamlı farklılık olmamasına rağmen velilerin % 57,7'sinin beden eğitimi dersinin öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede etkisinin fazla olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin çocuklarının okula alışmalarında etkili olacağına inandıkları söylenebilir.

Çizelge 34: Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencilere Düzenli ve Disiplinli Çalışmayı Kazandırmasıyla Birlikte Bunu Günlük Hayata Aktarmasında da Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	6	13,0	10	21,7	9	19,6	9	19,6	12	26,1	46	100,0
İlköğretim	32	7,7	47	11,4	71	17,1	156	37,7	108	26,1	414	100,0
Lise	9	4,5	29	14,6	24	12,1	73	36,9	63	31,8	198	100,0
Üniversite	4	4,1	11	11,2	14	14,3	40	40,8	29	29,6	98	100,0
Lisansüstü	1	4,3	7	30,4	3	13,0	8	34,8	4	17,4	23	100,0
Toplam	52	6,7	104	13,4	121	15,6	286	36,8	215	27,6	779	100,0

$$X^2=25,042$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 34'deki veriler incelendiğinde; beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 6,7'si (52 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 13,4'ü (104 kişi) katılmıyorum, % 15,6'sı (121 kişi) kararsızım, % 36,8'i (286 kişi) katılıyorum, %27,6'sı (215 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi

sonucunda p değeri=,069>0,05($x^2=25,042$) olduğundan beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 34' ten elde edilen verilere göre; istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin % 64,4' ünün bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Bu durum öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin çocuklarının gelecekte düzenli ve disiplinli çalışmasına etki edeceklerine inandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca lise mezunlarının % 19,1 'inin, üniversite mezunlarının % 15,3' ünün, lisansüstü mezunlarının % 34, 7' sinin bu görüşe katılmamaları da veriler arasında yerini almaktadır.

Çizelge 35: Beden Eğitimi Dersinin, Çocukların Sorumluluk

Almalarında Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	5	10,9	8	17,4	11	23,9	9	19,6	13	28,3	46	100,0
İlköğretim	43	10,4	50	12,1	57	13,8	155	37,4	109	26,3	414	100,0
Lise	14	7,1	28	14,1	23	11,6	72	36,4	61	30,8	198	100,0
Üniversite	10	10,2	9	9,2	11	11,2	33	33,7	35	35,7	98	100,0
Lisansüstü	4	17,4	1	4,3	7	30,4	6	26,1	5	21,7	23	100,0
Toplam	76	9,8	96	12,3	109	14,0	275	35,3	223	28,6	779	100,0

$$X^2=23,245$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Çizelge 35'e göre; beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 9,8'i (76 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,3'ü (96 kişi) katılmıyorum, % 14'ü (109 kişi) kararsızım, % 35,3'ü (275 kişi) katılıyorum, % 28,6'sı (223 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,107>0,05($x^2=23,245$) olduğundan beden eğitimi

dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 35'e göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen öğrenci velilerinin % 63,9'unun bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Bu durum öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin çocukları üzerinde sorumluluk duygusunu geliştirdiğinden dolayı bu dersi önemsedikleri şeklinde düşünülebilir. Ancak öğrenci velilerinin % 22,1'lik kısmının katılmadığı ve % 14'ünün kararsız kaldığı görülmektedir. Oysaki Yamaner'in (2001: 4) belirttiği gibi beden eğitimi etkinlikleri, bireyde etkin olma, sorumluluk yükleme ve sonuçlara katlanma olanakları sağlar. Bunun için de velilerin çocuklarının gelecekte sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini istiyorlarsa beden eğitimi dersine gereken önemin verilmesi için beden eğitimi öğretmenlerine ve okul yöneticilerine destek olmaları gerekir.

Çizelge 36: Öğrencilerin Çevresinde Takdir Edilecek Davranışlar Göstermesinde Beden Eğitimi Dersinin Etkisi

ÖĞRENİM DURUMLARI	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-Yazar Değil	8	17,4	6	13,0	5	10,9	15	32,6	12	26,1	46	100,0
İlköğretim	51	12,3	48	11,6	65	15,7	131	31,6	119	28,7	414	100,0
Lise	10	5,1	30	15,2	13	13,3	34	34,7	50	25,3	198	100,0
Üniversite	8	8,2	15	15,3	13	13,3	34	34,7	28	28,6	98	100,0
Lisansüstü	4	17,4			6	26,1	4	17,4	9	39,1	23	100,0
Toplam	81	10,4	99	12,7	123	15,8	258	33,1	218	28,0	779	100,0

$$X^2=23,154$$

$$sd=16$$

$$P>0.05$$

Yukarıdaki çizelgeye göre; öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? sorusuna velilerden, % 10,4'ü (81 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 12,7'si (99 kişi) katılmıyorum, % 15,8'i (123 kişi) kararsızım, % 33,1'i (258 kişi) katılıyorum, % 28'i (218 kişi) ise kesinlikle katılıyorum görüşünde oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasındaki

ilişkiyi bulmak için yapılan ki-kare analizi sonucunda p değeri=,110>0,05($x^2=23,154$) olduğundan beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşü ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki çizelgeye göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen velilerin, % 61,1' i beden eğitimi dersinin öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğuna inanmaktadırlar. Bu durum, velilerin beden eğitimi dersinin çocuklarının gelecekte kendisine güvenen bir birey olarak yetişmesi açısından önemli olduğuna inandıkları şeklinde söylenebilir. Fakat % 23, 1' inin bu görüşe katılmaması ve % 15,8' inin kararsız kalması beden eğitimi ve ilköğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından düşündürücüdür. Çünkü beden eğitiminin ilköğretim düzeyindeki genel amaçlarından birisi de demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme ile dostça oynama ve yarışma kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme değerleridir. Öğrenci velilerinin de çocuklarının bu değerleri kazanıp çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermelerini istiyorlarsa beden eğitimi ve okul idarecileriyle işbirliği içinde olmalıdır. Ayrıca spor yaparak da çocuklarının beden eğitimi dersindeki faaliyetlere aktif katılımlarını sağlayabilirler. Çünkü, çocuk, doğumdan itibaren okul dönemine kadar öncelikle aile üyeleriyle ilişki içerisinde. Her şeyi onları taklit ederek öğrenir. Bu nedenle anne ve babasını kitap okurken gören çocuk kitap okumaya yatkın olacak, dişlerini fırçaladığını gördüğünde diş fırçalama alışkanlığını kazanacak, spor yaptığını gördüğünde de aktif olarak spora katılacaktır (Öztürk, 1998: 61).

BÖLÜM V

5. SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ait sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı öneriler sunulacaktır.

5.1. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda Malatya il merkezindeki 15 devlet ilköğretim okulunda ikinci kademedeki 779 öğrenci velisine anket uygulanmıştır ve araştırmanın alt problemlerini teşkil eden sorulara cevap aranmıştır.

İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar doğrultusunda aşağıdaki şu sonuçlar elde edilmiştir:

İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin mesleklerine göre verdikleri cevaplar doğrultusunda 1 veride anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür. Bu veri aşağıda verilmiştir:

Öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olduğu ($P < 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrenci velilerinin mesleklerine göre verdikleri cevaplar doğrultusunda 17 veride ise anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür. Bu veriler aşağıda verilmiştir:

Öğrenci aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne

katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrenci velilerinin öğrenim düzeylerine göre verdikleri cevaplar doğrultusunda 2 veride anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür. Bu veriler aşağıda verilmiştir:

Öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olduğu ($P<0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersi, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olduğu ($P < 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrenci velilerinin öğrenim düzeylerine göre verdikleri cevaplar doğrultusunda 16 veride ise anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür. Bu veriler aşağıda verilmiştir:

Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrenci-aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisinin az olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P > 0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmada etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisinin fazla olduğu görüşüne katılıyor musunuz? yargısına verdikleri cevap oranları arasında .05 anlamlılık düzeyine göre fark olmadığı ($P>0,05$) tespit edilmiştir.

Beden eğitimi nitelikli insan gücü yetiştirmede eğitimin önemli göstergelerindedir. Nitelikli insan yetiştirmede doğrudan etkili olan beden eğitimi, çocuğun sosyal gelişimine büyük oranda katkı sağlamaktadır. Çünkü beden eğitimi dersi çocuğa, takım arkadaşlarına ve rakiplerine saygı duymayı, yenilmeyi ve yenmeyi kabullenmeyi, yeneni tebrik etmeyi, yenilince de kendisini sorgulamayı öğretmektedir.

Hızlı kentleşmeye paralel olarak oyun alanlarının daralması, hatta yok olması, yapısı itibariyle oyuna ihtiyaç duyan çocukların bu oyun ihtiyaçlarını okuldaki oyun alanlarında gidermeleri ve bu nedenle oyunu ön planda bir amaç olarak gören ve uygulayan beden eğitimi dersi önemini her geçen gün artırmaktadır.

Ancak beden eğitimi dersinin hedeflerinin sadece yazılı belgeler üzerinde kalması pek fazla anlam ifade etmemektedir. Esas olan beden eğitimi dersinin amaçlarına uygun olarak sadece o dersi okuyan öğrenciler tarafından değil, aynı zamanda veliler tarafından da bilinmesi ve desteklenmesini gerektirir. Eğitimin amaçlarına ulaşması için okul yönetiminin ve öğretmenlerinin çabaları yanında velilerin de bu amaca destek olmaları gerekmektedir.

5.2. ÖNERİLER

- Öğrenci velileri, bu çağdaki öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından beden eğitimi dersinin önemli olduğunun farkına yapılan araştırmaları takip ederek varmalıdırlar.
- Okullarda spor kulübü üyeliklerine velilerin de seçilmeleri sağlanmalı ve bu yolla spor kulübü faaliyetlerine faal olarak katılımları sağlanmalıdır.
- İl genelinde ve okullarda yapılan turnuvalara öğrenci velilerinin de katılımları sağlanarak beden eğitimi dersinin çocukları üzerindeki sosyalleşmeye katkılarını daha iyi anlamaları sağlanabilir.
- Çocuk, sürekli olarak aile içerisinde olduğu için model olarak da ailesini gözlemleyecektir. Beden eğitimi dersinin hedeflerinin istenilen düzeyde gerçekleştirilmesi için de velilerin spor faaliyetlerine katılarak çocuklarının spor yapma alışkanlığı kazanmalarını sağlamalıdırlar.
- Beden eğitimi dersi müfredatının amacına uygun olarak uygulanması için yeterli denetim yapılmalıdır. Kişilik gelişiminde çok önemli bir yere sahip olan beden eğitimi dersinin diğer derslere göre daha dikkatli şekilde denetlenmesi ve işleniş konusunda da eksikliklerin giderilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır.
- Aileleri, beden eğitiminin amaçları ve prensipleri konusunda bilgilendirmek için seminerler verilmelidir.
- Velilerle öğrencilere, zaman zaman karma maçlar yaptırılmalıdır.
- Bu anket çalışması, velilere yönelik olarak tutum ölçeği geliştirilerek de uygulanabilir.
- Bu tez çalışması, daha geniş örneklem grubu esas alınarak yapılabilir.
- Ülkemizde araştırılmayan konulardan biri olarak beden eğitimi dersinin psikomotor gelişimine etkisine ilişkin veli görüşleri de araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AÇAK Mahmut, Aziz ILGIN, Selçuk ERHAN (1997), **Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı**, Malatya: Sezer Ofset.

AÇIKADA, Caner (1993), **Beden Eğitiminden Spor Eğitimine**, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 16–18 Aralık, Manisa, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 57-71.

AÇIKADA, Caner ve Emin ERGEN (1990), **Bilim ve Spor**, İstanbul: Büro-Tek Ofset Matbaacılık.

AKINCI, Y. Abdullah (2007), **Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor etkinliklerinin, Sosyalleşme Süreci ve Şahsiyetin Oluşmasına Katkısı**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

AKYOL, Avni (1973), **Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor**, Ankara: GSB.

ALTUĞ, Hakverdi (1998), **Elazığ İl Merkezinde Bulunan Orta Dereceli Okul Müdürlerinin Beden Eğitimi Dersinin Amacına ve Eğitsel Önemine Dair Görüşleri**, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

ARACI, Hikmet (2004), **Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ARACI, Hikmet (2006), **Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ARIBAŞ, Sebahattin (1992), **Mehmet Akif’in Eğitim Üzerine Düşünceleri**, İstanbul: Medeniyet Yayınları.

ARMAĞAN, Sibel, İ. ARMAĞAN (1988), **Toplumbilim**, Ankara: Barış Yayınları.

ARVASI, S. Ahmet (1995), **Eğitim Sosyolojisi**, İstanbul: Burak Yayınevi.

ASLAN, F. Mehmet (2002), **Kocaeli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Spora Yönelmelerinde Ailenin, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Çevrenin Etkileri**, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.

ATLI, Mustafa (1992), **İlköğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerinde Sportif Amaçlı Eğitsel Oyunların Rolü**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

AYHAN, Halis (1997), **Eğitim Bilimine Giriş**, Şule Yayınları.

BALCIOĞLU, İbrahim (2003), **Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi**, İstanbul: Bilge Yayınları.

BALEY A. James F.A.C.A.S.M, A. David FIELD (1997), **Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş** (Çev: Yahya Doğar), Malatya.

BALZ, Eckart, KUHLMANN Detlef (2003), **Sportpädagogik Ein Lehrbuch in 14 Lektionen**, Meyer und Meyer Verlag.

BAŞARAN, İbrahim Ethem (1984), **Eğitime Giriş**, Ankara: Sevinç Matbaası.

BAŞARAN, İbrahim Ethem (2000), **Eğitim Yönetimi**, Ankara: Feryal Matbaası.

BAŞER, Ergun (1991), **Okul Sporu ve Milli Eğitim Sistemi**, 1.Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19–21 Aralık, İzmir, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s.107-111.

BAYRAKCI, Metin (2006), **İlköğretim Okulunda Okuyan ve Aktif Olarak Spor Yapan Öğrencilerle, Aktif Olarak Spor Yapmayan Öğrencilerin Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

BİLEN, Mürüvvet (1994), **Ailede Toplumsallaşma**, Aile ve Eğitim, Türk Eğitim Derneği XVIII. Eğitim Toplantısı, 20–21 Ekim, Ankara: Şafak Matbaacılık, s. 62-74.

BİLGE, Nalan (1988), **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1982), **Eğitim Psikolojisi**, Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1975), **Özel Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1991), **Öğrenme Psikolojisi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

BİTMEZ Çağdaş Hüseyin, Celalettin Lütfi BEKTAŞ (2009), **Beden Eğitimi ve Spor**, Ankara: Üniversite Kitabevi Data.

BOZKURT, Veysel (2005), **Değişen Dünya’da Sosyoloji**, İstanbul: Alfa Akademi Basım Yayım Dağıtım.

BOZTEPE, Hüseyin (1994), **İlköğretim Çağındaki Çocukların Bedensel ve Sosyal gelişmelerinde Beden Eğitimi ve Sporun Önemi**, Eğitimi Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 16-18 Aralık, Manisa, Milli Eğitim Basımevi, Ankara. s. 361–367.

Büyük Larousse (1986), İstanbul: İntrepress Basın ve Yayıncılık A.Ş., 23. Cilt, s.12137.

ÇAKMAKÇI, Selmin (2001), **Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Örgencilerin Sosyalleşmelerine Etkileri**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

ÇELEBİ, Ahmed (1998), **İslam’da Eğitim-Öğretim Tarihi** (Çev: Ali Yardım), İstanbul: Damla Yayınevi.

ÇELİKKAYA, Hasan (1997), **Eğitime Giriş**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ÇELİKKAYA, Hasan (1998), **Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ÇELİKKAYA, Hasan (1999), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ÇILGIN, Özlem (2007), **Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Öğrenim Gören Öğrenciler ile Velilerinin Beden Eğitimi ve Ders Dışı Etkinliklere Yaklaşımları**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÇOBAN, Bilal, A. ÜNVEREN (2007), **Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÇOBAN, Bilal, E. NACAR (2006), **İlköğretim 2. Kademe Eğitsel Oyunlar**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÇOBAN, Bilal, Z.COŞKUNER (2006), **Sporla Grup Dinamiği ve Liderlik**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

ÇOLAKOĞLU, Metin (2004), **Sporun Topluma Yaygınlaştırılması Açısından Okul Sporları**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÇÖNDÜ, Ahmet (2004), **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri**, Konya: Nobel Yayın Dağıtım.

DEMİR, Menderes (1999), **Beden Eğitimi Derslerinin Okullardaki Fonksiyonu ve Orta Öğretimdeki Öğrencilerin Motor Performans Düzeylerinin Ölçülmesi**, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

DEMİRCİ, Ali (2006), **İlköğretimde Beden Eğitimi Uygulamaları**, İstanbul: Değişim Yayınları.

DEMİRHAN, Gıyasettin (2006), **Spor Eğitiminin Temelleri**, Ankara: Dumat Ofset.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), (1983), Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Gençlik Özel İhtisas Komisyonu, **Spor Komisyonu Raporu**, Ankara: DPT Yayını.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), (2000), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, **Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara: DPT yayını.

DOĞAN, Birol (2007), **Spor Sosyolojisine ve Uygulamalı Spor sosyolojisine Giriş**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DOĞAR, Yahya (1990), **Orta Dereceli Okul Müdürlerinin Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına ve Eğitsel Önemine İlişkin Görüşleri**, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

DOĞU, Gazanfer ve ark. (2006), **Spor Bilimlerine Giriş**, Ankara: Spor Yayınevi.

DÖNMEZER, Sulhi (1999), **Toplumbilim**, İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.

EFE, Bengü Zeynep (2006), **Okullararası Yarışmalara Katılan I. ve II. Kademe İlköğretim Öğrencilerinin Fair-Play Davranışlarını Sergileme Sıklıkları**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Ankara.

ER Gürkan., ÇAMLIYER Hatice., ÇAMLIYER Hüseyin., ÇOBANOĞLU Gökhan., ER Nihal (1999), **Çocuk ve Ergenlerde Spor Etkinliklerinin Davranış ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri**, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:3, Aralık, Manisa, s. 29-38.

ERGÜN, Mustafa (1992), **Eğitim ve Toplum**, Ankara: Ocak Yayınları.

ERKAL, Mustafa (1992), **Sosyolojik Açından Spor**, İstanbul.

ERKAL, Mustafa, Ö. GÜVEN, D. AYAN (1998), **Sosyolojik Açından Spor**, İstanbul: Der Yayınları.

ERKAL, Mustafa (1986), **Sosyolojik Açından Spor**, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

ERKAL, Mustafa (1991), **Sosyoloji**, İstanbul: Der Yayınları.

ERKAL, Mustafa, (1982), **Sosyolojik Açından Spor**, Ankara, Filiz Kitapevi.

EROL, Sadettin, ARABACI Ramiz, ACAR Zaim Alparslan (2003), **Bursa Nilüfer İlçesi İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi ve Spora Bakış Açılarının İncelenmesi**, III. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu, 23-24 Mayıs, Bursa, s. 33-41.

EROL, Sadettin.; KORKMAZ Haşıl N.; ACAR Zaim Alparslan (2005), **Bursa İlinde Bulunan Ana Okullarındaki Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi ve Spora Bakış Açılarının İncelenmesi**, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran, Bursa, s. 272-279.

FİDAN, Nurettin (1996), **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

FİDAN, Nurettin, Münire ERDEN (1998), **Eğitime Giriş**, İstanbul: Alkım Yayınları.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM), (1990), **Spor Şurası**, Ankara: GSGM Yayını.

GERLACH, Erin.; KUSSİN, Uli.; BREDENBECK-BRANDL Peter Hans und BRETTSCHEIDER Dietrich-Wolf (2006), **Der Sportunterricht aus Schülerperspektive**, Dsb-Sprint-Studie Eline Untersuchung zur Situation des Schulsports in Deutschlands, Deutscher Sportbund, Meyer und Meyer Verlag, s. 115-153.

GEZGİN, Fikret Mehmet, AMMAN M. Tayfun (1993), **Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu**, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 16–18 Aralık, Manisa, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 233-238.

GÖNÜLTAŞ, Engin (2004), **Beden Eğitimi**, İstanbul: Bu Yayınevi

GÖZAYDIN, G.; BAYAZIT, B.; CANTÜRK, M.; (2006), **13-14 Yaş Okul Çağı Ergenlik Döneminde Uygulanan Dans, Yüzme ve Tenis Etkinliklerinin Çocuğun Sosyal Gelişimine Etkisi**, 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, s. 52-55

GÜLLÜ, Mehmet (2004), **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

GÜLLÜ, Mehmet (2007), **Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

GÜLLÜ, Mehmet, KORUCU Gonca (2005), **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10–11 Haziran, Bursa, s. 395–407.

GÜNEŞ, Ahmet (2004), **Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**, Ankara: Cantekin Matbaacılık.

GÜNSEL A. Maria (2004), **İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları**., Ankara: Anı Yayıncılık.

GÜRKAN, Tanju, Erten GÖKÇE (1999), **Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim**, Ankara: Siyasal Kitabevi.

GÜVEN M. Nergiz (2005), **Okulöncesi ve İlköğretim’de Beden Eğitimi**, Ankara: Başak Matbaa.

HALİLOĞLU Varol (2001), **Futbol’da Eğitsel oyunlar**, Ankara: Bağırğan Yayınevi.

HARMANDAR İsmail Hakkı (2004), **Beden Eğitimi ve Spor’da Özel Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

HAZAR, Muhsin (2000), **Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim**, Ankara: Saray Matbaası.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Beden_e%C4%9Fitimi. Erişim Tarihi: 23.12.2008.

<http://www.frmelit.com/s.s/6642-sosyallesme.html>. Erişim Tarihi: 22.12.2008.

<http://www.psikiyatrivehayat.com/cocuk.htm>. Erişim Tarihi: 10.01.2009.

<http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=83&id=145>. Erişim Tarihi: 20.02.2009.

<http://www.toplumvesiyaset.com/yaziOku.php?id=37>. Erişim Tarihi: 10.01.2009.

IVENS, Sarah (2007), **Genç Kızın Sosyalleşme Rehberi**, (Çev: Aslı Ermiş), İstanbul: Ekvator Yayıncılık.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (1997), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İNAL, Niyazi Ali (2003), **Beden Eğitimi ve Spor Bilimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İNAN, Mehmet (2004), **Çocuğum Nasıl Spor Yapmalı?**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

İŞLER, Haydar (2001), **Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri Rehber Kitabı**, Ankara: Lazer Ofset Matbaa.

KAHRAMAN Ceyhan.; BULUT Alper.; AKSÜT İlknur.; NARİN Ayhan (2007), **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması**, 5.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 02-03 Kasım, Adana, s.123-128.

KALE, Rasim (2003), **Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KALE, Rasim (2007), **İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

KALE, Rasim, E. ERŞEN (2003), **Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KALİSH, Susan (1998), **Çocuğunuz için Spor ve Fitnes**, (Çev.Tuncer Büyükonat), İstanbul: Beyaz Yayınları.

KALKINÇ, Fatih (2008), **Okul Evde Başlar**, İzmir: Çağlayan A.Ş.

KAMAR Adnan (2006), **Sporda Yetenek Beceri ve Performans Testleri**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KANGALGİL, M.; HÜNÜK, D.; DEMİRHAN, G. (2006), **Öğretim Elemanları ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Kavramları ve Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri**, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, s. 607–611.

KARAKÜÇÜK Suat (1999), **Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme**, Ankara: Gazi Kitabevi.

KARAKÜÇÜK, Suat (1989), **Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi**, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

KARASÜLEYMANOĞLU, Aydın (1992), **Yeni Boyutlarıyla Spor**, Ankara: Engin Yayınları.

KAVAKLI, Ali Erkan (2009), “**Eğitimde Kalite Yarışı**”, Vakit, 18.09.2009.

KAYIKÇI, Nilgün (2006), **7–12 Yaş Grubu Çocukların Okul Dışı Sportif Destek ve Baskıları İle Bunun Çocuk Üzerindeki Etkileri**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

KETEN, Mustafa (1993), **Türkiye’de Spor**, İstanbul: Polat Ofset.

KILBAŞ, Şükran (2001), **Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme**, Adana: Anaca Yayınları.

KILCIGİL, Ertan (1998), **Sosyal Çevre-Spor İlişkileri**, Ankara: Kültür Ofset.

KOÇ Selahattin (2006), **Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

KUTER, Öztürk Füsün, ŞAHİN, Koparan Şenay, ÖZKAYA, Güven, EFE, Mehmet (2005), **Yaz Spor Çalışmalarının 9-13 Yaş Grubu Bireylerin Sosyal Yetkinlik Beklentisine Etkisi**, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: X, Sayı:2, Nisan, Ankara, s. 25-34.

KÜÇÜK Veysel , KOÇ Harun.; **Psiko-Sosyal Gelişim Süreci içerisinde İnsan ve Spor ilişkisi**, Erişim Tarihi : 08.03.2009,

<http://www.google.com.tr/search?hl=tr&q=sosyallesme+safhalar%C4%B1&start=10&sa=N.sbe.dpu.edu.tr/10/131-141.pdf>.

LEBLANC, J, L. DICKSON, (2005), **Çocuklar ve Spor**, (Çev: Deniz Erben), Ankara: Bağırhan Yayımevi.

MENGÜTAY, Sami (2006), **Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor**, İstanbul: Morpa Yayınları.

MURATLI, Sedat (2003), **Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla Çocuk ve Spor**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

OKA, Alev (1996), **Sosyalleşme Süreci ve Spor**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ORHUN, Adnan (1990), **Okul Beden Eğitimi Sporunda Yeni Didaktik Yaklaşımlar**, Spor Bilimleri I. Ulusal Sempozyumu, 1990, 15-16 Mart, s. 54-63.

ÖZCANOĞLU, Beyza Ayşe (1993), **Ortaöğretimde Okul Spor Faaliyetlerine Katılımın Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÖZÇELİK, Ersen (2007), **Öğrencilerin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi Dersinin Rolü**, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

ÖZDEMİR Şuayip (2005), **Seyyit Ahmet Arvasi'nin Hayatı, Eserleri ve Eğitim Üzerine Görüşleri**, Malatya: Huzur Matbaası.

ÖZER D. Sevimay, M. Kamil ÖZER (2004), **Çocuklarda Motor Gelişim**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖZERKAN N. Kemal (2004), **Spor Psikolojisine Giriş**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖZGÜNDÜZ, Gökhan (2006), **Yatılı İlköğretim Bölge Okullarındaki Öğrenci Velilerinin Ders Dışı Etkinliklere Yaklaşımları.**; Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÖZKALP, Enver (2005), **Sosyolojiye Giriş**, Eskişehir: Ekin Kitabevi.

ÖZMEN, Öner (1999), **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**, Ankara: Bağırhan Yayımevi.

ÖZSU, Nuriye (2008), **Oyunlarla Spor Eğitimi**, Mersin: Dumat Ofset.

ÖZŞAKER, Murat (2001), **İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Amaç ve İçeriğine İlişkin Sorunlar**, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

ÖZTÜRK, Hüseyin (1983), **Eğitim Sosyolojisi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

ÖZTÜRK, Füsün (1998), **Toplumsal Boyutlarıyla Spor**, Ankara: Bağırhan Yayınevi.

PEHLİVAN, Hülya (2005), **Oyun ve Öğrenme**, Ankara: Anı Yayıncılık.

PEPE, Osman (2005), **İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları**, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

SARI, Fatih (2002), **Orta Öğretim Kurumlarında Sportif Faaliyetlere Katılan Öğrencilerin Katılım Amaçları ve Karşılaştıkları Problemlerin Tespitine Yönelik Durum Analizi**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

SARIALP Ruhi (1990), **Spor-Kültür-Felsefe İlişkileri; Anadolumuzda Antik Sportif Mekanlar ve Bir hipotez**, Spor Bilimleri I.Ulusal Sempozyumu, 15-16 Mart, s. 1-11.

SEL, Ruhi (1987), **Her Yaşa Göre Oyunlar, Rondlar, Halk Dansları**, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

SEL, Ruhi (1987), **İlk ve Ortaokulda Beden Eğitimi**, Ankara: San Basımevi.

SELÇUK, Ziya (1997), **Eğitim Psikolojisi**, Ankara: Şafak Matbaacılık.

SELÇUK, Hasan (2006), **Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarında Teorik Temel Bilgiler**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

SÖNMEZ, Güner (1989), **İlkokullarda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları İle İlgili Sorunlar**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

STUCKE Christine und HEİM Rudiger (2006), **Sportunterricht aus Elternsicht**, Dsb-Sprint-Studie Eline Untersuchung zur Situation des Schulsports in Deutschlands, Deutscher Sportbund, Meyer und Meyer Verlag, s. 181-203.

ŞAHİN, Mehmet., PEHLİVAN, Z.; ve KUTER, F. Ö, (2001), **Beden Eğitimi Dersi Uygulamalarında Ortaya Çıkan Etik Sorunlar ve Çözüm Önerileri. II.**

Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 21-23 Aralık, Bursa, s. 66-73.

ŞAHİN, Murat H. (2005), **Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

ŞENİŞİK, Yalçın (2006), **İlköğretim Okullarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Kullanılan Farklı Öğretim Yöntemlerinin Sosyal Yetkinlik Beklentisi Üzerine Etkisi**, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

ŞİMŞEK, Selçuk (1998), **İlköğretim 8. Sınıf Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Psikomotor Gelişimine Katkısı Konusunda Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Öğrencilerin Görüşleri**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

ŞİRİN, Faruk Erkan.; BOZKURT İbrahim (2005), **İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Tutum ve Uygulamaları**, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-12 Haziran, Bursa, s. 96-102.

ŞİRİNKAN A.; ÇALIŞKAN E.; GÜNDOĞDU K.; ŞİRİNKAN S.; BAY E.; KÜRKÇÜ, R. (2007), **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Hakkındaki Görüşleri**, 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 02-03 Kasım, Adana, s. 136-142.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (13-17 Mayıs 1996), **15. Milli Eğitim Şurası**, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

TAMER, Kemal ve Atilla PULUR (2001), **Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Kozan Ofset Matbaası.

TEZCAN, Mahmut (1995), **Sosyolojiye Giriş**, İstanbul: Feryal Matbaası.

TEZCAN, Mahmut (1982), **Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.

TEZCAN, Mahmut (1988), **Eğitim Sosyolojisi**, Ankara: Olgaç Matbaası.

TİRYAKİ, Şefik (2000), **Spor Psikolojisi**, Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.

TOLAN, Barlas (1985), **Toplum Bilimlerine Giriş**, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

TOPKAYA, İsmail (2004), **Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TOPKAYA, İsmail (2007), **Hareket Beden Eğitimi Spor Öğretiminde Öğrenme ve Öğretimin Temelleri**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TOR, Hacer (2003), **Çocuğun Okul Başarısında Ailenin Rolü**, Eğitime Yeni Bakışlar II, Nisan, Ankara: Mikro Yayınları, s. 129–136.

TOZLU, Necmettin (2003), **Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler**, Ankara: Mikro Yayınları.

TÜRK, Ercan (1999), **Türk Eğitim Sistemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TÜRKOĞLU, Adil ve ark. (2002), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ankara: Mikro Yayınları.

USLU, Ahmet, HASIRCI Seyhan (1999), **Lise ve Dengi Okullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerinin Sosyal Uyum Düzeyine Etkilerinin Araştırılması**, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, Aralık, Manisa, s. 25-31.

USLU, Serkan (2005), **Ortaöğretim Sporcu Öğrencilerinin Problemleri, Spordan ve Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin İncelenmesi ve Karşılaştırılması**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÜSTÜN, Ahmet ve ark., (2002), **Eğitim Üzerine**, Ankara: Ütopya Yayınevi.

VOIGHT, Dieter (1998), **Spor Sosyolojisi**, (Çev: Ayşe Atalay), İstanbul, Alkım Yayınları.

YAKA, Aydın (1991), **Eğitimde “Bütünlük” Kavramı Açısından Okullarda Beden Eğitiminin Yeri ve Önemi**, 1.Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19-21 Aralık, İzmir, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 73-76.

YALÇIN Gökhan Y, H. AKKUŞ (2006), **Çocuk ve Basketbol**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YALÇIN, F. Halil (1995), **Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı**, Ankara: Gürler Ofset.

YALÇIN, Y. Kasım (2006), **Yerleşik ve Taşınabilir Eğitim Yapan İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Toplumsallaşmasında Beden Eğitimi ve Sporun Önemi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

YALÇINER, Mehmet (1991), **Beden Eğitimi ve Sporun Milli Eğitim Bütünlüğü İçerisindeki Yeri**, 1.Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19-21 Aralık, İzmir, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 65-68.

YAMANER, Faruk (2001), **Beden Eğitimde ve Sporda Temel İlkeler**, Bursa: Ekin Kitabevi.

YAPAN, Hakan Tefik (1992), **Beden Eğitimi Dersinde Ahlaki Eğitim**, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

YAVUZER, Haluk (1999), **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

YAVUZER, Haluk (2007), **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

YELTEPE, Hülya (2007), **Spor ve Egzersiz Psikolojisi**, İstanbul: Melisa Matbaası.

Yeni Hayat Ansiklopedisi (1983), İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1. Cilt, s.74.

YETİM, Azmi (1998), **Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri**, I. Spor Kongresi Bildirileri, 16–18 Mart, Erzurum, B.E.S.Y.O. Kalkındırma ve Geliştirme Derneği, s. 1-6.

YETİM, Azmi (2000), **Sosyoloji ve Spor**, Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

YETİM, Azmi (2000), **Sporun Sosyal Görünümü**, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: V, Sayı:1, Ocak, Ankara, s. 63-72.

YILDIRAN, İbrahim (2005), **Fair-Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü**, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: X, Sayı: 1, Ocak, Ankara, s. 3-16.

YOLCU, İsmail (1991), **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi**, 1.Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19-21 Aralık, İzmir, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 69-72.

ZORBA, Erdal (2001), **Fiziksel Uygunluk**, Muğla: Gazi Kitabevi.

EK-1**Anket Formu**

Sayın Veli;

Bu araştırma Malatya il merkezinde bulunan ilköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu ankete vereceğiniz yanıtlar bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Kişisel bilgiler saklı tutulacaktır. Soruları okuyunuz ve size en uygun gelen cevabı (X) işaretleyiniz. Anketin hiçbir yerine isminizi yazmayınız

Yardımlarınız ve ilginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Mehmet Hasan SELÇUK

Yüksek Lisans Öğrencisi

- Mesleğiniz: ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Ev Hanımı ( ) Emekli ( ) İşsiz

( ) Serbest Çalışan ( ) Bunların dışında

- Öğrenim düzeyiniz: ( ) Okur-yazar değil ( ) İlköğretim ( ) Lise

( ) Üniversite ( ) Lisansüstü

ANKET SORULARI		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Öğrenci-aile ilişkilerinin gelişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
2	Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmasına etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
3	Öğrencilerin diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
4	Beden eğitimi dersinin, öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmalarına etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
5	Öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurabilmesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
6	Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
7	Öğrencilere liderlik özelliğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
8	Beden eğitimi dersinin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmasında etkisi azdır görüşüne katılıyor musunuz?					
9	Öğrencilerin karşı cinsle ve hem cinsleriyle rahatça konuşup arkadaşlık duygusunu geliştirmede beden eğitimi dersinin etkisi azdır görüşüne katılıyor musunuz?					
10	Beden eğitimi dersinin, öğrencilere kurallara uyma ve saygı duyma özelliklerini kazandırmada etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
11	Beden eğitimi dersinin, öğrencilere işbirliği yapma alışkanlığını kazandırmasına etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
12	Öğrencilere, kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
13	Öğrencilerin öğrendikleri yardımlaşma duygusunun gelişiminde ve yardımlaşma duygusunu günlük hayatta kullanmasında beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
14	Öğrencilere ahlaklı bir spor müsabakası izleyicisi olma yeteneğini kazandırmada beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
15	Öğrencilerin okula uyumlarını güçlendirmede beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
16	Beden eğitimi dersi, öğrencilere düzenli ve disiplinli çalışmayı kazandırmasıyla birlikte bunu günlük hayata aktarmasında da etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
17	Beden eğitimi dersinin, çocukların sorumluluk almalarında etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					
18	Öğrencilerin çevresinde takdir edilecek davranışlar göstermesinde beden eğitimi dersinin etkisi fazladır görüşüne katılıyor musunuz?					

EK-2A

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

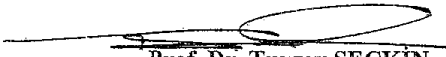
MALATYA
01.04.2009

SAYI :B.30.2.İNÜ.070.72.00/500-1264-1524
KONU:Anket Uygulaması

MALATYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğüne
MALATYA

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet Hasan SELÇUK, “İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Verilerinin Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Katkılarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” konulu tez hazırlamaktadır.

Adı geçen öğrencimizin aşağıda isimleri bulunan ilköğretim okullarında tez çalışması yapılabilmesi hususunu bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Turgay SEÇKİN
Rektör Adına
Rektör Yardımcısı

Eki: Anket Örneği(... sayfa)

İlköğretim Okulları

Türkiyem İlköğretim Okulu
Atatürk İlköğretim Okulu
Barbaros İlköğretim Okulu
100 Yıl İlköğretim Okulu
Cumhuriyet İlköğretim Okulu
Fatih İlköğretim Okulu
Melekbaba İlköğretim Okulu
Sümer İlköğretim Okulu
Yeşiltepe Ahmet Parlak İlköğretim Okulu
Ziya Gökalp İlköğretim Okulu
Sadiye Ünsalan İlköğretim Okulu
30 Ağustos İlköğretim Okulu
Fırat İlköğretim Okulu
Kazım Karabekir İlköğretim Okulu
Kanuni İlköğretim Okulu

EK-2B

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.44.00.07.328/
Konu :Anket Uygulama İzin Onayı

12241

09 Nisan 2009

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 01/04/2009 tarih ve 1264-1524 sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereğince, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Hasan SELÇUK Bilimsel çalışmalarında kullanmak üzere, Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarında anket uygulaması yapabilmesi için gerekli izinin verildiğine dair onay yazısı ve eki yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İnci SEZER BECEL
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:
EK-1 Onay Yazısı (1 Sayfa)
EK-2 Değerlendirme Formu (1 Sayfa)

09/04/2009 Mem.
09/04/2009 Müdür Yrd
09/04/2009 Müdürü

ÇAYDIN
M.Y. ABİK
M.BULUT

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet Hasan SELÇUK

1980 yılında Malatya’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Malatya’da tamamladı. 1999 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümüne girdi. 2. sınıfta İnönü Üniversitesine yatay geçiş yaptı ve 2003 yılında mezun oldu. Aynı yıl Adana iline beden eğitimi öğretmeni olarak atandı. Van’da ve Hakkâri’de beden eğitimi öğretmeni olarak görev yaptı. Şu anda da Malatya’da beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. 2007 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’na Yüksek Lisans Öğrencisi olarak girdi ve şu anda Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda öğrencidir.